

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki w z. Tadeusz Kraszewski, gospodarczego i giełdowego dr. M. Chełmkowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 398

Poznań, wtorek dnia 1 września 1931

Rok XXVI

Zagadnienie równowagi budżetowej otwarte

Pomimo rozmaitych oszczędnościowych zarządzeń, a przede wszystkim znacznej i dotkliwej obniżki płac urzędniczych, ogólna kompresja tegorocznego budżetu przedstawia się nader skromnie. Za cztery miesiące, od kwietnia do lipca, wydano okragłe 900 milionów, co w proporcji rocznej równa się 2.700 milionom. Dochody w tym samym czasie wyniosły 777 milionów, co znowu w obliczeniu rocznym daje zaledwie 2.330 milionów. Obydwie te cyfry dalekie są od 2.450 milionów, jako tej granicy, około której rząd obecny zobowiązał się zrównoważyć budżet państwa.

Oczywiście obliczenia nasze mogą w dalszym wykonaniu budżetu ulec jeszcze pewnym zmianom, których nie chcemy przesądzać. Narazie faktem jest, że każdy z pierwszych czterech miesięcy był deficytowy i że deficyt za 1/3 część roku wynosi 122 miliony.

Bardzo interesujące jest porównanie z rokiem ubiegłym. Jak wiadomo, za cały rok 1930/31 wydano 2.810 milionów, gdy dochody przyniosły tylko 2.748 milionów. Rok ubiegły zatem zamknięty został deficytem w sumie 62 milionów.

Otóż w czterech miesiącach roku obecnego wydał rząd tylko o 22 miliony mniej, niż w takim samym okresie roku zeszłego. A tymczasem dochody będą w roku bieżącym co najmniej o 400 milionów niższe.

Te 22 miliony stanowią zaledwie 2,4 proc. zeszłorocznych wydatków. Nie wszystkie jednak części budżetu wykazują równomierny spadek. W większości resortów kompresje są znaczniejsze, ale pochłania je silny wzrost wydatków na długi, fundusz bezrobocia oraz renty inwalidzkie i pensje. Aby zdać sobie sprawę z dotychczasowego wykonania obecnego budżetu, przyjmijmy poszczególne cyfry wydatków roku 1930/31 za 100. Wówczas otrzymamy dla roku obecnego obraz następujący:

władze naczelne	82
ministerstwo spr. zagr.	75
" " " wojsk.	98
" " " wewn.	87
" " " skarbu	81
" " " sprawiedl.	89
" " " prz. i handlu	61
" " " rolnictwa	62
" " " w. r. i o. p.	87
" " " robót publ.	55
" " " pracy i op. sp.	146
" " " reform roln.	52
emerytury	84
renty inwalidzkie i pensje	113
długi	160

W zestawieniu pominieliśmy ministerstwa: komunikacji oraz poczt i telegrafów które w budżecie netto figurują z drobnymi kwotami, przeznaczonymi na utrzymanie samych tylko biur ministerjalnych, a których właściwe budżety należą do grupy przedsiębiorstw.

Jak widzimy, najsilniejszym kompresjom uległy budżety: przem. i handlu, rolnictwa, reform rolnych i robót publicznych. Trzeba jednak uwzględ-

Otwarcie 64-ej sesji Rady Ligi Narodów

Genewa, 1. 9. (Tel. wł.) Dzisiaj o godzinie 11-ej przed południem rozpoczęła się 64 sesja Rady Ligi Narodów.

Stół obrad w sali posiedzeń ma, w porównaniu z ostatnią sesją, wygląd znacznie zmieniony. Przewodniczy Radzie hiszpański minister spraw zagranicznych Lerroux, Anglję — miast Hendersona, zastępuje lord Robert Cecil, Francję, w nieobecności Brianda, dyrektor sekcji Ligi Narodów przy francuskim ministerstwie spraw zagranicznych p. Massigli.

Pomimo, że przed otwarciem obecnej sesji popyt na karty wstępu był dość znaczny, dzisiejsze pierwsze posiedzenie wykazało niebawale słabe zainteresowanie tak ze strony publiczności jak i prasy międzynarodowej.

Posiedzenie nie trwało dłużej, jak pół godziny. Odczytano kilka sprawozdań z prac ostatniej sesji i poszczególnych komisji.

Następne posiedzenie Rady odbędzie się jutro, w środę.

„Curtius prowokuje Ligę Narodów“

„Hamburger Echo“ o składzie delegacji niemieckiej do Genewy

Hamburg, 1. 9. (PAT). „Hamburger Echo“ w artykule p. t. „Curtius prowokuje Ligę Narodów“ poddaje ostrej krytyce skład delegacji niemieckiej na sesję Ligi Narodów. Dziennik zapytuje, co ma do czynienia w Genewie prof. Mendelssohn - Bertholdy, wchodzący w skład delegacji i czy osobą tą pragnie minister Curtius prowokować Ligę Narodów, wskazując na artykul w „Europäische Gespraech“ z grudnia 1930 r. W arty-

kule tym prof. Bertholdy, wykazując konieczność wystąpienia Niemiec z Ligi Narodów, kończył go słowami: „Musimy opuścić Genewę“. Dziennik kończy uwagą, że debet na koncie Curtiusa rośnie przez prowokacyjne odczyty Stahlhelmu, wystąpienia Treviranusa i nacjonalizmu niemieckiego przeciwko Polsce oraz współpracę w budowie pancernika. Obecnie w delegacji niemieckiej do Genewy bierze udział przeciwnik Ligi Narodów.

Międzyministerjalne konferencje a obrady genewskie

Berlin, 1. 9. (PAT). „Vossische Zeitung“ pisze w sprawie stanowiska delegacji niemieckiej w Genewie, iż minister spraw zagranicznych Curtius bynajmniej nie sądzi, aby znaczenie nadchodzących rokowań genewskich w czemkolwiek umniejszało odbyte ostatnio konferencje angielskich, francuskich, włoskich i nie-

mieckich mężów stanu poza Genewą w sprawach bliżej ich obchodzących. Min. Curtius ma nawet skorzystać ze sposobności, aby dać wyraz na zgromadzeniu Ligi temu stanowisku rządu niemieckiego i zapobiec nieporozumieniom w kołach tych państw, które czują się konferencjami temi upośledzone.

Przed spotkaniem Brianda i Curtiusa

Berlin, 1. 9. (PAT). W tutejszych kołach politycznych utrzymują, że w rozmowach, jakie mają się odbyć między ministrami Briandem i Curtiusem po rozpoczęciu Zgromadzenia Ligi Narodów, poruszona zostanie myśl stworzenia niemiecko - francuskiej komisji, która miałaby na celu rozpatrzenie całego kompleksu zagadnień, dotyczących zbliżenia gospodarczego i porozumienia celnego między

Francją a Niemcami. Sprawa poruszona była już przez stronę francuską w czasie wizyty niemieckich ministrów w Paryżu. Obecne genewskie rozmowy mają przygotować dalsze rozważania nad tym planem podczas pobytu premiera Laval'a i ministra Brianda w Berlinie. W skład tej komisji wejść mają przede wszystkim przedstawiciele francuskiego i niemieckiego przemysłu ciężkiego.

Data przyjazdu Laval'a do Berlina

Berlin, 1. 9. (PAT). W tutejszych kołach politycznych utrzymują, że premier francuski Laval i minister

spraw zagranicznych Briand przybędą do Berlina w dn. 26 września rb.

We Francji o zabójstwie posła Hołowki

Paryż, 1. 9. (PAT). Omawiając zabójstwo posła śp. Tadeusza Hołowki, St. Brice pisze w „Le Journal“: Zabójstwo to jest więcej, niż zabójstwem politycznym. Jest potężną, tragiczną demonstracją rzeczywistości, ukrytej ze złudami pogodzenia. Następnie St. Brice przypomina, iż jednym z najważniejszych zagadnień, jakie stoją przed Polską, jest asymilacja Rusinów, których Małopolska zawiera znaczny procent, będących bratnim elementem mieszkańców Ukrainy, oraz że utworzenie państwa ukraińskiego było jednym z projektów niemieckich w czasie wojny. Od tego czasu Ukraina stała się jedną z republik sowieckich.

W ten sposób działalność rosyjska zgodna jest z inicjatywą niemiecką, zmierzającą do podniecenia nacjonalizmu rusińskiego i spowodowania w ten sposób rozbitcia państwowości polskiej.

Obie te akcje są faworyzowane

nić, że z budżetu tegorocznego usunięte zostały inwestycje portu gdynińskiego,

przez system mniejszościowy, niefortunny wprowadzony w organizację nowej Europy, jako ferment ciągłej agitacji. Trzecim czynnikiem jest propaganda angielskiej Partji Pracy, posuwająca się aż do postania do Małopolski Wschodniej swych deputowanych, popierających działania separatystyczne. Po zastosowaniu polityki przymusu w stosunku do autorów zaburzeń rząd polski wszedł na drogę koncytacji, otwierając więzienia i prowadząc pertraktacje z przedstawicielami umiarkowanego ruchu ukraińskiego. Inicjatorem tej polityki był Hołowko, zamordowany przez terrorystów, w celu uniknięcia uspokojenia a otrzymujących zachętę i subsydia od Moskwy i Berlina. W końcu „Le Journal“ stwierdza, że fakt ten nadaje światło działaniom, związanym z paktem o nieagresji, gdzie raz jeszcze przejawia się współpraca niemieckorozyjska.

które dawniej były w budżecie ministerstwa przemysłu i handlu, oraz kosz-

ta budowy dróg i mostów, należące do budżetu ministerstwa robót publicznych. Pierwsze będą pokryte poza budżetem z pożyczki zapalczonej, drugie przeniesiono do funduszu drogowego. Po dokonaniu tych poprawek dochodziemy do wniosku, że ofiarą kompresji budżetowych padło przede wszystkim rolnictwo.

Z drugiej strony minimalne oszczędności wykazuje budżet ministerstwa spraw wojskowych. Gdy w roku 1930/1 przez cztery miesiące wydano 246 milionów, to obecnie ponad 242 miliony. Oszczędność wynosi niespełna 4 miliony, czyli niecałe 2 proc.

W innych częściach budżetu kompresje wynoszą przeciętnie około 15 procent. Nie wydaje nam się przytem możliwym, aby w ministerstwie spraw zagranicznych dał się utrzymać obecny stosunek. Prawdopodobnie mamy tam do czynienia z chwilowym wstrzymaniem wydatków, może w obrębie funduszu dyspozycyjnego i propagandowego.

Ogólnie zatem o wysiłkach rządu nad zmniejszeniem budżetu powiedzieć należy, że, co zaoszczędzono na pensjach urzędniczych, na rolnictwie, robotach publicznych i innych wydatkach, to pochłonęły długi i fundusz bezrobocia. Zapewne bez oszczędności i kompresji sytuacja byłaby jeszcze gorsza. Jednak i z temi oszczędnościami — jak dotąd — równowaga budżetu nie została przywrócona. A przecież bardzo prawdopodobne jest, że dochody w dalszych miesiącach jeszcze się obniżą. Wprawdzie będą to miesiące większych płatności podatkowych, ale to niewiele pomoże wobec postępującego spadku dochodów z cel i monopoli.

Zagadnienie równowagi budżetowej, tak lekkomyślnie zwichniętej przez nadmierną rozbudowę budżetu w poprzednich latach, pozostaje nadal otwarte. Dotychczasowe wysiłki nie dały koniecznego rezultatu. Łatwiej zepsuć, niż naprawić. M. K.

Policyjna kontrola Akcji Katolickiej

„Pielgrzym“, organ patriotycznego duchowieństwa pomorskiego, zamieszcza poniższą wiadomość:

„Policja państwowa na Pomorzu, do poszczególnych komend włącznie, otrzymała rozporządzenie następującej treści:

„Na Pomorzu zawiązała się nowa organizacja: Akcja Katolicka. Na czele Akcji Katolickiej stoi wprawdzie J. E. X biskup dr. Okoniewski, ze względu jednak na to, że duchowieństwo na Pomorzu przeprowadza organizację w poszczególnych parafjach, z pewnością przyjąć można, że organizacja ta posłużyła ma jako przygotowanie endeckie do przyszłych wyborów. Należy stwierdzić i referować:

„1. Czy istnieje w danej miejscowości Akcja Katolicka?
„2. Kto jest założycielem Akcji Katolickiej?
„3. Kto należy do zarządu Akcji Katolickiej?
„4. Jak rozwija się organizacja Akcji Katolickiej i jaka jest jej działalność?“

Rozporządzenie to stoi niewątpliwie w związku z okólnikiem, rozesłanym w pierwszej połowie lata przez wojewódzkie wydziały bezpieczeństwa w sprawie Akcji Katolickiej, do czego powrócimy.

Kosztowne pancerniki

Na co są pieniądze w Niemczech

W chwili, gdy Niemcy uginają się pod kłopotami gospodarczo-pięniężnymi, a przedewszystkiem bardzo rozgłoszenie na nie narzekają, podają francuscy znawcy spraw morskich („Le Temps“ nr. 25 563) zajmujące zestawienie porównawcze kosztu pancernika niemieckiego A, obecnie już noszącego miano „Deutschland“, oraz kosztów odpowiednich okrętów francuskich.

Traktat wersalski ograniczył pojemność krawców pancernych, dozwolonych Niemcom, do 10.000 tonn, wobec czego wysiłek niemiecki poszedł w kierunku osiągnięcia w tych granicach nieprzewidzianej przez traktat potęgi, szybkości i promienia działania tych statków, co jednak stało się wcale nie tylko w drodze pomysłowości technicznej, ale także w drodze nie liczenia się z groszem.

Francuskie krawcówki pancerne „Suffren“ lub „Duplex“ mają po 10.000 t. pojemności, podobnie jak „Deutschland“ i jedyną ich przewagą nad nim jest szybkość, mianowicie 33 węzły na godzinę, gdy statkowi niemieckiemu przypisuje się 26 węzłów, ale zapewne będzie więcej.

Cieżar kadłuba pancernika „Deutschland“ jest 3.700 tonn, a „Suffrena“ 4.800 tonn, wskutek czego na osłonę może statek niemiecki przeznaczyć więcej, bo 2.700 tonn wobec 800 statku francuskiego.

Na artylerię „Deutschlandu“ przeznaczono 1.700 tonn, w których pomieści się: 6 dział 280 mm., 8 dział 150 mm., 4 działa 88 mm. Dla artylerji „Suffrena“ jest tylko 1.200 tonn, użytych na 8 dział 203 mm. i 12 dział 100 mm. Promień działania „Deutschlandu“ wynosi 12.000 m., a wedle niektórych wiadomości nawet 18.000 lub 20.000, a statku francuskiego nie przerosi 5.000 m.

Korzystne właściwości statku niemieckiego osiągnięto przez zmniejszenie ciężaru kadłuba dzięki użyciu szczególnych rodzajów stali, metali bardzo lekkich, aliażów magnezjum, spojeń elektrycznych, motorów Dieselowskich, bardzo silnych a lekkich i dopuszczających znaczne powiększenie promienia działania.

Ale wszystkie te ulepszenia są bardzo kosztowne. W najnowszym kra-

zowniku pancernym francuskim o 10 tys. tonn, „Algerie“, obliczono koszt budowy 1 tonny na 24 franki, a w pancerniku „Deutschland“ 1 tona kosztuje 51 franków, czyli przeszło dwa razy tyle.

Rachując w inny sposób, dojdzie się do tego samego wyniku. Mianowicie, jeżeli się obliczy zysk ciężaru kadłuba w okręcie niemieckim na 800 tonn, ciężaru artylerji, zmniejszonego wskutek użycia szczególnych rodzajów prochu o wysokim ciśnieniu, również na 800 tonn, ciężaru siły popędowej na 500 t., do czego dołącza się 900 tonn zyskanych przez szeroką interpretację traktatu wersalskiego, dochodzi się do 3.000 tonn, a ponieważ na te 3.000 tonn dodanych trzeba znowu dalszych 1.700 tonn kadłuba i siły popędowej, razem wynosi to 4.700 tonn, o które trzeba by powiększyć statek francuski 10.000-tonnowy, aby uzyskać zalety statku niemieckiego. Ale nawet taki statek o 14.700 tonnach kosztowałby we Francji 370 milionów franków, a koszt pancernika typu „Deutschland“ wynosi 450 do 510 milionów franków conajmniej.

Zresztą inne także statki niemieckie są budowane kosztowniej, niż francuskie. O ile można wyliczyć na podstawie badania budżetów marynarki niemieckiej, w których bardzo trudno się rozszekać, co nie jest przypadkowe, lecz z rozmysłem niejasne, koszt lekkiego krawcówki 6.000 tonnowego, jak „Leipzig“, wynosiłby 42 miliony marek, czyli 252 miliony franków francuskich, a koszt torpedowca 800-tonnowego, jak „Itis“, 6 milionów marek, czyli 36 milionów franków. Jeśli to się zestawia z odpowiednimi statkami francuskimi, jak np. idące obecnie na stocznice krawcówki 7.500 tonnowe, okaże się, że jedna tona statku francuskiego kosztuje 32 franki, a krawcówki niemieckiego „Leipzig“ 42 franki, torpedowca francuskiego 38 franków, a niemieckiego 45 franków.

Okazuje się zatem, że Niemcy nie liczą się z groszem, gdy wydają na zbrojenia, a potem zwracają się do zagranicy, jako biedacy, o pomoc, aby móc tem swobodniej wydawać na cele woj-ska i marynarki. St. St.

Zagadka masowej ucieczki włościan pogranicznych do Sowietów

(Korespondencja własna „Kurjera Poznańskiego“.)

Wilno, w sierpniu.

W ostatniej korespondencji z Wilna poruszyliśmy sprawę zagadkowego zjawiska na pograniczu, a mianowicie masowej ucieczki mieszkańców pogranicznych wiosek, przeważnie młodzieży, do Rosji Sowieckiej. Postawiliśmy sobie dwa pytania:

1) Jakiemi pobudkami kierują się uciekinierzy?

2) Jaki cel przyświeca Sowietom w akcji werbowania ludności u nas, skoro u nich samych bezrobocie daje się mocno we znaki?

Na pierwsze pytanie jużśmy poniekąd dali odpowiedź w poprzedniej korespondencji.

Nie ulega wątpliwości, że główny czynnik, jaki pobudza ludzi do porzucenia stron rodzinnych, to jednak nędza, brak zarobków i nieurodzaje, oraz uczucie niepewności, wywoływane przez agitację działaczy białoruskich, wspieranych niestety przez obóz „sanacyjny“. Trzeba stwierdzić, iż uciekinierzy pochodzą z terenu najbiedniejszych i najciężniejszych zarazem powiatów — dziśnieńskiego i wilejskiego. Nadmiar złego powiatu te ucierpiały od potwarzających się już w przeciągu trzech lat nieurodzajów, a w tym roku specjalnie zniszczone zostały przez powódź i niebywałą klęskę gradobicia.

Wstrzymanie wszelkich robót drogowych, a także budowy kolei Woropajewo—Druja, jeszcze bardziej pogłębiło przesilenie gospodarcze na wsi, gdyż wyschły ostatnie źródła zarobków. Nie dziw więc, że skoro akcja emisariuszów sowieckich natrafiła na tak podatny grunt, werbunek wydał owoce niespodziewanie obfite. Uciekło do Rosji znacznie więcej, niż się to na pierwszy rzut oka mogło wydawać i ruch ku granicy sowieckiej miał rzeczywiście przez pewien czas charakter masowy. Dziś to już się uspokoiło. Wyłapano trochę agentów werbunkowych, a nawet jakby się rozpoczął odwrót

Tego „odwrotu“ jednakże nie należy traktować zbyt optymistycznie, powróciło bowiem dotychczas tylko 9 zbiegów. W pewnych wypadkach zachodzi nawet przypuszczenie, że umożliwiono im powrót do Polski w celach, że się tak wyrażymy, „specjalnych“. W każdym razie na tle zeznań tych „reemigrantów“ oraz tego, co oświadczają aresztowani emisariusze, można stawiać pewne przypuszczenia, co do celu, jaki miały Sowiety, wszczynając całą tę akcję.

Otóż, przedewszystkiem trzeba wiedzieć, że na jesieni projektowana jest w Rosji ostateczna likwidacja własności indywidualnej ziemi. Każdy taki etap kolektywizacji związany jest zarówno z ucieczką włościan pogranicznych do Polski, jak też wędrówką czysto wewnętrzną, połączoną z masowym niszczeniem dobytku i inwentarza.

Temu chciano przedewszystkiem zapobiec i masowy napływ „emigrantów“ z Polski miał prawdopodobnie na celu z jednej strony zniechęcić ludność pograniczną do uciekania do Polski (bo w Polsce rzekomo tak źle, iż uciekają ludzie do Rosji), a następnie wykazać opornym, że na ich miejsce przybędą do raju kolektywistycznego amatorzy z zachodu, którzy nietylko zajmą ich miejsce, ale ponadto umożliwią uruchomienie gospodarstw kolektywistycznych tam, gdzie brakuje dzisiaj rąk roboczych, czy to z powodu ucieczki, czy to z powodu biernego oporu włościan. W każdym razie stwierdzonem zostało, że, witani nader uroczyście na granicy przez sowieckich dygnitarzy, uciekinierzy z Polski po odstawieniu w głąb terytorjum sowieckiego odrazu zostają skoszarowani i następnie używani do robót przymusowych w kolektywach.

Zbiegowie opowiadają, iż bardzo wielu z pośród tych, co opuścili Polskę, dziś tego żałuje i pragnie powrócić, ale ucieczka jest niezmiernie utrudniona, zaś bolszewicy ich straszą, że na wypadek powrotu mają oni być przez wła-

dze polskie karani śmiercią. Niestety nainność ciemnych włościan jest tak wielka, że pomimo jednego kłamstwa (o bajecznych zarobkach u bolszewików) wierzą święcie w drugie (t. j. karę śmierci).

W ten sposób zagadka akcji werbunkowej Sowietów wydaje się rozwiązana. Jednakże pamiętać jeszcze należy o innej stronie zagadnienia — dyplomatycznej.

Oto prasa sowiecka (moskiewskie „Inwestiia“) już robi alarm, że polska straż pograniczna w pośgu za uciekinierami miała rzekomo przekroczyć granicę, a w każdym razie rzucała gra-

naty na terytorjum sowieckie. Ponadto nie omieszkała całej tej afery wykorzystać agenci Kominternu, oświetlając stosownie do swych celów skutki ciemnoty i naiwności ludzi, pragnących w gruncie rzeczy tylko uczciwego zarobku, a nie szukających bynajmniej żadnych „ideałów komunistycznych“. Warto też przy sposobności stwierdzić, iż co do rozmiarów ruchu podaje prasa bolszewicka takie cyfry, jak przejście jednego dnia partji, złożonej ze 147 osób. W przeciągu 10 dni miało uciec do Rosji przeszło 150 ludzi.

P. Kownacki.

Wrzenie w Irlandji

Ekstremiści przeciw rządowi umiarkowanemu — Tajne magazyny broni i ćwiczenia rewolucjonistów — Ręka Moskwy

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“.)

London, w sierpniu.

Wiadomości, jakie co dnia niemal nadchodzą z Irlandji, wywołują w Londynie żywy niepokój o losy młodej republiki. Na skutek kryzysu i wstrzymania emigracji do Stanów Zjednoczonych A. P., bezrobocie wzrosło znacznie, a młodzi bezrobotni stanowią doskonały materiał dla wszelkiego rodzaju agitacji wywrotowej. Akcja ta ma dwa źródła: jedno z nich tkwi w głównej kwaterze nieprzejednanego radykalnego republikanina de Valery, żyjącego z umiarkowanym rządem irlandzkim na stałej stopie wojennej, drugiego źródła szukać należy w Moskwie, która nastąpiła do Irlandji szereg agitatorów.

Obecne wrzenie w Irlandji śmiało nazwać można początkiem ruchu rewolucyjnego, wstrzymwanego zapewne jeszcze przez jego kierowników, ale wybuchającego spontanicznie w różnych stronach kraju przy różnych okazjach. Cały niemal kraj, to dziś jeden wielki obóz zwolenników de Valery, zradykalizowanych jeszcze przez emisariuszy sowieckich, którzy rodmuchują panujące w masach niezadowolone.

Zaczęło się od tego, że dwaj studenci, którzy przypadkowo natknęli się na obóz rewolucyjny, ledwo z niego uszli z ranami. Na skutek ich wskazówek, policja odkryła w jednym z zamków zakonspirowany magazyn broni i amunicji, między innemi mitraljezy i bomby. W kilka dni później w tej samej okolicy znaleziono jednego z owych studentów z przestreloną czaszką. Odkryto również obozy ćwiczebne młodzieży rewolucyjnej. Te odkrycia wyrobiły w rządzie przekonanie, że sytuacja niewiele różni się od tej, jaka panowała za najgorętszych walk sinnfeinistów.

Kilku rewolucjonistów, schwytych na gorącym uczynku, stawiono przed sądem, trybunał jednak, otrzymawszy listy z pogrózkami, uwolnił wszystkich. Bezpośrednio po procesie zabity został szef policji lokalnej oraz jeden ze świadków.

W Dublinie nic nie wskazuje na wrzenie wewnętrzne. Objawia się to dopiero na prowincji, szczególnie na południu Irlandji. Ale wiele symptomów wskazuje na to, że ruch zbliża się już ku stolicy. Rząd zdaje sobie z tego doskonale sprawę i przygotowany jest na

akty terroru. Każdy minister ma przy sobie specjalną gwardję przyboczną. Podobnie i niektóre pisma o tendencji prorządowej, przyjęły na swój żołd wysłużonych policjantów i żołnierzy, gotowych w każdej chwili do obrony siedziby pisma. Sądy z zasady uwalniają rewolucjonistów z obawy przed zemstą.

Minister Sprawiedliwości, Fitzgerald Kenney, zamierza wprowadzić nadzwyczajne zarządzenia. Ma być wprowadzona z powrotem kara śmierci i sądy doraźne. Policja otrzyma szerokie uprawnienia, zaś sądy zwykłe zostaną zwolnione od sądenia ciężkich wykroczeń, aby nie narażać życia sędziów. Jurysdykcja w takich wypadkach przejdzie w ręce trybunałów wojskowych.

Ten stan wyjątkowy zbliżony będzie bardzo do stanu wojennego. Rząd nie chce jednak brać odpowiedzialności za jego wprowadzenie i dlatego zamierza wnieść do parlamentu odpowiedni projekt ustawy.

Zapowiedź ta stanowiła wyzwanie pod adresem rewolucjonistów. Organizacja ich, znana pod nazwą Ira, odpowiedzialna natychmiast w swych pismach, że w razie wprowadzenia w życie wyjątkowej ustawy, w całym kraju wybuchnie rewolucja. Przyznać trzeba, że postępując się terrorem Ira dziś już dzierży w swych rękach wiele okęgów.

Rząd może się oprzeć na armji i na gwardji cywilnej (policja), w których szeregach wprowadził mocną dyscyplinę. Minęły już czasy, gdy na półtora tysiąca ludzi wypadało 32 generałów, których żołnierze klepali familjarnie po brzuchach. W ostatnich latach kadry zostały gruntownie oczyszczone, a młodych oficerów wysłano do szkół wojskowych angielskich i amerykańskich. Ci po powrocie, wprowadzili żelazny rygor. Na tej nielicznej, lecz karnej armji rząd może się śmiało oprzeć. Czy jednak wystarczy tej armji na stłumienie ruchu, gdy wybuchnie on w całym kraju równocześnie? Dziś już rewolucjoniści liczą kilka tysięcy dobrze wyszkolonych wojskowo militantów i posiadają wielkie zapasy broni i amunicji. Ostatnie wydarzenia nad granicą Ulsteru wskazują, że nie łatwo dadzą się oni pokonać. R. N.

„Strzelec na Ziemi Wlkp.“

W ostatnim „Junaku“, organie Woj. Komitetów Wydz. Fiz. i Przysp. Wojsk., czytamy, że od 1 września pismo to wydawane będzie p. t. „Strzelec na Ziemi Wielkopolskiej“. Jasno i wyraźnie tłumaczy redakcja, dla czego pismo to, które pierwotnie nosiło nazwę „Żołnierz Wielkopolski“, następnie „Junak“, teraz po zrzeniu maski staje się wyraźnym organem „Związku Strzeleckiego“. Pierwotną nazwę zarzucono „nie chcąc zaprowadzać radykalnych zmian, dopiero po utrwaleniu się pisma i zyskaniu sobie popularności w terenie“ (? — red.). Teraz przystąpiono „do realizacji następnego z etapów“, t. j. do wyraźnego przyznania się do znanej „ideologii“, którą zresztą już od dawna zamaskowany „Junak“ głosił aż nazbyt wyraźnie. „Hasła przez nas (pod maską „Junaka“ — przyp. red.) podniesione, okazały się trafne i pokryły się całkowicie z obecnie przeprowadzoną przez władze akcją ujednoczenia P. W.“ i — dodajmy — także W. F. Wszystko to ma być „Strzelcem na Ziemi Wielkopolskiej“. Żeby nie było pod tym względem żadnej wątpliwości podkreśla ostatni numer „Junaka“:

„Jesteśmy bowiem w chwili obecnej świadkami gruntownych i zycio-

wo już oddawna uzasadnionych przemian organizacyjnych w ruchu P. W., które znajdują swój wyraz w wyjątkowej działalności Związku Strzeleckiego wśród przedpoborowych, a Stowarzyszenia Rezerwistów i b. Wojskowych wśród poborowych“.

„Kolejne etapy przemian strukturalnych w ruchu P. W.“ — celowo nie wymienia się przy tem „W. F.“ (Wychowania Fizycznego) — były tak widoczne, że ukrycie ich było niemożliwe. To też odsunęło się już od niego dawno wszystko, co nie chce służyć „sanacji“, której najlepszym wyrazem jest „Związek Strzelecki“. Odsunęło się, bez względu na „subwencje“, udzielane jednostronnie dla wzmacniania „gwardji obozu majowego“ pieniądźmi z podatków, płaconych przez cały naród i wyciąganych od samorządów.

Redaktorem odpowiedzialnym pisma strzeleckiego jest współpracownik „Nowego Kurjera“.

Obniżenie stopy dyskontowej w Gdańsku

Gdańsk, 1. 9 (Tel. wł.) Bank Gdański obniżył z dniem dzisiejszym stopę dyskontową z 7 na 6 procent i stopę lombardową z 8 na 7 procent.

Teatry w stolicy

Opera nieodwołalnie zamknięta — Ludwik Solski — dzierżawcą teatrów miejskich w Warszawie

Warszawa, 1. 9. (Tel. wł.) — Na posiedzeniu ponownym Magistratu m. Warszawy postanowiono ostatecznie od 1 września zamknąć nieodwołalnie Operę. Pozostałe trzy inne teatry: Narodowy, Nowy i Letni będą od dzisiaj unieruchomione. Magistrat postanowił wypuścić w dzierżawę Ludwikowi Solskiemu teatry Narodowy i Nowy. Z dniem dzisiejszym, t. j. 1 września, Solski ma całkowicie wolną rękę w sprawach personalnych, ponieważ z dniem 1 września wygasty umowy wszystkich pracowników teatrów miejskich tak dalece, że p. Solski ma zupełną swobodę działania. Stefan Krzyżowski i b. dyrektor Teatru Narodowego i Letniego, Emil Chaberski,

wnieśli do miasta prośbę o wydzierżawienie im Teatru Letniego.

Członkowie ZASP'u są dobrej myśli, ale już na tle organizowania własnych przedsiębiorstw zespołowych doszło do nieporozumień o uzyskanie poszczególnych sal w mieście. I tak np. o najlepszą stosunkowo salę Kapitolu rywalizowali członkowie zespołów teatrów rewjowych z zespołem teatrów Szyfmanowskich. Ostatecznie wyższą cenę dali artyści rewjowi, którzy będą grali w tej sali.

W poniedziałek odbyła się konferencja pomiędzy pp. Sliwińskim i Szyfmanem jako skutek wymiany listów pomiędzy p. Lorentowiczem a Sliwińskim. Konferencja ta nie dała żadnych zgoda rezultatów. (w)

„Beznadziejne“ położenie szkolnictwa niemieckiego

Genewa, 1. 9. (Tel. wł.) Niemieckie mniejszości w Polsce nadesłały do Ligi Narodów dwie petycje, w których przedstawiają „beznadziejne“ położenie szkolnictwa niemieckiego w b. Kongresówce i b. prowincjach pruskich, należących obecnie do Polski. Szkolnictwo niemieckie, stworzone z wielkim trudem za czasów rosyjskich w b. Kongresówce, zostało obecnie w Polsce prawie, że doszczętnie zniszczone. Tam, gdzie swego

czasu istniało 560 szkół niem., istnieje dziś zaledwie ich dziesiąta część: Również w b. prowincjach pruskich (Poznańskie i Pomorze) nastąpił — według twierdzeń petycji — znaczny spadek liczby szkół niemieckich.

Od redakcji: Jeżeli jest w tem część prawdy, to jest ona normalnem, ewolucyjnym następstwem stosunków w kraju, a nie — jak się dzieje ze szkolnictwem w Prusach — skutkiem gwałtów politycznych.

Sabotaż ukraiński

Warszawa, 1. 9. (Tel. wł.) — Niezależnie od dokonanego w poniedziałek zamachu koło Peczenizyna, w którym, jak się okazało, brało udział około 6 bandytów, i prócz podjęcia drutów telefonicznych i obalenia 6 słupów między Boryslawem a Drohobyczem, zamotowano nowy akt sabotażu koło Sapieżanki między Lwowem a Włodzimierzem Wołyńskim. Podłożono tam na torze kolejowym kilka kłód, ale maszynista spostrzegł przeszkodę i pociąg zatrzymał. Bardzo charakterystyczne informacje dochodzą z Genewy, gdzie pewne czynniki chcą zabójstwo Hołowki przedstawić jako nieporozumienie polsko-rosyjskie. (w)

Deklaracja posła mniejszości rosyjskiej na kongresie genewskim

Genewa, 1. 9. (PAT.) Dziś zakończył obrady doroczny kongres mniejszości. Na posiedzeniu dzisiejszem odczytano deklarację posła mniejszości rosyjskiej w Polsce Pimonowa, potępiającą zamordowanie przez terrorystów polskiego posła s. p. T. Hołowki, oraz wyrażającą głębokie oburzenie przeciw tego rodzaju metodom walki.

Deklarację posła Pimonowa przyjęli zebrani oklaskami.

Genewa, 1. 9. (PAT.) Ag. Havasa donosi: Odbywający się tu kongres mniejszości zakończył swe obrady, uchwalając rezolucję, dotyczącą ochrony mniejszości, zwracając równocześnie uwagę Ligi Narodów na ten temat i wyrażając nadzieję, że na przyszłość petycje mniejszościowe będą szczegółowo rozpatrywane przez Ligę Narodów.

Rezolucja, dotycząca istniejącego raportu, wiąże kwestję rozbrojenia z rozwiązaniem zagadnienia mniejszościowego, bez czego pokój nie może być ugruntowany.

Rokowania rządu hiszpańskiego ze Stolicą Apostolską

Città del Vaticano, 1. 9. (Tel. wł. K. A. P.) Rokowania dyplomatyczne między Watykanem i rządem madyryckim prowadzone są w dalszym ciągu, jednakże nie doszło jeszcze do jakiegos ostatecznego porozumienia. Dnia 30 ub. m. rada ministrów zajmowała się sprawami kościelnymi, przy czym poszczególni ministrowie dali wyraz pogładowi, „że również i Stolica Apostolska musi poczynić jak największe wysiłki, by doprowadzić do zlikwidowania sporu“.

O wybór przewodniczącego konferencji rozbrojeniowej

Paryż, 1. 9. (Tel. wł.) Korespondent genewski „Petit Parisien“ donosi, że w Genewie obiega pogłoska, jakoby Rada Ligi Narodów nie miała zamiaru wybierać przewodniczącego konferencji rozbrojeniowej, na które to stanowisko przewidziany był Henderson. Przypuszcza się, że przewodniczący konferencji wybrany zostanie przez delegatów poszczególnych państw po zebraniu się konferencji.

Zimowa podróż „Daru Pomorza“

Gdynia, 1. 9. (Tel. wł.) Fregata szkolna polskiej marynarki handlowej, „Dar Pomorza“, wyrusza w dniu 1 października rb. we wspaniałą podróż ćwiczebną do południowej i środkowej Ameryki. Udział w podróży 5 1/2 miesięcznej, powrót przewidziany na 15 marca roku przyszłego, weźmie 85 uczni Szkoły Morskiej z czterech pierwszych kursów.

Z Gdyni „Dar Pomorza“ popłynie do Lizbony, skąd uda się do Santa Cruz na Wyspach Kanaryjskich. Stamtąd popłynie do Porto Grande na wyspie św. Wincentego, należącej do archipelagu portugalskich wysp Zielonego Przylądka, poczem strefą passatów dotrze do Pernambuco w Brazylii. Stamtąd fregata polska uda się na Antylle, gdzie spędzi sześć tygodni w Fort-de-France na Martynice i w Charlotte Amalie na wyspie St. Thomas, należącej do Stanów Zjednoczonych. Przez angielski port Plymouth „Dar Pomorza“ powróci do Polski.

Sezon nad morzem skończony

Gdynia, 1. 9. (Tel. wł.) Z powodu deszczów i chłódów letnicy opuścili wybrzeże morskie prawie doszczętnie. W dniu wczorajszym wyjechali ostatni, chociaż obecnie pogoda się ustaliła i znawcy przepowiadają bardzo piękny i ciepły wrzesień. Ze wszystkich kąpielisk wybrzeża dochodzą żałosne skargi właścicieli pensjonatów i restauracji, którzy uskarżają się na straty poniesione z powodu niepogody. Ogólna frekwencja letników była dobra, lecz pobyt ich nad morzem, z powodów finansowych i braku pogody, był bardzo krótki. Poza tem zaobserwowano wśród gości nadzwyczajną oszczędność.

Zupełnie katastrofalny był sezon w Sopocie, gdzie zawiedli Żydzi z Polski, częściowo przez „patriotyzm“, częściowo z braku pieniędzy. Szereg hoteli i restauracji w Sopocie zupełnie zbankrutowało. S. 3.

Prawdziwem dobrodziejstwem dla Gospodyni

MYDŁO JELENI SCHICHT

Pw 6201-62.280

w obecnych ciężkich czasach jest niższa cen w sprzedaży detalicznej na

RODZICE — POLACY!
Front gospodarczy potrzebuje dzielnych bojowników.
Zgłaszajcie inteligentną młodzież do szkół zawodowych!

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.92% zł.; w Gdańsku na Warszawę 8.926 zł.

Kurs guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 guld. gd. w dewizach 173.21 do 173.47 zł, gotówką 172.87 złotych.

TARGOWISKO MIEJSKIE

Urządowe sprawozdanie targowe Komisji notowania cen.

Poznań, dnia 1. 9. 1931.

Spędzono: wołów 65, buhai 94, krów 311, świń 1955, cieląt 428, owiec 186; razem 3 039 zwierząt.

Płacono za 100 kg. żywej wagi: (Ceny loco Targowica, Poznań, łącznie z kosztami handlowymi).

BYDŁO:

Buhaje:
Wytuczone pełnomięsiste . . . . . 96—100
Tuczone mięsiste . . . . . 80—90
Nietuczone, dobrze odżywione starsze . . . . . 66—76
Miernie odżywione . . . . . 50—60

Krowy:
Wytuczone pełnomięsiste . . . . . 104—116
Tuczone mięsiste . . . . . 90—100
Nietuczone, dobrze odżywione Miernie odżywione . . . . . 40—50

Jałowice:
Wytuczone pełnomięsiste . . . . . 104—112
Tuczone mięsiste . . . . . 88—100
Nietuczone, dobrze odżywione Miernie odżywione . . . . . 56—64

Młodzież:
Dobrze odżywione . . . . . 54—60
Miernie odżywione . . . . . 46—50

Cielęta:
Najprzedniejsze cielęta wytuczone . . . . . 116—124
Tuczone cielęta . . . . . 108—114
Dobrze odżywione . . . . . 96—106
Miernie odżywione . . . . . 80—90

OWCE:

Wytuczone pełnomięsiste jagnięta i młodsze skopy . . . . . 120—124
Tuczone starsze skopy i maciorki . . . . . 94—110

ŚWINIE (TUCZNIKI):

Pełnomięsiste od 120 do 150 kg żywej wagi . . . . . 150—158
Pełnomięsiste od 100 do 120 kg żywej wagi . . . . . 140—148
Pełnomięsiste od 80 do 100 kg żywej wagi . . . . . 128—136
Mięsiste świnie ponad 80 kg żywej wagi . . . . . 116—126
Maciory i późne kastraty . . . . . 136—146
Świnie bekonowe . . . . . 120—126

Przebieg targu spokojny.

Uwaga: świnie słoninowe wagi ponad 150 kg. kosztowały 160—170 zł 100 kg.

Urządowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.

Poznań, dnia 1. 9. 1931.

„Ceny transakcyjne“

Zyto nowe — zdrowe, suche 21.25
45 tonn par. Poznań 20.90
15 tonn par. Poznań . . . . .
Usposobienie słabe.

Ceny orientacyjne parytet Poznań
Zyto nowe, zdrowe, suche . . . . . 20.50—20.75
Usposobienie słabe.
Pszenica nowa zdrowa sucha . . . . . 20.75—21.75
Usposobienie słabsze.
Jęczmień przemiałowy . . . . . 17.75—19.00
Usposobienie słabe.
Jęczmień browarowy . . . . . 21.00—23.00
Usposobienie spokojne.
Owies . . . . . 16.50—17.50
Usposobienie spokojne.
Mąka żytnia 65% wł. work. . . . . 32.50—33.50
Usposobienie słabsze.
Mąka pszenna 65% wł. work. . . . . 33.25—35.25
Usposobienie słabsze.
Otręby żytnie . . . . . 12.75—13.50
Otręby pszenne . . . . . 12.50—13.50
Otręby pszenne (grube) . . . . . 13.50—14.50
Rzepak . . . . . 26.50—27.50
Groch Victoria . . . . . 23.00—26.00

Ogólne usposobienie słabsze.
Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 645 tonn, pszenicy 285 tonn, jęczmienia 45 tonn.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, dnia 1. 9. 1931.

Dzisiejsze zebranie giełdowe miało tendencję utrzymaną. Zauważa się brak materiału zwłaszcza w papierach procentowych.

Z papierów państwowych poszukiwano 5% pożyczkę konwersyjną po 43 1/2% przy słabej podaży, zaś oddawano 4% pożyczkę inwestycyjną po 86.—. Z papierów lokalnych Pozn. Ziem. Kredyt. dostały lekka zwyżkę, 8% listy dolarowe stare, które notowały 88%—89% w placeniu, 4% listy zastawne konwert. handlowano po 31.— poza tem poszukiwano 6% listy żytnie po 15.— bez oddawców.

Z akcyj bankowych względnie przemysłowych poszukiwano Bank Polski po 111.— bez oddawców.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej. Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu):
5% Pożyczka konwersyjna 43 1/2% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kredyt. 88%—89% P.
4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kredyt. 31% +
(Kurs w złotych)
4% Prem. Pożyczka Inwestycyjna 86.— O.
Tendencja utrzymana.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 1. 9. 1931.

Waluty Gotówka
Dolary St. Zjedn. tr.: 8,92 1/2; sp.: 8,94 1/2; kup.: 8,90 1/2.

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Belgia	124.50	124.81	124.19
Holandja	360.00	360.90	359.10
Londyn	43.40	43.51	43.29
Nowy Jork	8.923	8.925	8.921
Nowy Jork	8.927	8.929	8.925
kabel	35.01	35.10	34.92
Paryż	26.43 1/2	26.50	26.37
Praga	173.83	174.26	173.40
Szwajcaria	125.50	125.81	125.19
Wiedeń	46.71	46.83	46.59
Włochy			

Tendencja niejednolita.

Papiery wartościowe i obligacje:

5% poz. konw. . . . . 0.00—44.50
6% poz. dol. 69.00
10% poz. kol. . . . . 107.00—106.50

Akcje w złotych:

Bank Polski . . . . . 00.00—112.00

Komentarz.

Dla papierów państwowych tendencja przeważnie utrzymana. Dla listów zastawnych niejednolita, z akcyj jedynie Bank Polski utrzymany.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1 000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, dnia 1. 9. 1931.

Pszenica march. nowe zbiory 206.00—208.00
Tendencja słabsza.
Zyto march. nowe zbiory . . . . . 170.00—172.00
Tendencja spokojna.
Owies march. . . . . 129.00—137.00
Tendencja słabsza.
Jęczmień pastewny i przemysłowy . . . . . 152.00—162.00
Tendencja słaba.
Mąka pszenna . . . . . 25.75—32.75
Tendencja nieco słabsza.
Mąka żytnia . . . . . 23.75—26.25
Tendencja nieco słabsza.
Ospa pszenna . . . . . 11.75—12.25
Tendencja stała.
Ospa żytnia . . . . . 10.00—10.50
Tendencja cicha.
Groch Victoria . . . . . 22.00—29.00
Makuchy Iniane . . . . . 13.70—13.90
Wytłoki suche paryt. Berlin . . . . . 6.80—6.90
Słoma żytnia pras. drut. . . . . 0.45—0.65
Słoma pszena pras. drut. . . . . 0.40—0.55
Słoma owsiana pras. drut. . . . . 0.40—0.55
Słoma jęczmienna drut. . . . . 0.40—0.50
Słoma żytnia dł. wiąz. . . . . 0.50—0.70
Słoma żytnia pras. sznur. . . . . 0.35—0.55
Słoma pszenna pras. sznur. . . . . 0.35—0.45
Sieczka . . . . . 1.25—1.35
Tendencja ożywiona.
Siano zwykłe handlowe . . . . . 1.25—1.55
Siano dobre I pok. . . . . 1.70—2.20
Lucerna luźna . . . . . 2.20—2.50
Tymoteusz luźny . . . . . 2.30—2.60
Siano koniczyn. luźne . . . . . 2.15—2.45
Tendencja stała.
Ogólna tendencja słabsza.

Poufny memoriał samorządów niemieckich prowincji wschodnich

W r. u. zwrócili się starostowie krajowi sześciu wschodnich prowincji niemieckich: mianowicie Górnośląska, Brandenburgia, Pomerania, Pogranicza (Grenzmark Posen-Westpreussen) i Prus Wschodnich, do prezydenta Rzeszy Hindenburga, rządów niemieckich i pruskiego oraz do sejmiku pruskiego i parlamentu niemieckiego z obszernym memoriałem, w którym w jak najczarniejszym barwach malują położenie gospodarcze tych prowincji i proszą o wydatniejszą nad nimi opiekę. Memoriał, drukowany jako rękopis w Królewcu i nieprzeznaczony do sprzedaży w księgarniach, zasługuje na baczną uwagę, nie tylko jako uzasadnienie wykonywanego obecnie programu pomocy dla wschodnich prowincji pruskich, ale i ze względu na zawarte w nim ciekawe dane statystyczne, które częściowo wprost przeczą założeniom memoriału.

Oczywiście autorzy lwią część winy za obecne trudne stosunki gospodarcze w prowincjach pogranicznych przypisują traktatowi wersalskiemu i genewskiemu. Zwracają więc uwagę na przecięcie przez nowe granice licznych dróg komunikacyjnych (tak jakgdyby było możliwe pociągnąć jakąkolwiek granicę bez przecięcia szos czy linii kolejowych!), na zmniejszenie się przestrzeni ziemi uprawianej i produkcji inwentarza, na stratę dużej liczby kopalń i hut, utratę rynków zbytu i szereg innych zjawisk ujemnych, wynikających rzekomo z utraty zachodnich dzielnic polskich. Autorzy wklajają się tu w sprzecznościach, bo z jednej strony ubolewają nad stratą rolniczych prowincji, które nazywają śpichlerzem zbożowym Niemiec, a z drugiej stwierdzają, że Wielkopolska i Pomorze stanowiły rynek zbytu dla produkcji rolniczej wchodniej Pomeranii i Brandenburgii i że odcięcie tych dzielnic spowodowało znaczne obniżenie się cen bydła i płodów rolnych w wspomnianych prowincjach.

Szczególnie jaskrawą ilustrację fatalnych skutków straty ziem polskich ma stanowić statystyka wywozu i przywozu towarów poprzez granicę polsko-niemiecką. Gdy naogół w Niemczech wywóz w latach 1924-1927 przewyższał przywóz objętościowo o 25 proc., to przez granicę polską wywozili Niemcy o 60 proc. mniej, niż wynosił import z Polski, co memoriał tłumaczy wysokimi polskimi stawkami celnymi. Memoriał przemilcza fakt, że z Polski wywozi się do Niemiec przeważnie surowce, zajmujące dużo miejsca, Niemcy zaś eksportują do nas wysokowartościowe towary gotowe, co oczywiście przyczynia się do powstania obrazu, jaki daje cytowane zestawienie obrotu, a dalej zapominają, że nie Polska, lecz Niemcy wywołały wojnę celną z Polską i że do dziś nie chcą one zatwierdzić traktatu handlowego z Polską.

Zgoła śmiesznie już wyglądają pretensje do Polski o to, że odpowiednią polityką taryfową usiłuje przyciągnąć towary do portów w Gdyni i Gdańsku, na czym cierpią porty w Szczecinie i Królewcu. Przecież to nie wina Polski, że opłata kolejowa na węgiel i żelazo z polskiego Górnośląska do Gdyni była w r. 1930 niewiele więcej niż dwukrotnie tańsza niż fracht z niemieckiego Górnośląska do portu w Szczecinie, bo Polska nie ma wpływu na kształtowanie się taryf kolejowych w Niemczech. Tak samo nie jest winą Polski, że Berlin, wprowadzając przed wojną prawie dwie trzecie swego zapotrzebowania węgla z Górnośląska, obecnie sprowadza stamtąd mniej niż połowę (w r. 1928 45,5 proc.).

Wreszcie i katastrofalny stan rolnictwa wschodnio-niemieckiego, rosnące jego obdłużenie, zmniejszenie się produkcji itd. nie mogą absolutnie być uważane za skutek utraty Wielkopolski i Pomorza przez Prusy, lecz są wynikiem nierentowności rolnictwa wogóle wskutek niskich cen produktów rolnych i dysproporcji między temi cenami, a cenami wyrobów przemysłowych. To samo zjawisko obserwujemy przecież w Polsce i niemal na całym świecie. A jednak autorzy memoriału zaliczają wszystkie te zjawiska do pośrednich szkód wywołanych pociągnięciem nowej granicy („mittelbare Grenzschäden”). Jest to oczywiście zbytek uproszczenia sobie zadania i tylko dziwić się należy, że tak nisko oceniają inteligencję osób, dla których memoriał był przeznaczony.

W drugiej części memoriału przedstawia skutki przykrego położenia gospodarczego wschodnich prowincji pruskich, mianowicie niższe niż w reszcie Rzeszy dochody, wolniejszy przyrost majątku, większy procent załagłych podatków, znacznie większą ilość bezrobotnych i upadłości, większy odsetek śmiertelności niemowląt i zwiększoną emigrację.

Jeżeli chodzi o dwa ostatnie zjawiska, to zaznaczały się one także przed wojną i nie mają nic wspólnego z wojenną zmianą granic. Zwiększona śmiertelność niemowląt tłumaczy się niższym naogół poziomem kultury przeważnie rolniczej ludności wschodnich prowincji pruskich. Jest ona zresztą sówicie równoważona stosunkowo wysoką cyfrą urodzin, która w tych dzielnicach wahała się w r. 1918 pomiędzy 19,9 a 26,5 na 1000, gdy w całym Prusiech wypadło zaledwie 18,6 urodzeń na 1000 ludności. Tak samo emigracja z rolniczych prowincji Prus istniała już przed wojną i była nawet znacznie większa niż obecnie. Prusy Wschodnie np. straciły drogą emigracji w dziesięciolecie od 1900 do 1910 razem 192.000 ludności, a przez 24 lata od r. 1910-1925 niecałe 112.000 ludzi. Jeżeli więc memoriał nazywa te zjawiska groźnymi dla przyszłości sprawy niemieckiej na wschodzie, to jest to podobna przesada, jaką stwierdziliśmy już wyżej.

Ostatnie rozdziały memoriału poświęcone są smutnemu stanowi finansów komunalnych oraz wartości prowincji wschodnich dla Rzeszy pod względem gospodarczym i jako rezerwoar ludzki, z którego państwo niemieckie czerpie stale siły robocze.

W końcu przedstawione są najpilniejsze postulaty prowincji wschodnich, ujęte w 14 punktów. Żąda się więc m. in. „udostępnienia wschodu” przez tworzenie nowych dróg i linii kolejowych, rozbudowy istniejącej sieci kanałów, odpowiedniej polityki taryfowej na kolejach, podniesienia rentowności rolnictwa, subwencji na cele melioracyjne, popierania kolonizacji chłopskiej i robotniczej, zwiększonych zamówień rządowych w prowincjach wschodnich, odpowiedniej polityki kulturalnej (Kulturpolitik), wydatniejszego subwencjonowania samorządów prowincjonalnych dla wyrównania poniesionych strat i podniesienia ich niskiego poziomu kulturalnego, gospodarczego i społecznego i szeregu dalszych ułatwień.

Cenne jest dla nas wyznanie, że wschodnie prowincje Prus są pod względem gospodarczym, kulturalnym i społecznym zacofane (rückständig) i szkoda tylko, że to wyznanie, tłumaczące w dużej mierze obecne położenie prowincji wschodnio-niemieckich, zostało tak dyskretnie ukryte.

Centralizacja związków polskich we Francji

Krecia i otwarta walka przeciwko organizacjom katolickim i narodowym — Przeciwko „Sokolowi” — Forsowanie i obfite subwencjonowanie „Strzelca” — Ustawiczne rozbijanie emigracji

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”)

Paryż, w sierpniu. Wśród emigrantów polskich we Francji istnieje bardzo wiele organizacji o charakterze zawodowym, narodowym i religijnym. Wobec tego rzucano zdrową i słuszną myśl nawiązania porozumienia między niemi wszystkimi. Inicjatorem chodziło o to, że w życiu emigracji są często chwile lub wydarzenia, wymagające wystąpienia całego ogółu czy to wobec kraju, czy wobec gospodarzy. Dla nadania większego znaczenia takiemu wystąpieniu winno ono mieć za sobą wszystkie związki bez względu na zapatrywania i różnice programowe. Świadomość, że wszyscy są emigrantami-Polakami, miała przy jednym stole gromadzić przedstawicieli wszystkich organizacji.

W r. 1924 powołano do życia t. zw. Naczelną Radę, w której wszystkie związki miały swojego przedstawiciela za wyjątkiem polskich sekcji, których nie uważano za zrzeszenia polskie, jako podlegające francuskiemu syndykatom.

Naczelna Rada współpracowała z władzami polskimi. Tymczasowy jej regulamin w wielu punktach był jednak bardzo wadliwy. Między innymi uznawał np. „liberum veto”. Na mocy jednego sprzeciwu niweczyło ono wszystkie najlepsze wysiłki ogółu. I tak kiedy w r. 1926 odbyło się w Lens

Polskie Zakłady Garbarskie S. A.

w Krakowie

zawiadamiają, że od dnia dzisiejszego do 1 października r. b.

znizają ceny

obuwia dziecięcego i damskiego

o 10%

Zwracamy uwagę na wyrób krajowy.

Do nabycia w składach komisowych

Poznań

Joanna Łuczak, pl. Wolności 10

Pw 7057-70.156

zające w dużej mierze obecne położenie prowincji wschodnio-niemieckich, zostało tak dyskretnie ukryte. Przecież cztery z pośród owych sześciu prowincji wschodnich posiadają uniwersytety, w jednej z nich znajduje się nawet stolica państwa: Berlin. Jeżeli mimo to są one zacofane kulturalnie i pod innymi względami, to już chyba nie Polskę o to winić należy, lecz dotychczasowych ich gospodarzy, którzy ponoszą odpowiedzialność za ten stan rzeczy.

Dla nas zaznajomienie się z omawianym memoriałem, którego postulaty są obecnie skrzętnie realizowane, powinno posłużyć jako bodziec do zwiększenia troski o nasze ziemie zachodnie, które w znacznie większej mierze potrzebują pomocy władz, a niestety traktowane są stale po macoszemu, jakkolwiek odgrywają w organizacji gospodarczym Polski rolę bardzo doniosłą, a obecnym kryzysem są szczególnie silnie dotknięte.

Radzim.

sa Związku Pol. Tow. Kośc. p. Szambelańczyka. Z pewnością było to powodem, że rozpoczęła się walka „ze strony przeciwników sprawy katolickiej, i to otwarta walka stałych wrogów Kościoła. Nie było tajemnicą, że wrogami C. K. P. stały się organizacje, które w jakikolwiek sposób korzystały ze subwencji władz polskich, a więc Związek Robotników Polsk., Sokół, Związek Kół Teatralnych i organizacja, o której dotąd mowy nie było t. zw. „Pur”, czyli Polski Uniwersytet Robotniczy w Lille, cieszący się największym poparciem polskiej placówki w Lille. Odtąd zaczyna się przykry i smutny w dziejach emigracji okres walk i tarć między władzami polskimi a organizacjami, skupiającymi prawdziwą emigrację. Konsulat chcąc stanowisko swoje wytłumaczyć, nie miał nic lepszego, jak przedstawić kierowników C. K. P. jako wrogów państwa polskiego i jako ludzi, idących na pasku klerykałów i urzędników rzymskich. Kiedy ostatecznie musiało się pogodzić z faktem, że C. K. P. żyje, usiłowano ze strony władz po zmianie kierowników konsulatu, wmówić wszystkim, że to C. K. P. jest li tylko na północną, nie zaś na całą Francję. W międzyczasie placówki konsularne w myśl zasady „divide et impera” potworzyły regionalne związki, zdobywając ludzi sobie oddanych drogą obietnic i subwencji.

Obecnie zmieniło się o tyle, że Sokół przystąpił do C. K. P. ponosząc przytem ofiarę materialną a i moralną także, gdyż odjęto subwencje na sekretariat a równocześnie rozbija się gniazda sokole przez zakładanie finansowanych przez fundusz państwowy stowarzyszeń „Strzelca”. „Strzelca” korzysta z bezpłatnych kursów, na które zjeżdżają co chwilę inni majorzy i pułkownicy, dostarcza się „Strzelcowi” sprzętów i urządzeń, aby tylko ubić to, co stworzyła sobie emigracja sama, ciężkim trudem i pracą.

Febus.

Katastrofa autobusu turystycznego

Paryż, 1. 9. (Tel. wł.) W pobliżu Lubo, w Hiszpanji, autobus turystyczny, w którym znajdowało się 50 osób, stoczył się z 15-metrowego nasypu. Siedem osób zostało na miejscu zabitych, 4 zmarły w drodze do szpitala, 4 dalsze zmarły w szpitalu. Trzydzięci osób zostało ciężko rannych. Przyczyną groźnej katastrofy była zbyt ostra jazda szofera na wirażu.

Sensacyjne aresztowanie w Wiedniu

Wiedeń, 1. 9. (PAT.) Wczoraj został tu aresztowany b. adwokat węgierski Koloman Buday, który jak sam przyznał, zamierzał dokonać zamachu na delegację węgierską do Ligi Nar. Buday dokonał w r. 1928 zamachu rewolwerowego na referenta prasowego poselstwa węgierskiego we Wiedniu.

Koniec absolutyzmu w Abisynji

Ostatnia monarchja absolutystyczna przestała istnieć. Abisyński negus negesti, głośny ze swych modernistycznych poglądów cesarz Ras Tafari w uroczystej formie nadał swemu narodowi konstytucję, ustalając nowe zasady ustroju parlamentarnego. Wobec około sześćdziesięciu władców prowincjonalnych („rasów”), dygnitarzy etjopskich i korpusu dyplomatycznego odbył się w Addis-Abebie uroczysty ceremoniał podpisania aktu konstytucyjnego.

Jest to bodaj że najkrótsza konstytucja na kuli ziemskiej. W sześciu bowiem artykułach ujmuję wszystkie zasady nowego ustroju Abisynji. Artykuł pierwszy, wzorem wielu konstytucyj europejskich, stwierdza, że Etopja pozostaje krajem jednolitym, niepodzielnym, „jak członkowie jednej rodziny”. Kraj rządzić się będzie konstytucją, pod kierunkiem cesarza negusa negesti.

Drugi artykuł ustala zasadę supremacji prawa, które stosowane będzie względem wszystkich bez różnicy obywateli.

Artykuł trzeci wprowadza parlament, składający się z dwóch izb. Członkowie parlamentu desygnowani będą przez poszczególne prowincje i zatwierdzeni przez cesarza. Uchwały izb ustawodawczych, zapadłe większością głosów, po uzyskaniu sankcji cesarza, stają się prawem.

Artykuł czwarty nakłada na cesarskich ministrów obowiązek przestrzegania zasad konstytucji i praw, uchwalanych przez parlament.

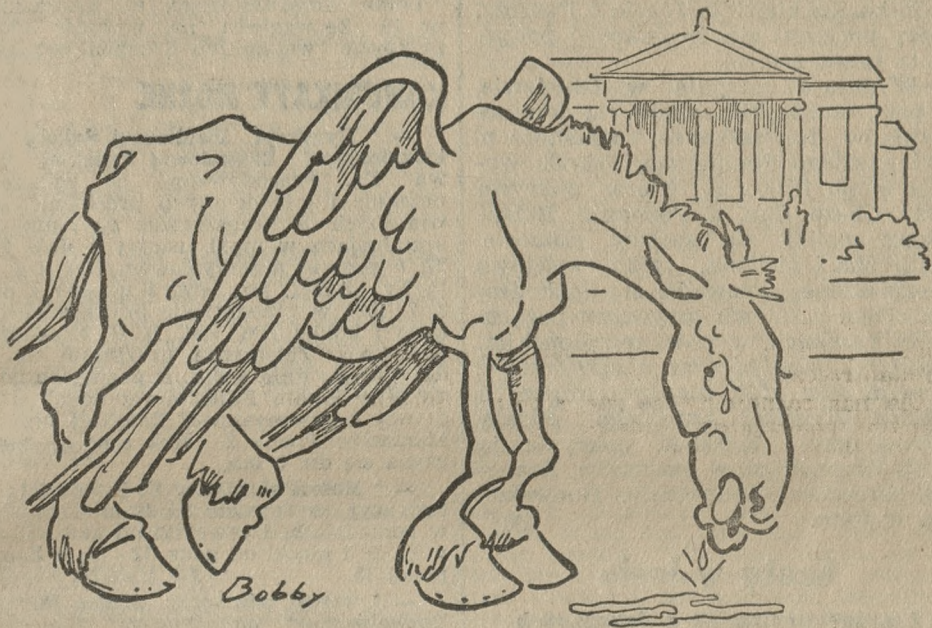
Artykuł piąty zapewnia tron abisyński obecnie rządzącej dynastji (przepis ten jest o tyle ważny, że sam Ras Tafari dość krętymi ścieżkami kroczył, zanim zdobył koronę królowej Saby).

Wreszcie artykuł szósty i ostatni, podkreślając, że konstytucja ma na celu przyspieszenie rozwoju i modernizację kraju, zaznacza, iż postęp nie powinien naruszać starodawnych zwyczajów.

W tym właśnie ostatnim przepisie tkwi największa bolączka Abisynji. Jak wiadomo, kraj negusa negesti jest jedynym, w którym dotąd kwitnie handel niewolnikami. Na żądanie Ligi Narodów, która od tego uwarunkowała przyjęcie Abisynji w skład swych członków, Ras Tafari wydał dekret, znoszący niewolnictwo i zakazujący handlu niewolnikami.

Wszystko ograniczyło się jednak tylko do strony formalnej. Liga Narodów uważa sprawę za załatwioną. Niewolnictwo w Abisynji istnieje jednak nadal, a konstytucja nie zawiera zasadniczego przepisu o jego zniesieniu. Przeciwnie, hołd dla starych obyczajów niedwuznacznie daje do zrozumienia, że barbarzyński system niewolnictwa zostanie utrzymany. H.

Lamenty pegaza z Teatru Wielkiego

Te wieczne targi o mnie skończą się tem, że mnie do Holandji sprzedadzą na kielbasy.

Wpuszcili Żydów

Związek Samoobrony Społecznej „Rozwój” w Poznaniu prosi nas o podanie do wiadomości publicznej nazwisk osób, które się przyczyniły do zażyczenia naszego miasta:

Krzewski Antoni, W. Garbary 50, wydzierżawił Żydowi Grünbaumowi mieszkanie w kamienicy swej przy ul. Mostowej 30. Grünbaum sprawdził się obecnie z trzeciego piętra na pierwsze do obszernych, balkonowych ubikacji, gdzie jednocześnie urządził składnię towarów.

Stankunowicz, właściciel kamienicy przy ul. Żydowskiej 27 sprzedał realność tę Żydowi F. i Ch. Trzaskale. Swego czasu zwracał się Stankunowicz do „Rozwoju”, domagając się zmiany nazwy ulicy Żydowskiej, która wtenczas jakoby mu była wstrętna. A dzisiaj?

Mrugowski drogerzysta, właściciel kamienicy przy św. Marcynie 62, wydzierżawił w domu tym lokal handlowy Żydowi Urbachowi, który otworzył tam w tych dniach skład obuwia pod firmą „Korzyść” — drugi już tego rodzaju w Poznaniu. Niektóre pisma polskie, wprowadzone w błąd, umieściły wiadomość o otwarciu przedsiębiorstwa z zyczeniami „Szczęść Boże!” Nazwisko Urbach było zmienione na Urban.

Fórmański, właściciel kamienicy przy ul. Wronieckiej 25 narożnik Kramarskiej, wydzierżawił Żydom dwa sklepy. Przy przebudowie tych ubikacji byli zatrudnieni rzemieślnicy Żydzi.

Loodtowa Helena, ul. Wielka 7, oddała znów Żydowi mieszkanie, zajmowane przez p. Koczorowskiego.

Braunowa, żona p. Franciszka Brauna, podoficera zaw. w I pułku pan-

cernym, zam. przy ul. Kramarskiej 24, sprzedała Żydowi sklep kolonialny przy ul. Żydowskiej 3.

Właściciel kamienicy przy W. Garbarach 2, zam. w Łodzi, wydzierżawił mieszkanie Żydowi Wagowskiemu. — Stało się to na skutek mylnych informacji co do osoby Żyda Wagowskiego, udzielonych właścicielowi kamienicy przez b. lokatora p. Strykowskiemu. Administrator domu w Poznaniu, p. Jeżowski, odebrał od właściciela polecenie, aby Żyda usunął z domu.

Na liczne zapytania odpowiadamy, że skład obuwia pod firmą „Adam” przy ul. Półwiejskiej jest przedsiębiorstwem żydowskim. Właścicielami są Margolin i Abraham Borensztajn.

Zwolenników naszych prosimy o informację, kto oddaje Żydom lokale handlowe, mieszkania i pokoje, oraz kto od nich kupuje, abyśmy nazwiska tych osób podać mogli do wiadomości publicznej.

Związek Samoobrony Społ. „Rozwój” Al. Marcinkowskiego 27. Tel. 38-67.

Wiec Stron. Narodowego w Grodzisku Wlkp.

W dniu 23 z. m. odbył się na sali „Hungarii” w Grodzisku Wlkp. wiec Stronictwa Narodowego z udziałem przeszło 300 osób. Po zagajeniu wieca przez prezesa miejscowego koła Stronictwa Narodowego p. dr. Mikolajczaka i powołaniu do pióra p. Warzynieka, oraz na ławników pp. Frankowskiego i Kołodziejczaka, głos zabrał p. poseł dr. Wróbel z Wolsztyna. W treściwym przemówieniu przedstawił p. poseł obecne położenie kraju i przyczyny, jakie się na to złożyły. Następnie wyłuszczył program polityczny i gospodarczy Stronictwa Na-

rodowego, wskazujący drogę do uzdrowienia naszych stosunków i zapewnijający Polsce stanowisko mocerstwowe. Wywodów tych p. poseł słuchali wszyscy z wielkim zainteresowaniem, nie wyłączając garstki „sanatorów”, którzy przybyli na wiec. Dopiero pod koniec jakiegoś indywidualum usiłowało zakłócić spokój na sali, co mu się atoli całkiem nie udało. Z zajścia tego jednak zrobili użytek obecni na sali przedstawiciele władzy i rozwiązali zebranie wbrew protestom posła dr. Wróbla, który zwracał uwagę na bezprawne ich postępowanie. Wezwani przez p. poseła do zachowania spokoju uczestnicy wieca po odśpiewaniu „Roty” rozchodzili się, żywo komentując fakt rozwiązania z tak błahego powodu wieca Stronictwa Narodowego.

Jak młodzież „sanacyjna” umoralnia kraj

„Gazeta Warszawska” opisuje wypadek, który się zdarzył we wsi Wiżajny (woj. biastockie). Na 16 sierpnia zapowiedziała tam przyjazd „Legji Mocarstwowa”. Salę dał jej ks. proboszcz w domu parafjalnym, otrzymawszy od biastockiego zarządu „Legji” rekomendację. Złe jednak na tem wyszedł, albowiem produkcja teatralna tej „sanacyjnej” organizacji była nie do zniesienia. Oto co pisze „Gazeta Warszawska”.

„Młody „legjonista” rozpoczął od kuletu, opisującego scenę nocy poślubnej w tak drastycznej formie, że napewno przywoleńcy śpiewano w drugorzędnych rosyjskich kabaretach przed wojną. Po kilku zwrotkach podobnie „mocarstwowy” utworu — najstarszy szarżą wojskowy opuścił salę wraz z żoną; w ślad za nim poczęli wychodzić i inni. Lecz gdy następny wierszyk przyniósł jeszcze bardziej pornograficzną orację, reszta „urzędowej” publiczności przemogła „prawomyślnością”, pokorę i wybuchnęła burzeniem i poczęła gremialnie opuszczać salę. Powstało zamieszanie, rozległy się głosy, żądające zwrotu opłat za bilety — i gdyby nie interwencja policji — „mocarstwowy” zespół otrzymałby zasłużoną nauczkę za popełnione bezceństwo, to też, teje nocy znikł on co prędzej, opuszczając Wiżajny pod eskortą władz bezpieczeństwa”.

Towarzysze współpracy...

Zarząd Związku Straży Pożarnych województwa krakowskiego rozesłał do swych oddziałów okólnik, w którym poleca:

„1) zorganizować kadry okręgowych i oddziałowych referentów wychowania obywatelskiego do pełnienia funkcji w N. O. Związku przez nawiązanie kontaktu z zarządami i komendantami oddziałów Związku Strzeleckiego;

„2) zaopatrzenie wszystkich oddziałów w świetlice, bądź współkorzystanie ze świetlic oddziałów Związku Strzeleckiego w myśl okólnika nr. 80;

„3) ściśłą współpracę, zakreśloną instrukcjami z powiatowymi zarządami Związku Strzeleckiego.

Czołem!

Dr. Piotr Wielgus, prezes zarządu Związku

Adam Kalinowski, inspektor Pożar.”

Jednym słowem widzimy: w Krakowie idzie wszystko, jak po maśle...

Cenne odkrycia w Bazylice gnieźnieńskiej

Jak nam donoszą, w ostatnich tygodniach dokonano w Bazylice gnieźnieńskiej bardzo ciekawych odkryć. Po zdjęciu posadzki w południowej nawie i uprzątnięciu grubej warstwy gruzu natrafiono na szczątki dwu, zdaje się odrębnych budowli romańskich, z których jedna wykazuje nawet ślady polichromji. Może najbliższą przyszłość zdejmie zasłonę tajemnic kryjących się jeszcze w podziemiach Bazyliki gnieźnieńskiej. Spodziewać się należy, że nasi archeolodzy tem niepowszedniem odkryciem niebawem się zainteresują.

Pogrzeb ś. p. posła Hołówki

Warszawa, 1. 9. (Tel. wł.) — Dzisiaj rano przybyły do Warszawy zwłoki ś. p. Tadeusza Hołówki. Pogrzeb odbędzie się o godzinie 3 z głównego dworca. (w)

SPORT

Lekka atletyka

„Dyskobolja” Grodzisk — „Sokół” Leszno. W ubiegłą niedzielę odbyły się w Lesznie zawody które przyniosły następujące wyniki: 100 m: 1. Szymański (S) 11.8, 2. Wargos (S) 12, 3. Jezierski (D); skok w wyz: 1. Ratajczak St. (S) 1.55, 2. Borowczyk (D), 3. Hałas (S); kula: 1. Ratajczak (S) 10.75, 2. Turkowski (D) 10.06, 3. Jezierski (D); 4x100 m: 1. Sokół w składzie: Pujanek, Wargos Hałas, Szymański 45.9, (nowy rek. dziel.) 2. Dyskobolja o 20 m.; dysk: 1. Turkowski (D) 33.78, 2. Ratajczak St., 3. Piastowicz (S); skok w dal: 1. Pujanek (S) 5.85, 2. Szymański (S), 3. Milczyński (D); oszczep: 1. Jezierski (D) 37.30, 2. Szykarek (S), 3. Ratajczak (S); 200 m: 1. Hałas W. (S) 24.3 sek., 2. Pujanek o pierś, 3. Jezierski (D); skok o tyczce: 1. Gronostaj (D) 3.05, 2. Ratajczak St. (S) 2.95 (nowy rek. okręg.), 3. Bańkowiak (S). Sztaf. olimp.: 1. Sokół w składzie: Pujanek, Wargos, Hałas, Szymański 3:45 (nowy rek. okręg.), 2. Dyskobolja.

Finlandja — Szwecja 104:76 p. Wyniki techniczne są następujące: 110 m pt. 1. Pettersson (S) 14.9, 2. Wennstroem (S); skok o tyczce: 1. Lindblad (S) 4.13 m (rekord), 2. Andersson (S) 4 m, 3. Lindroth (F) 3.90; kula: 1. Jaervinen (F) 15.40, 2. Wahlsted (F) 14.76; 200 m: 1. Jaervinen (F) 22.2, 2. Strandvall (F) 22.3; trójskok: 1. Svensson (S) 15.13 (rekord), 2. Jaervinen (F) 14.49; mlot: 1. Poerholae (F) 53.62, 2. Skoeld (S) 52.25; 5000 m: 1. Lehtinen (F) 14:59.6, 2. Virtanen (F) 15:02, 3. Lindgren 15:08; 100 m: 1. Sjoestedt (F) 11 sek., 2. Areskoug 11.1; skok w wyz: 1. Gate (S) 1.91, 2. Dahlman (F) 1.88; dysk: 1. Kivi (F) 46.68, 2. Vaalamo (F) 44.79, 3. Andersson (S) 44.61; 1500 m: 1. Purje (F) 3:53.6, 2. Ry (S) 3:55.8, 3. Pohjola (F) 3:57.6; skok w dal: 1. Soerensson (S) 7.16, 2. Tolano (F) 7.10, 3. Svensson (S) 7.09; 400 m: 1. Strandvall (F) 49 sek., 2. A. Jaervinen (F) 49.2, 3. Wachenfeld (S) 49.4; oszczep: 1. Penttilae (F) 68.30, 2. M. Jaervinen (F) 66.16, 3. Forsman (S) 61.88; 10.000 m: 1. Nurmi (F) 30:50.6, 2. Iso-Hollo (F) 30:51.4, 3. Magnusson (S) 31:38; sztafeta szwedzka: 1. Finlandja 1:56.4, 2. Szwecja 1:56.6.

Polska — Włochy. Wobec znacznego zainteresowania się zawodami Włochy — Polska w dniach 12 i 13 bm. przedsprzedaż biletów odbędzie się już od dnia 3 września w firmach „Camera” ul. Fr. Ratajczaka 3 oraz „Dom Sportowy” św. Marcina 14. Chcąc jak najszerszym masom publiczności uprzyścić oglądanie tak atrakcyjnego meczu, zarząd POZLA obniżył ceny biletów w przedsprzedaży o 20 proc.

Na powyższe spotkanie ufundował wspinały puchar p. prezydent Ratajski.

Pięściarstwo

Włochy — Bawaria 9:7. Spotkanie międzypaństwowe rozegrane w Rzymie przyniosło w poszczególnych wagach następujące wyniki: (od muszej do ciężkiej włącznie): Marsella (W) remisował z Frey II (B), Melis (W) pokonał Zigliarskiego (B), Alessandri (W) uległ Schleinkoferowi (B), Bianchini (W) zwyciężył Helda (B), Horatiis (W) uległ Kuglerowi (B), Liani (W) — Lang (B) remis. Medici (W) pokonał Singera (B) i Laria (W) remisował z Schiellerem (B).

Piłka nożna

Zarząd P. K. S. wyznaczył na zawody o mistrzostwo międzyokręgowe następujących arbitrow: 6 bm. „Legja” — „Skra” p. Tomaszewski (Poznań), „Gryf” — „LTSG” p. Obst (Poznań), „R. K. S.” — „Podgórze” p. Glinkin (Radom), „82 p. p.” — „76 p. p.” p. Martyniak (Białystok), „Rewera” — „22 p. p.” p. Bernfeld (Lwów), „Legja” — „L. T. S. G.” w niedzielę 13 bm. o godz. 11 p. Baranowski.

Na zawody ligowe w dniu 13 bm. zostali wyznaczeni poniżej arbitrzy: „Polonia” — „Legja” p. Nawrocki, „Warszawianka” — „Pogoń” p. Kowalski (Lublin), „Garbarnia” — „Warta” p. Stomczyński, „Czarni” — „Wisła” p. Gulicz, „LKS” — „Ruch” p. R. Brzeziński.

K. S. „Pogoń”. Nadzwyczajne walne zebranie odbędzie się w środę 2 września o godz. 20 w lokalu p. Modzelewicza przy ul. Grunwaldzkiej (obok koszar 57 p. p.)

Różne

Loty szybowcowe na Okęciu. Na lotnisku na Okęciu rozpoczęły się loty szybowcowe na aparatach bezsilnikowych, holowanych przez samochód. Loty te są wstępem do dalszego szkolenia pilotów szybowcowych, które odbędzie się już na odpowiednich terenach. Szkolenie początkowe na Okęciu zorganizowane zostało przez Aeroklub warszawski.

Narazie w Polsce odkryto jeden tylko teren, nadający się do lotów szybowcowych, w Bezmiechowej. Ostatnio Aeroklub warszawski rozpoczął poszukiwania nowych terenów szybowcowych, które doprowadziły do odkrycia odpowiednich terenów w górach Świętokrzyskich. Tereny te poddane zostały dwukrotnym badaniom przy pomocy płatowców.

W najbliższym czasie zorganizowana zostanie specjalna wyprawa w okolice Checin, celem ostatecznego ustalenia, czy upatrzone tereny nadają się do lotów na samolotach bezsilnikowych. Ze względu na znacznie bliższą odległość od Warszawy niż Bezmiechowa, tereny te ułatwiłyby znacznie organizowanie przez Aeroklub warszawski, specjalnych wypraw szybowcowych.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Echa sprawy mleka a kupczenie fałszem

Powracamy jeszcze do sprawy Mleczarni Wielkopolskiej, której echem stało się samobójstwo syna właścicieli firmy, p. Niewiadomej.

Polegamy oczywiście bezwzględnie na orzeczeniach policyjnej Kontroli Sanitarnej w sprawie mleka, dostarczanego Poznaniowi w ogóle, a przez tę czy inną mleczarnię w szczególności. Spełniamy swój obowiązek, komunikując Czytelnikom to, co nam do wiadomości podaje oficjalnie urząd na podstawie orzeczeń swoich urzędników — fachowców.

Natomiast powtórzyć musimy pod adresem Kontroli Sanitarnej zarzut, wypowiedziany już w numerze sobotnim, a mianowicie, że na konferencji, jaka się z przedstawicielami prasy odbyła w zeszły czwartek w komendzie głównej policji, nie poinformowano nas, że owych 14 konwii mleka skonfiskowano już na dworcu, a nie w Mleczarni Wielkopolskiej, czyli, że je skonfiskowano przed objęciem mleka w posiadanie przez Mleczarnię Wielkopolską. Taka niecisłość powinna być niedopuszczalna w tak odpowiedzialnym urzędzie, szczególnie, gdy on wyraźnie prosi prasę o podanie odnośnych informacji do publicznej wiadomości.

„Dziennik Pozn.”, który już zupełnie robi bokami i za wszelką cenę usiłuje się sztucznie reklamować, próbuje i ze sprawy Mleczarni Wielkopolskiej i samobójstwa syna jej właścicieli wybić dla siebie kapitalik, pisząc dwukrotnie o „ofierze nieścisłych infor-

macyj „Kurjera Poznańskiego”. Czyni to „Dziennik Pozn.”, chociaż jego przedstawiciel brał udział w owej czwartkowej konferencji prasowej w komendzie policji, i redakcja przeto wie, że informacje, przez nas podane, były informacjami nie naszymi, lecz urzędu Kontroli Sanitarnej.

Jeżeli „Dziennik Pozn.” firmy Mleczarni Wielkopolskiej wbrew pierwotnemu swemu zamiarowi nie wymienił, stało się to tylko dla tego, że z relacją o konferencji wspomnianej i tym razem — spóźnił się o dobę, wskutek czego znany był mu już w sobotę fakt samobójstwa, do którego redakcja dostosowała sprawozdanie, skreślając w nim firmę Mleczarni Wielkopolskiej. Uczyniła to zresztą tak nieudolnie, że skreślenie jest oczywiste (odnośne zdanie mówi: „ta mleczarnia”, ale uprzednio — wskutek skreślenia — nie jest ona wymieniona i niema w ogóle mowy o żadnej mleczarni.)

Ze spóźnienia się z wiadomością robi „Dziennik Pozn.” — zasługę swą i reklamuje ją w swym sklepiu, po straganisku. To jego rzecz i rzecz jego gustu i smaku. Ale, jeżeli „Dziennik Pozn.” wbrew pełnej świadomości oszukuje swych Czytelników, wmawiając w nich, jakoby to, co było istotnie urzędową wiadomością Kontroli Sanitarnej, było naszą prywatną informacją, której ofiarą jakoby padł syn właścicieli Mleczarni Wielkopolskiej, to musimy to nazwać płynącym z niskich pobudek kupczym fałszem.

Echa ujęcia jacejki komunistycznej

Jak aresztowana czwórka wyrotowców „pracowała”

W związku z ujawnieniem przez policję jacejki komunistycznej, o czym podaliśmy wiadomość w wczorajszym numerze naszego pisma, informuje nas policja śledcza, że miejsce, w którym komuniści się schodzili, to obszerny garaż przy Górnej Wildzie 77, zamieniony częściowo na warsztat elektro-techniczny. Należy on do niejakiego Franciszka Piotrowskiego, młodego, bo zaledwie 29 lat liczącego. W tym więc warsztacie zbierali się ukradkiem wyrotowcy i radzili tam nad sposobami uprawiania podziemnej roboty, tam redagowano odezwy komunistyczne, przepisywali je na maszynie, powielali masowo i w wielkich pakach i kufrach rozsyłali na cały teren województwa poznańskiego, a także i na Pomorze.

W prywatnym mieszkaniu Piotrowskiego przy ul. Strzeleckiej 19 znaleziono podczas skrupulatnie przeprowadzonej rewizji maszynę do pisania, na której przepisywano ulotki. Sprawę przepisywania zajmowała się bardzo gorliwie żona Piotrowskiego, Wincetyna, z zawodu maszynistka. Trzeci z urzędu aresztowany komunistą, to 25-letni, z Szamotuł pochodzący, Józef Czuly, zamieszkały obecnie na Zagórze (nowe zabudowanie). Jest on

policji już znany z działalności wyrotowej.

Jednakże duszą tej sprytnie zakonstruowanej jacejki jest dawniejszy urzędnik St. Grabowski, zamieszkały przy Dolnej Wildzie 24. On był najważniejszą sprężyną ukrytego w szopie aparatu komunistycznego. Bystry, przebiegły, ruchliwy a równocześnie ostrożny, umiał zrećnie kierować akcją. Grabowski pochodzi z powiatu płońskiego. Za działalność komunistyczną był w r. 1928 karany w Warszawie 4-letnim ciężkim więzieniem, które w styczniu b. r. opuścił. Ciesząc się w partii zaufaniem, wydelegowany został przed 2 miesiącami do Poznania, by tu zorganizować komitet okręgowy.

Działalność dobranej czwórki była podzielona w ten sposób, że Grabowski redagował wszelkie odezwy komunistyczne, Piotrowska je odpisywała na maszynie, a mąż jej odbijał odezwy na powielacz. Czuly był niejako ekspedjentem. On przygotowywał paczki z odezwami, zawiązywał je, adresował i wysyłał przy pomocy dobranych sobie ludzi na prowincję. Wszystkich oczywiście aresztowano w miejsca i po spisaniu obszernych protokołów oddano do dyspozycji władz sądowych.

dnia 24 sierpnia Stobień został zwolniony z więzienia po odciernieniu kary i odstawił do władzy administracyjnej, celem odtransportowania go do miejsca zamieszkania, mianowicie do Kalisza. Przebywającego w areszcie policyjnym w Sierakowie dozorca woźny magistratu z Sierakowa wypuścił w dniu 26 sierpnia o godz. 13 na podwórze. Moment ten Stobień wykorzystał i zbiegł. Na skutek zawiadomienia Posterunku P. P. zarządzono pościg. Gdy komendant Posterunku wraz z woźnym Nowakiem przybyli nad rzekę, dowiedzieli się od przejeżdżającego szkuciarza Rudnickiego Leona, że przed chwilą jakiś osobnik usiłował przepłynąć, lecz w odległości około 5 mtr. od brzegu utonął. Najprawdopodobniej topielcem tym był Roman Stobień, zresztą znaleziono na wodzie jego czapkę. Zwłok topielca dotychczas nie wyłowiono. (z)

Pochód ognia

Ujęto podpalacza, drugi nie jest jeszcze wysłędzony

W nocy na 28 sierpnia br. w Nłdnie, pow. obornickiego, powstał pożar w składzie kolonij. W p. Wiktora

Poznański Instytut Muzyczny szkoła artystyczna - zawodowa z prawami przyjmuje wpisy do nowo utworzonej klasy skrzypiec oraz jeszcze - w ograniczonej liczbie - wpisy do klas teorii, fortepianu i śpiewu solowego w kancelarii przy ul. Ogrodowej 4, w godz. od 11-1 i 17-19. Na wszystkich wydziałach całokształt nauki od kursu przygotowawczego do dyplomu końcowego. z w 10 761

Wendlandta. Spaliły się towary kolonialne, wyroby mięsne, tytoniowe i inne. Stratę około 4000 zł pokrywa Warszawskie Towarzystwo Ubezpieczeń. Pożar powstał prawdopodobnie przez nieostrożność.

W dniu poprzednim w majątności Jagniewice, w pow. gnieźnieńskim, spalił się dom mieszkalny deputatników, własność p. Zofji Buchowskiej. Szkoda wynosi około 10.000 zł, pokrywa ją Kraj. Ubezp. Ogniowe w Poznaniu. Pożar powstał wskutek wadliwosci budowy komina.

W Babinie, w pow. wrzesińskim, spalił się stóg żyta na polu p. Stanisława Piechnika, wartości 2.100 zł. Stóg był ubezpieczony w Kraj. Ubezp. Ogn. w Poznaniu. Przyczyny pożaru nie ustalono jeszcze.

W Puszczy, pow. wyrzyskiego, spaliła się w piątek stodoła z tegorocznym żniwem i narzędziami rolniczymi osadnika Pajaka. Szkoda wynosi około 8.000 zł, pokrywa ją częściowo Kraj. Ubezp. Ogn. w Poznaniu. Ujęto sprawcę podpalenia, szwagra pogorzela, osadnika Kurkiewicza Józefa z Puszczy, który przyznał się, że dokonał podpalenia przez zemstę.

W dniu 27 sierpnia w Obielewie, w pow. szubińskim, spalił się dom robotników folwarcznych, własność p. Swinarskiego Kazimierza. Szkoda wynosi około 15.000 zł, którą pokrywa Kraj. Ubezp. Ogn. w Poznaniu. Robotnikom spaliły się sprzęty domowe, garderoba i bielizna, tylko częściowo ubezpieczone. Prowadzi się dochodzenia celem ustalenia przyczyny pożaru.

W Ławkach, w pow. mogileńskim, spaliła się stodoła wraz z tegorocznym żniwem oraz część maszyn rolniczych rolnika Wiesnera Antoniego. Strata wynosi około 15.000 zł, pokrywa ją Kraj. Ubezp. Ogn. w Poznaniu. Zachodzi zbrodnicze podpalenie. Dochodzenia w toku. (z)

Czaty w lesie

Leśnicy postrzelili uciekających kłusowników

Leśnicy ze Strzyżówka i Dębówca, w pow. jarocińskim, urządzili wspólnie czaty na kłusowników, a w szczególności na znanych im już Adama, Józefa i Walentego Grodzkich ze Strzyżówka, którzy operowali na granicach gmin: Strzyżówko, Zimnowody i Góreczki. Leśnicy spotkali się z Grodzkimi na terenie łowieckim Góreczki. Kłusownicy, widząc leśników rzucili się do ucieczki, wobec czego leśnicy strzelili do uciekających z odległości 40 kroków dwa razy z dubeltówki. Adam Grodzki otrzymał 23 struty w plecy, Józef jest lżej ranny w obie nogi, Walenty wyszedł cało. Ranni udali się o własnych siłach do domu i poddali się opiece lekarskiej. Życiu ich nie zagraża niebezpieczeństwo. Władze sądowe wdrożyły śledztwo. (z)

KALENDARZYK

Wtorek, 1 września 1931.
Słońce: wschód 5,01 — zachód 18,42 — długość dnia 13 godzin 41 min.
Księżyc: wschód 19,48 — zachód 9,38 — przed ostatnią kwadrą.
Stan pogody według ostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Wtorek, godz. 7 rano. Temperatura powietrza umiarkowana plus 13 st. Cels. Pogodnie. Wiatr wschodni. — Ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 753 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 22 st. Cels., najniższa plus 12 st. Cels.
Przepowiednia pogody na środek: Przy znacznym zachmurzeniu chłodniej.
Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: dziś plus 0,36 m.
Kal. rzk.: Idzi Op. — jutro Maksym M. Kal. słow.: Dzierżysław — jutro Czciog.

Nocna służba aptek

Sródmieście: Apteka Czerwona, Stary Rynek 37. — Apteka Zielona, ul. Wrocławska 31. — Apteka 27 Grudnia, 27 Grudnia 18. — Apteka im dr. Karola Marcinkowskiego w „Bazarze” przy ulicy Nowej

Przy swapnieniu naczyń krwionośnych mózgu i serca, używając codziennie małą ilość naturalnej wody gorzkiej Franciszka-Józefa osiąga się łatwe wypróżnienie. Zadać w apt. i drog. n w 5494

Jezyce: Apteka pod Gwiazdą, ulica Kraszewskiego 12.
Łazarz: Apteka św. Łazarza, ul. Strusia 9.
Wilda: Apteka pod Koroną G. Wilda 61.
W innych dzielnicach pełnią nocną służbę apteki tamtejsze.

KRONIKA KOŚCIELNA

— * Nabożeństwo w kościele S. S. Karmelitanek Bosych w Poznaniu. Dnia 3-go września w czwartek o 17 wystawienie Najśw. Sakramentu z kazaniem, jako przygotowanie do I Piątku, 4 września w piątek msze św. o 6,30, 7,30 i o 9. Całodzienne wystawienie Najśw. Sakramentu. O godz. 5 po poł. kazanie i reposesycja. Przy furcie klasztornej jest kilka nowych ksiązek do nabycia.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * Baczność Hallerczycy. Zebranie plenarne odbędzie się 3 bm. o godz. 20 w sali Stronictwa Narodowego przy ulicy św. Marcina 65. Na porządku obrad sprawozdanie z walnego zjazdu w Grudziądzu.

ZYCIE SOKOLE

— * Tow. Gimnast. Sokół Poznań III (Wilda). Zebranie miesięczne odbędzie się w środę, dnia 2 bm. o godz. 20 u drh. Zawadkowej. Z powodu ważnych spraw przybycie wszystkich członków konieczne.
— * Zeńskie Gniazdo Sokoła XVI Jezyce. Zebranie miesięczne odbędzie się w czwartek, dnia 3 bm. o godz. 20 w salce Domu Amaratowego, ul. Słowackiego nr. 19. Ze względu na ważność obrad, przybycie wszystkich druchen wskazane.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * Dyrekcja Publicznej Szkoły Dozobiałej Zawodowej Zeńskiej zwraca Pp. Pracodawców do zgłaszania uczennic i młodocianych pracownic, obowiązkanych do uczęszczania na naukę do kształcącej w myśl ustawy z dnia 7. 6. 27. o prawie przemysłowym (Dz. Ust. R. P. Nr. 53/1927, poz. 468) i ustawy z dnia 2. 7. 1924 w przedmiocie pracy młodocianych i kobiet (Dz. Ust. R. P. Nr. 65/1924, poz. 636). Zgłoszenia przyjmuje się codziennie do dnia 4 bm. w godzinach od 16 do 18 w lokalu Państwowej Szkoły Handlowej i Przemysłowej Zeńskiej przy ul. Marszałka Focha 2. Rok szkolny rozpoczyna się dn. 5 bm.

— * Koło Polonistów U. P. udziela informacji w sprawie studjum polonistyki w poniedziałki i czwartki od godz. 13-14, w środy i piątki od godz. 12-13, w Zamku pokój 15.

— * Trzeci wieczorek „Huśca Młodych Rozwojowców” odbędzie się w niedzielę dnia 6 bm. o godz. 20 w sali p. Jarockiej przy ul. Masztalarskiej 8. Szereg ciekawych uroczaiwie przygotowanej sekcja sceniczna „Rewja”. Łaskawy udział w występach przyjęły tancerki opery poznańskiej z p. Wandą Wojciechowską.

— * Komenda Poznańskiej Drużyny Błękitnej przy Chorągwi Wielkopolskiej Związku Hallerczyków, podaje do wiadomości wszystkim członkom i sympatykom, że po ukończeniu obozu wychowania fizycznego w Hallerowie nad morzem, rozpoczęła z dniem 1 bm. normalny bieg urzędowania w kancelarii Komendy Drużyny Błękitnych przy ul. Szamarzewskiego nr. 2, codziennie od 17 do 20.

Kandydaci, mający zamiar wstąpić w szeregi Poznańskiej Drużyny Błękitnej celem podjęcia prac ćwiczebnych tak z wychowania fizycznego, jak i kontynuowania ćwiczeń przysposobienia wojskowego oraz korzystania ze wszelkich rozrywek kulturalno-towarzystkowych w łonie Drużyny Błękitnej, mogą zgłaszać się pod wyżej wskazanym adresem.

Z dniem 1 bm. Komenda Dr. Bł. przystąpiła do reorganizacji swej sekcji pięściarskiej oraz zorganizowania nowego kursu pięściarskiego. Nowi członkowie mający zamiar przeskolenia się w tak pożytecznych i wielce urozmaiconych ćwiczeniach pięściarstwa, winni się zgła-

Czytelnikom Naszym,
przejeżdżającym
przez

Berlin

przypominamy, że otrzymają naj-
świeższe numery

„Kurjera Poznańskiego”
we wszystkich kioskach
gazetowych

na dworcach i w wiel-
kich hotelach

sząc osobiście do komendy Dr. Bł., ulica Szamarzewskiego 2.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Nowa placówka.** W tych dniach odbyło się uroczyste otwarcie i poświęcenie nowego składu kolonialnego i delikatesowego pod firmą Ignacy Libertowicz, św. Marcina 18. Poświęcenia dokonał wikariusz parafii św. Marcina. Nowemu przedsiębiorstwu „Szczęść Boże!”

KRONIKA WYPADKÓW

— **Okradzenie składu galanterji.** Do składu p. Kazimierza Paczkowskiego przy ul. Kraszewskiego 19 włamali się złodzieje i skradli 2 tuziny parasoli damskich, 30 torebek, 4 tuziny kołnierzyków, 2 tuziny jedwabnych pończoch damskich, 3 tuziny skarpet, pół tuzina brzytwy nowych, pół tuzina scyzoryków, pół tuzina portfeli skórzanych, 3 tuziny pugilaresów i pół tuzina podwiązek, ogólnej wartości 1500 zł. (z)

— **Samobójczy skok.** Nieznana niewiasta, która przed paru dniami — jak o tem pisaliśmy — popełniła samobójstwo przez zeskoczenie z okna III piętra domu przy Al. Marcinkowskiego 3a, nazywa się Hilda Łask, ma lat 29 i pochodzi z miasta Łodzi. Łask była mężatką i mieszkała ostatnio przy ul. Masztalarskiej 8. Jak przypuszczają, okropny czyn swój popełniła w przystępie szalu nerwowego. Choć bezpośrednio po tragicznym wypadku zjawilo się pogotowie lekarskie 55-55, które zajęło się nieszczęśliwą i odwoziło ją do szpitala, to jednak wobec bardzo poważnych okaleczeń nieszczęśliwa zmarła, nie odzyskawszy przytomności. (z)

KRONIKA POLICYJNA

— **Rozpoznanie samobójczyni.** W sprawie topielca, wyłowionego z jeziora wolsztyńskiego w dniu 25 sierpnia, ustalono, że denatką tą jest Adela Patzward. Liczy ona lat 23, ostatnio była zamieszkałą w Poznaniu na ul. 27 Grudnia 5. Wymieniona popełniła samobójstwo, na co wskazuje list pożegnalny. (z)

— **Nieuprawnione posiadanie broni.** W niedzielę w nocy powstała sprzeczka między kilkoma osobnikami na Ostrowiu Tumskim. W czasie tej sprzeczki niejaki St. Konieczny (Chwaliszewo 57), wystrzelił z bronią, jednakże nie zranił nikogo. Przywołano policję, która odebrała Koniecznemu broń, gdyż nie posiadał zezwolenia na jej posiadanie, i spisano protokół. (z)

— **Kim jest samobójca?** Nieznany samobójca, który, jak wczoraj o tem pisaliśmy, powiesił się na torze kolejowym w Górczynie, nazywa się, jak ustalili dochodzenia, Franciszek Stachowiak, liczy lat 21, urodzony w Alt - Essen, a ostatnio zamieszkały w Poznaniu, przy ul. Kolejowej 49. (z)

JARMARKI

— **Buk.** Jarmark na konie, bydło, artykuły rolnicze i towary kramne odbył się we wtorek 8 września.

Z WIELKOPOLSKI

— **Klecko.** (Krowa utonęła.) W niedzielę po południu utonęła w jeziorze kleckowskim krowa gospodyni Marzewskiej. Utonięcie spowodowali lekkomyślni chłopcy, którzy paśli bydło.

— (Pożary.) W ub. nocy wybuchnęły w pobliżu Klecka równocześnie 2 pożary. W Karniszewie spaliła się stodoła z narzędziami gospodarza Stanisława Szambelana. Dzięki sprawności ochotniczej straży pożarnej udało się pożar zlokalizować i uchronić sąsiednie budynki. Straty, które pokrywa Krajowe Ubezpieczenie Ogniowe, wynoszą 10 tys. zł.

— Powracająca z Karniszewa straż ognio-wa zauważyła pożar w Charbinie, gdzie pastwą płomieni padła stodoła gospodarza Becka z całym tegorocznym zniwem. Straty, które również pokrywa Krajowe Ubezpieczenie Ogniowe, wynoszą 15 tysięcy złotych.

— (Dzień kwiatka.) Stow. Pań Mił. św. Wincentego a Paulo urządziło w niedzielę na biednych dzień kwiatka. Dzięki ofiarności obywatelstwa zebrano 72,50 zł, za które Stow. składa serdeczne „Bóg zapłać”. W październiku zamierza Stow. urządzić przedstawienie teatralne, z którego dochód przeznaczony będzie na biednych miasta Klecka. (wa)

— **Rawicz.** (Postrzelenie w lesie.) W dniu 27 sierpnia o godz. 5,30 w lesie majątności Sarnowa leśniczy Zbąski Andrzej z leśniczówki Folsz postawił strzałem śrutowym z fuzji 20-letniego robotnika Sadowskiego Stefana z Sarnowy. Sadowski odniósł lekkie obrażenia ciała. Zbąski napotkawszy Sadowskiego z bratem w czasie zbierania grzybów, na postrach wystrzelił z fuzji, gdyż na jego wezwanie nie zatrzymali się. Sadowskiego odstawiono do szpitala w Rawiczu, skąd po zaopatrzeniu zwolniono go do domu. Sprawę skierowano do sądu. (z)

— **Mogilno.** (Nieszczęśliwy wypadek.) Na szosie Mogilno — Wylotowo najechał samochód P Z 46974 3-letnią Joannę Kwiatkowską tak nieszczęśliwie, że dziecko poniosło śmierć na miejscu. Dochodzenia w toku. (z)

— **Regoźno.** (Kradzieże.) Nieznani dotąd sprawcy włamali się do gabinetu p. dr. Rączkowskiego, gdzie skradli zegarek, 2 płaszcze i inne rzeczy. Podobnej kradzieży dokonano u adwokata p. Lipińskiego, któremu skradziono płaszcz męski i

dziecięcy oraz rewolwer. Policja wszczęła dochodzenia.

— (Z życia Powstańców.) Pod przewodnictwem p. Korybalskiego odbyło się zebranie Tow. Powstańców i Wojaków. Na sekretarza w miejsce p. Gomolskiego wybrano p. Tomasa Rosolka. Przy Tow. utworzono oddział młodzieży przedpoborowej. Poza tem omówiono sprawę zjazdu okręgowego w Obornikach.

— (Pożar.) W zabudowaniach rolnika Juliana Pilcha w Przeclawiu wybuchł groźny pożar. Pastwą płomieni padła stodoła wraz z tegorocznymi zbiorami oraz szopa z narzędziami. Straty dochodzą do 20 tys. zł. Przyczyny pożaru nie ustalono.

— (Z życia młodzieży.) Pod przewodnictwem prezesa p. Adamczewskiego odbyło się zebranie Stow. Młodzieży Polskiej. W dniu 6 bm. uchwalono urządzić zawody lekkoatletyczne o nagrodę wędrowną i zabawę taneczną.

— (Prace melioracyjne.) Prace melioracyjne przeprowadzone na rzecze Welnie, są już na ukończeniu. Obecnie pracuje się przy osiedlu Cieśle. (ske)

— **Kępno.** (Z jarmarku.) Dnia 25 ub. m. w czasie jarmarku, skradziono w Kępnie Majerowi Kopydowskiemu z Wieruszowa 15 koszul ze straganu. — Niejaka Elżbieta Sikora z Biadaszów (pow. kępiński), dała się wciągnąć do gry „w trzy karty” i przegrała 100 zł.

— (Kradzież.) W nocy 29 ub. m. skradli niewykryci dotąd sprawcy z ekspedycji towarowej na głównym dworcu 120 kg. skór i dwie skrzynie towarów krótkich. Skrzynie z materiałem odnaleziono w pobliskich ziemniakach. Dochodzenia w toku.

— (Bieg długodystansowy.) Zorganizowany w niedzielę dla gniazd sokolich okręgu kępińskiego trzeci z rzędu bieg na przestrzeni 16,5 klm., dał następujące wyniki: 1) Walczak Józef (Kępno) 1 godz. 2:35, 2) Kuchta Jan (Krajkowy) 1 godz. 3:34, 3) Ostrychacz Antoni (Wieruszów) 1 godz. 4:24; 4) Lisek Marjan (Kępno) 1 godz. 4:53, 5) Sularz Bolesław (Wieruszów) 1 godz. 5:11 min. Zwycięzcom wręczył nagrody wiceprezes okręgu p. red. Depczyński.

— (Szkółka dla dzieci.) Siostry Bromeuski, otwierają z dniem 1 bm. szkółkę dla dzieci poniżej lat 7.

— (Kursy samochodowe.) Dnia 1 bm. rozpoczął się w Hotelu Polskim kurs samochodowy, organizowany przez p. inż. J. Piątkowskiego z Poznania.

— (Z życia S. M. P.) W Wieruszowie odbyła się uroczystość poświęcenia sztandaru Stow. Młodych Polek, w której wzięły udział delegacje z Kępna, Wielunia, Lututowa, Podzamcza, Świiby, Chobanina, Pieczyś, oraz innych miejscowości. Mszę św. odprawił ks. prob. dr. Kott, a podniosło kazanie wygłosił ks. Lipa. Po skończeniu nabożeństwa dokonano przy dźwiękach orkiestry na Rynku uroczystego wbijania gwoździ a drużna Polaków wygłosiła deklamację p. t. „Sztandarze nasz!”. Zawody na boisku, mimo niesprzyjającej pogody wypadły udanie. Wieczorem odbyła się w sali Straży Pożarnej akademja, przeplatana śpiewami, deklamacjami, referatem, oraz odegraniem dwu jednoaktówek. (ck)

Z POMORZA

— **Koronowo.** (Niebaczna zabawa przyczyną śmierci.) Pięcioletni synek gospodarza Hermana Krausego w Wiskitnie, bawiąc się kółkiem, które potoczyło się w kierunku stawu, wpadło do wody i utonął, zanim pomoc nadbiegła. — Zwłoki niebaczego dziecka wyłowiono ze stawu. (ski)

— **Toruń.** (Przetargi przymusowe polskich majątków ziemskich.) Sąd grodzki w Tczewie rozpiął przymusową sprzedaż majątku małżonków Franciszka i Mariji Hillarów w Rajkowach o obszarze 1000 mórg. Na dzień 4 listopada sąd grodzki w Brodnicy wyznaczył przymusową sprzedaż nieruchomości w Dzierżnie, własność Marty Józefy Florkowskiej; majątek obejmuje 1560 mórg ziemi. Dnia 27 października sprzedany zostanie w sądzie grodzkim w Chełmnie 400-morgowy folwark Stanisława Gidaszewskiego. — Dnia 15 października w tym samym sądzie sprzedana zostanie 2100-morgowa majątność ziemska Goryń, zapisana na imię Józefa Blochowiaka. (x)

Z WOJ. ŚRODKOWYCH

— **Aleksandrów Kujawski.** (Śmierć w jeziorze.) Podczas przejażdżki po jeziorze dwaj chłopcy uprawiali figle na łódce, wskutek czego wpadli do wody i utonęli. Są to 16-letni Eryk Wojke i w tymże wieku Zelman Noske z Witoszyna. (x)

Uroczystość w Szkole Muzycznej

W dniu dzisiejszym o godzinie 11 odbyło się uroczyste poświęcenie rozszerzonego lokalu Wielkopolskiej Szkoły Muzycznej, przy ul. Ratajczaka 36. W obecności licznie zebranych przyjaciół i sympatyków, grona nauczycielskiego i uczniów zagali uroczystość dyrektor Szkoły Muzycznej, dr. Wacław Piotrowski. W krótkim zarysie przedstawił on dzieje i rozwój instytucji i podkreślił znaczenie dzisiejszej

uroczystości. Prowadzona początkowo, jako dorywcze kursa muzyczne w roku 1926 została przekształcona w stałą uczelnię. Wtedy też przy instalacji w nowych lokalach odbyło się uroczyste otwarcie i poświęcenie Szkoły. Po pięciu latach pracy Szkoła rozwinęła się tak pomyślnie, że dotychczasowe lokale okazały się zbyt ciasne. W tymże domu mieściła się dotąd Szkoła Dramatyczna, w bieżącym roku szkolnym zlikwidowana. Lokal po niej objęła więc Wielkopolska Szkoła Muzyczna. Z tej okazji odbyła się uroczystość dzisiejsza, pamiętna w dziejach rozwoju Szkoły. Rozszerzony lokal bowiem daje Szkole podstawy do dalszego rozszerzania się i rozwoju.

Następnie głos zabrał ks. dr. Hozakowski i w serdecznym przemówieniu podkreślił konieczność oparcia wszelkich poczynań o pomoc i błogosławieństwo Boże. Muzyka, jako sztuka, ma ścisłą łączność z ceremoniałem kościelnym, a dobrym zamierzeniem w imię „j kulturywania przyszłości opieka Boska. Gorącymi życzeniami dalszego pomyślnego rozwoju pięknie się rozwijającej dotąd instytucji zakończył ks. prałat przemowę, poczem poświęcił zarówno stary lokal, jak i nowo przyłączone sale szkolne.

Po zakończeniu części oficjalnej gospodarze przyjmowali zebranych gości śniadaniem, przy którym na milej pogawędce spędzono miłe chwile. (t. kr.)

Wycigi konne

W środę 2 września, w piąty dzień jesiennego sezonu wycigów konnych z totalizatorem w Ławicy, rozegranych zostanie 6 gonitw, w tem 2 płaskie, 2 z płotami, i 2 z przeszkodami. Specjalnie ciekawie zapowiadają się 2 gonitwy: płaska i z płotami handicapowane ograniczeniami za wygranie sum. Do poszczególnych biegów zgłoszono następujące konie: Płoty: Tędy Siedy, Aral, Lipka. Przeszkody: Tędy Siedy, Caraipe, Irlandja., Gini. Przeszkody: Karra, Kasztelanka, Korea, Irlandja, Liberty, Arkan.

Płaska: Pariserin, Indian, Elborus, Nerv, Wisienka, Aral, Ciośka.

Płoty: Kincsor, Tędy Siedy, Lipka, Umizg, Aral, Harriman.

Płaska: Ma Dolary, Gargaron, Bibiella, Jedyńka, Zagadka, Centaur.

Oryginalne pieśni

W koncercie kwartetu oryginalnych pieśni w stylu revelersów (Roy, Karpacki, May, Szpingier), odpiewają artyści pieśni o subtelnie pięknie kompozytorów takich jak Świerzyński, Dan, Vilbois, Granichstaedten. W koncercie tym promadonna opery Bojar-Przemieniecka odpiewa pieśni Różyckiego, Młynarskiego, Ig. Frydmana. Jako pianistka wystąpi Olga Karpacka.

Koncert odbędzie się w auli uniwersytetu 5 września. Bilety w cenie od 1 — 4 zł. do nabycia u Szrejbrońskiego, ul. Gwarna, telefon 56-38.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Tow. Muzyczne Kolejarzy.** Zebranie plenarne odbędzie się dnia 2 bm. o godzinie 18,30 w kasynie Gł. Warsz. I kl., ul. Robocza.

— **Tow. Śpiewu „Halka” Poznań - Jeżyce.** Zebranie plenarne odbędzie się w środę, dnia 2 bm. o godz. 20 w lokalu posiedzeń p. Jaszka, przy ul. Kraszewskiego 16. Referat przeciwgazowy wygłosi p. Kuta.

— **Chór Marjański.** Zebranie plenarne odbędzie się w środę 2 bm. o godz. 19,30 w salce ćwiczeń chóru.

— **Koło Śpiewu im. Paderewskiego w Poznaniu.** Zebranie plenarne odbędzie

Przez szybkie

Stas idzie do szkoły

Dzisiaj pierwszy raz! Jeden Stas jest już „stara wiara” i niebardzo go ciągnie do szkoły po wakacjach, a inny Stas idzie wogóle pierwszy raz w życiu. Ale wszyscy mają tremę. Wszystkie Stasie i mamusie trochę też, za córeczki i synków. Jak to będzie w szkole?

Chciałbym ci dziś, młody przyjacielu dać kilka ważnych rad. Bo to przecież dzisiaj jest naprawdę ważny dzień. Człowiek już nie będzie miał tyle wolnego czasu, z którym może robić, co mu się podoba. Bo od tej godziny są lekcje, trzeba patrzeć na zegarek i myśleć, żeby się nie spóźnić. Człowiek ma obowiązki. Od dziś zaczyna się życie.

Właściwie wtrącam się niepotrzebnie. Znajdą się przecież inni, którzy powiedzą, co wiedzieć należy.

Nauczyciele poinformują cię, że na lekcjach nie wolno rozmawiać, jeśli musisz wyjść z klasy, to należy podnieść dwa paluszki do góry, nie wyżej głowy, że nie wolno podpowiadać kolegom, że zeszytów nie należy plamić

się 2 bm. o godz. 20 na salę druha Żaka, ul. Strumykowa 37.

— **Tow. Kobiet „Wzajemna Pomoc”.** Zebranie odbędzie się w środę 2 bm. o godzinie 19 w sali Domu Królowej Jadwigi.

— **Tow. Uczestn. Powst. Wlkp.** Zebranie plenarne odbędzie się 3 bm. o godzinie 19,15 przy ul. Marsz. Focha 81.

— **Koło Absolwentek VI szkoły wydz. Adoracja** odbędzie się dnia 3 bm. o godz. 19,15 przy ul. Zielonej 2.

— **P. P. K. S. „Posnania”.** Zebranie miesięczne odbędzie się w czwartek, dnia 3 h. m. o godz. 19,30 w lokalu p. Beyero-wej, przy Placu Bernardyńskim. Na porządku obrad ważne sprawy, zatem przybycie wszystkich członków obowiązkowe.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: N. N. z prośbą o błogosławieństwo w pracy 3 zł; A. W. z podziękowaniem za otrzymane taski 5 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 408,50 zł.

Na chleb św. Antoniego: A. W. 5 zł; — S. H. procent od pensji za lipiec i sierpień 14 zł; — N. N. 1 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 174 zł.

Na bezrobotnych: I. I. 4 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 54 zł.

SKRZYŃKA DO LISTÓW

— **P. P. S.** Owszem, lecz radzimy powierzyć sprawę adwokatowi. Według naszego zdania sprawa ma widoki. (OK)

— **M. C. Kępno.** Nie znamy tego adresu. (K)

— **P. Pankanin.** Radzimy powierzyć sprawę adwokatowi; postępowanie urzędu według naszego zdania nie jest uzasadnione. (K)

— **A. A. Rodzina** zmarłego dziedzicy w odpowiedniej części. Radzimy dla pewności powierzyć sprawę adwokatowi, przedewszystkiem dla zapewnienia części wniesionej do małżeństwa. (K)

— **T. M. Poznań.** Wobec takich okoliczności nie jest Pani zobowiązana do wynagrodzenia za wakacje. (K)

— **E. K. R.** Tłumaczenie Wydziału Powiatowego wydaje się nam nieuzasadnione; sądzimy, że sprzeciw miałby widoki powodzenia. (K)

— **Pe-Wu-Ka.** 1) Widocznie nie było dotąd transakcyj giełdowych; z tego też powodu nie możemy podać kursu. — 2) Owszem, podlegają ubezpieczeniu, jeżeli są ustaleni w stałym stosunku pracy i pobierają regularną płacę. (K)

— **Traugutta 23.** Ul. Franciszka Ratajczaka 11a, telefon 12-19. (K)

— **Stały abonent Poznań.** Nie wiemy, co na wypadek zaprzestania wpłat jest postanowione w warunkach ubezpieczenia. Należy je przeczytać pod tym względem. Sądzimy jednak, że polisy zachowały wartość. (K)

— **Do Miejskiej Górki.** Wysłać doniesienie karne do prokuratury właściwego sądu okręgowego. (K)

— **Stała Czytelniczka, Poznań.** Od psa sześciotygodniowego. (K)

— **Ko. 100.** Wobec tego można wnieść o zmianę imion do Urzędu Wojewódzkiego. (K)

— **P. Gromadziński.** Owszem, o ile są typu ubezpieczeń na życie. Poświadczenie obywatelstwa w komisariacie policyjnym. (K)

— **S. O. S.** Należy wnieść o odpowiednie zapisanie firmy w rejestrze handlowym w sądzie grodzkim. (K)

— **Stały Czytelnik z Jeżyc.** Można wytoczyć firmie proces o odszkodowanie za straty z jej zaniedbania powstałe. (K)

Teatr Variete Alhambra

Dzisiaj premiera z p. Bronowskim na czele i dalsze 10 atrakcyj. Bilety od 1—4, początek 8,30.

Przedsprzedaż biletów u p. Szrejbrońskiego. Od godz. 6-tej przy kasie teatru. zw 10 758/9

atramentem, że lekcje trzeba przygotowywać z dnia na dzień, bo jak się zaniedbasz, to później trudno dogonić.

Reszta dobrych rad dadzą ci koledzy. Wytłumaczą ci dobitnie, że drugim śniadaniem należy dzielić się z przyjaciółmi, że skarżypyta jest bezkopyta, że z silniejszymi lepiej nie zaczynać, a czyste Kongo jest mniej warte, niż ostemplowane.

Reszta przyjdzie z czasem, bo najłatwiej człowiekowi wszystko zrozumieć, kiedy wypróbuje na własnej skórze.

Dowiesz się, jaka jest różnica pomiędzy jedynką, a czwórą, nauczysz się wymieniać znaczki pocztowe, poznasz zasady piłki nożnej, matematyki, historii i boksu, dowiesz się, jacy byli wielcy ludzie w dziejach i kto jest mistrzem w stumetrówce.

Wszystko przyjdzie z czasem. Narazie wal, młody przyjacielu, do szkoły z podniesioną głową. Niech nikt nie pozna, że masz tremę.

Nie. Żadnych rad ci dawać nie będą. Starzy nigdy nie wiedzą, co jest naprawdę ważne, a co głupstwa. Powiem ci tylko na drogę:

Powodzenia młody przyjacielu!
X. A wery,

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

W NAUKOWYM POZNANIU POLSKA I „PATRYSTYKA”

Dr. Jan Sajdak, profesor a obecnie rektor Uniwersytetu Poznańskiego zajął się stanem studiów patrystycznych w Polsce, przedstawiając ich dotychczasowy przebieg i zasięg.*

Rozpoczęły się one — jak za ks. dr. Fijałkiem autor stwierdza — od XVI wieku w Krakowie pod znakiem i wpływem głośniego wówczas humanisty Erazma z Rotterdamu, związane były w przeważnej części z pismami św. Grzegorza z Nazjanzu i zostawiły ślady nie tylko w piśmiennictwie teologiczno-kaznodziejskim, ale także w literaturze pięknej. Oprócz Grzegorza z Nazjanzu uwzględniano również innych Ojców Kościoła jak Bazylego W., Jana Złotoustego, Augustyna, Justyna itd. Obok przekładów były wtedy także próby wydań tych klasyków chrześcijańskich. W następnych dwu wiekach, z powolnym ożywianiem zapału do takich studiów i ich upadkiem, patrologowie nas ograniczali się tylko do tłumaczenia ważniejszych dzieł chrześcijańskich pisarzy.

Ruch ten wzmógł się jednak u nas na nowo w XIX w., może — pomiędzy innymi czynnikami — nie bez wpływu Ludwika Osińskiego, profesora literatury w Uniwersytecie Warszawskim, który w 1824 r. na publicznym posiedzeniu tej uczelni, mówiąc „O potrzebie, ważności w literaturze i warunkach przekładów”, tak się o literaturze chrześcijańskiej wyraził: „O jak cudowne wzory mieści w sobie literatura chrześcijańska... Pole to, obfitem żniwem okryte, jeszcze prawie nieknięte stoi. Ileż tam do zdobycia piękności, ile do przyswojenia skarbów, ile pociech dla każdego, kto by te szacowne plody chciał naszymi uczynić” (Dzieła t. IV, str. 242). Do ożywienia patrologii przyczyniło się wówczas wiele kilka czasopism, które — jak wileńskie „Dzieła dobroczynności”, przemyski „Przyjaciel chrześcijańskiej prawdy”, a zwłaszcza warszawski „Pamiętnik religijno-moralny” i krakowski „Przegląd Powszechny” oraz inne — wzbogaciły patrystykę polską wielu dobrymi przekładami i rozprawami z tej dziedziny. Osobno wydano w tym czasie przekłady św. Augustyna „Wyznań”, „O mieście Bóże” (5 ksiąg) i kilku innych, św. Jana Chryzostoma „Homilij” itd.

Referat swój kończy prof. Sajdak wzmianką o „Krakowskiej Szkole filologiczno-patrystycznej”, przygotowującej wydanie greckich Ojców Kościoła z IV w. (głównie św. Grzegorza z Nazjanzu) i o poznańskim wydawnictwie „Pism Ojców Kościoła w polskim tłumaczeniu”, liczącym już 11 tomów wydrukowanych i kilka będących w druku względnie do niego gotowych. Mówiąc o tem ostatnim wydawnictwie, wspomina autor w gorących słowach o jego inicjatorze i najruchliwszym współpracowniku, śp. Biskupie śląskim ks. Arkadiuszu Lisieckim, zmarłym dnia 13 maja 1930 r. O sobie natomiast jako redaktorze „Pism Ojców Kościoła” i autorze szeregu ważnych rozpraw z dziedziny patrystyki za mało prof. Sajdak powiedział.

Rozprawkę tę czyta się z zainteresowaniem i z wdzięcznością dla autora, że pierwszy zapewne dał nam krótki zarys studiów patrystycznych w Polsce, tak słabo u nas w stosunku do zagranicy uprawianych. Oby wynikał stąd pobudka do dalszej pracy tak nad przyswojeniem kultury naszej arcydzieł starochrześcijańskiej literatury w dobrych tłumaczeniach, jak i nad zbadaniem i poznaniem wpływów, jakie myśliciele chrześcijańscy pierwszych wieków wywierali na ruch umysłowy i religijny w Polsce. Bo nie mamy dotychczas ani dokładnej bibliografii patrystycznej w Polsce, ani też gruntownych studiów nad stosunkiem naszych pisarzy — zwłaszcza religijnych — do klasyków chrześcijańskich pierwszych wieków, a tem samym brak nam ogólnej syntezy tego stosunku. Początek zrobiony, oby ciąg dalszy rychło nastąpił!

Jan Pilchowski.

Poznań.

*) Jan Sajdak. Studja patrystyczne w Polsce. Referat wygłoszony dnia 17 maja 1930 roku na uroczystej akademii w auli Uniwersytetu Jagiellońskiego z okazji 50-lecia Kółka Filologicznego U. U. J. Poznań 1931. Czcionkami Drukarni Uniwersytetu Poznańskiego, Str. 15 8°.

WYSTAWA MEBLI I PRZEMYSŁ STOLARSKI

Na szlaku kolejowym Kraków-Zakopane leży nieduża stacja węzłowa Kalwarja, a tuż obok niej słynąca cudownym obrazem Matki Boskiej Kalwarja-Zebrzydowska. Do niej to na dzień 15 sierpnia, na Matkę Boską Zielną, ściągają tysiączne rzesze patników nie tylko z całej zachodnio-południowej polaci kraju, lecz także z najdalszych zakątków Słowaczyny, gdzie cudowny obraz kalwaryjski otaczany jest czią niezwykłą.

Lecz Kalwarja, znana jako miejsce odpustowe, godna jest jeszcze uwagi ze względu na swój stary przemysł stolarski, o czem wie w Polsce znacznie mniej osób. Otóż w tej maleńkiej miejscinie zamiłowanie do stolarki kwitnie od przeszło 100 lat, a w czasach zaborów zaopatrywała Kalwarja w sprzęty domowe całą najbliższą okolicę. Z czasem zwrócił uwagę na ten pięknie się rozwijający przemysł rodzimy ówczesny galicyjski Wydział Krajowy i otoczył go troskliwą opieką, zasilając powstałą w Kalwarji Spółkę Stolarską datkami pieniężnymi i pożyczkami na wystawienie hali maszyn, suszarni, warsztatów ręcznych i t. d.; również Wydział Krajowy założył tam rzemieślniczą szkołę stolarską. Wpłynęło to bardzo dodatnio na tempo i poziom pracy. Meble kalwaryjskie zyskują coraz szerszy rynek zbytu a nawet zaczynają konkurować z wiedeńskimi. O ich jakości technicznej i artystycznej niechaj zaświadczy fakt, że zśród tych majstrów stolarskich wyszedł Łojek, którego pracownia, przeniesiona częściowo do Krakowa, zyskała sobie już dzisiaj ustaloną markę.

Dzisiaj przemysł ten, oparty o dobre tradycje, rozwija się dalej pomyślnie. Kalwarja i jej najbliższa okolica posiada przeszło 400 warsztatów, w tem prawie 100 większych. Zatrudniają one w łącznej sumie 2.500 pracowników.

Członkowie Spółki Stolarskiej przystąpili do jej reorganizacji i ze względów handlowo-praktycznych przemianili ją w Spółdzielnię Stolarzy w Kalwarji. Zgrupowano w niej narazie 140 majstrów, która to liczba wkrótce powiększy się o resztę kierowników mniejszych warsztatów. Jako główny cel postawiło sobie to nowe zrzeszenie dalszy postęp w technice wykonania mebli i coraz to wyższy poziom artystyczny, poza tem szukanie kontaktu handlowego z inną dzielnicą kraju, jak np. z Wielkopolską, skąd pragną sprowadzać solidny surowiec i w ten sposób zniszczyć miejscowych pośredników, handlarzy szajkeszowego wyznania.

Przedewszystkiem jednak chodzi im o silniejsze nawiązanie kontaktu z nabywcą i zainteresowanie szerszego ogółu swymi wyrobami. W tym celu urządzono w miesiącach lipcu i sierpnia, w budynkach szkolnych i należących do Spółdzielni, wystawę mebli, która jest doskonałym przeglądem artystycznej produkcji kalwaryjskich warsztatów. Pokazano ogółem 50 pokojów, w tem przeważnie jadalnie, sypialnie i gabinety. Różnią się one między sobą materiałem, w którym je wykonano i modelami. Są więc jedne z materiału krajowego i inne z zagranicznego. Pierwsze wykonane podług modeli więcej szablonowych, drugie bardziej wyszukane i artystyczne; jakości jednak i solidność wykonania w obu wypadkach jednakowa, powiedzmy od razu pierwszorzędna. Należy podnieść jeszcze jeden bardzo ważny szczegół — ceny są bardzo przystępne a kalkulują się zależnie od materiału. I tak np. sypialnie skromniejsze z dębu lub jesionu kosztują od 600 do 1000 zł, bardziej wystawne z materiału zagranicznego, jak: machoń, brzoza japońska, orzech kaukaski i australski kosztują od 2000—2500. Ceny jadalni wahają się od 2000—3500. Trzeba jeszcze dodać, że urządzenia, w tych właśnie cenach, wykonane są nader solidnie, prawie zbyt koźnie. Ogólny ich charakter jest zupełnie nowoczesny, widać zrozumienie architektonicznej struktury mebla, celowe wykorzystanie każdej przestrzeni i zastosowanie formy do użytkowości; utrzymane są w płaszczyznach prostych, w miarę potrzeby lekko się wyginają-

cych — i prawie zupełnie wyzbyte niepotrzebnych ozdób.

To też sukces wystawy był wielki. Sprzedano w przeciągu 6 tygodni urządzeń za przeszło 100 tysięcy złotych, w czem niektóre modele po kilka razy. Zakupywała przeważnie okolica bliższa i dalsza, dużo Katowice a nawet Wilno. Widać, że jakość i ceny były tak korzystne, że opłacał się transport autem lub koleją, który podobno niewiele kosztuje. Wystawę zwiedziło przeszło 4500 osób, w czem bardzo duży procent pozamiejscowych. Liczba tychże byłaby znacznie większą, gdyby reklama była lepiej zorganizowana. Poza tem pod adresem Spółki i poszczególnych majstrów należy wystosować jedno życzenie, by jak najrychlej skomunikowali się z polskimi artystami i jak najwięcej wykonywali urządzeń według ich projektów.

ŻYCIE KULTURALNE

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Galerja malarstwa polskiego. Z Warszawy piszą nam: Dział sztuki zdobniczej, który dotychczas znajdował się w pomieszczeniu Muzeum Narodowego na Podwalu, został przeniesiony do nowego gmachu Muzeum w Al. 3 Maja. W obszernych salach pomieszcza się nie tylko wystawiane dotychczas eksponaty, ale i te, które z braku miejsca magazynowane były na składach. Opróżnione sale na Podwalu zostaną użytkowane na galerję malarstwa polskiego. Galerja ta obrazować będzie malarstwo polskie od jego początków, prymitywów XIV i XV wieku, do dni dzisiejszych. Zajmie ona w przyszłości całe pierwsze piętro dotychczasowego gmachu Muzeum Narodowego. Na razie nie wszystkie sale są wolne, bo w kilku mieści się jeszcze wystawa listopadowa. Ale ta ostatnia zostanie zamknięta nieodwołalnie w dniu 7 września i wtedy nie będzie stało na przeszkodzie do całkowitego urządzenia galerji. (pw)

POLONICA WŁOSKIE

We Włoszech o Polsce. Dziennik „Il. Quotidiano Eritreo”, wychodzący w Erytrei zamieścił artykuł opisujący dzieje legjonu Franciszka Nullo w powstaniu listopadowym. Na uniwersyteckich kursach dla cudzoziemców w Perugji, prof. Lo Gatto wygłosił odczyt o sztuce włoskiej w krajach słowiańskich. Obszernie mówił o zabytkach sztuki włoskiej w Polsce. Wykład ten zamieszczony został w Biuletynie uniwersytetu dla cudzoziemców w Perugji. (pw)

KRAJOZNAWSTWO

Zakończenie „Tygodnia Tatrzańskiego”. Z Zakopanego pisze nasz korespondent: W uzupełnieniu wczorajszej korespondencji o uroczystości ku czci Bartusia Obrochty, jaka odbyła się na zakończenie „Tygodnia Tatrzańskiego” dodać jeszcze należy szczegóły z „wspominków”, które odbyły się na nowym cmentarzu w Zakopanem. Spoczywają tutaj śmiertelne szczątki kilku ludzi, których imiona związały się nierozłącznie z Tatrami. Do ich grobów podążyliśmy na zakończenie „Tygodnia”. Uczciliśmy świetlaną pamięć bohatera tatrzańskiego, starego przewodnika, Klimka Bachledy, wiernego przyjaciela doktora Chałubińskiego — Wojciecha Roja; osobnymi przemówieniami uczczono pamięć znakomitego przyrodnika, ojca ochrony przyrody prof. Marjana Raciborskiego, sławnego taternika dr. Mieczysława Świerza, oraz zasłużonego meteorologa i geologa, Borysa Wigilewa, który, choć obcy, sercem ukochał Tatry. (jm)

KRYZYS TEATRALNY

Z Warszawy piszą nam: Prasa warszawska, omawiając konflikt między ZASP-em a Związkiem Dyrektorów Scen Polskich podaje kilka cyfr, ilustrujących, jakie gaże mieli „gwiazdory” teatralne.

Prezes ZASP-u, p. Ignacy Dygas, pobierał 4 tys. zł. miesięcznie, z obowiązkiem występowania 4 razy w miesiącu, czyli, że jeden występ kosztował 1.000 złotych. Tak samo Gruszczyński. Znakomita artystka p. Cwiklińska pobierała 4 tys. złotych miesięcznie i ponadto 150 złotych za każdy występ, o ile występowała więcej niż 150 razy w roku. W ten sposób zarobki p. Cwiklińskiej mogły dociągnąć do 8 tysięcy miesięcznie. Pp. Fertner i Węgrzyn otrzymywali po 4 tys. zł. miesięcznie i również dodatkową opłatę za pewną ilość występów. P. Junosza-Stępowski brał 400 zł. za występ i 200 zł. za próbę, a p. Osterwa 500 zł. za występ i 250 zł. za próbę. P. Jerzy Leszczyński brał 3.600 zł. miesięcznie, p. Pogorzelska do niedawna 9 tys. zł., a ostatnio 7 tys. zł., p. Krukowski ostatnio 4 a przedtem 7 tysięcy, Jarosy — 6 tysięcy miesięcznie. P. Ordonówna brała po 250 zł. za występ, a p. Zimińska — 200 złotych.

Jak widać z powyższego zestawienia, uposażenie niektórych artystów warszawskich nie było najskromniejsze. (tw)

Możnaby już te nowe czysto polskie modele zaprojektować na następnej wystawie, która ma się odbyć w roku przyszłym pod nazwą Targów. Przy odpowiedniej reklamie, zwłaszcza w pociągach Kraków-Zakopane, liczba zwiedzających i nabywców, którzy łatwo mogą zatrzymać się w Kalwarji „od pociągu do pociągu”, wzrosłaby znacznie. Targi te warto będzie zobaczyć. Obecna bowiem wystawa, jak mnie informuje prezes Spółdzielni, jest niejako przeglądem sił, zorjentowaniem się w tem, jaki jest obecny poziom, a więc jak daleko naprzód można i trzeba będzie postąpić, by to wszystko zademonstrować na targach, które też będą urządzone na szerszą skalę przy większej ilości i różnorodności urządzeń. A więc, „Szczęść Boże” tym szczerym poczynaniem. J. M.

O ŚLĄSKIM BESKIDZIE

Niema chyba w Polsce miłośnika gór, którzyby nie znał pięknych „Wierchów”, wspaniałego rocznika, bogato ilustrowanego, zajmującego się polskimi górami. Towarzystwo Tatrzańskie wydało już ośm tych wytwornych tomów a obecnie jest w druku dziewiąty. Nim jednak ukaże się on w handlu, postanowiła redakcja wydać w formie osobnej odbitki cztery artykuły, poświęcone całkowicie Beskidowi Śląskiemu. We wstępnym słowie zakomity znawca polskich Beskidów, Kazimierz Sosnowski, mówi m. in.: „Obok Podhala jest Beskid Śląski najwydatniejszą kopalnią i najsilniejszą ostoją starogóralszczyzny i staropolszczyzny; Śląski Beskid niech nam będzie znany i bliski!” O „główniej” miejscowości tych gór, Istebnej pisze obszerny artykuł Paweł Zawada. Zachowała ona najwięcej archaiczności góralskiej a po Zakopanem jest to najbardziej oryginalny i charakterystyczny ośrodek dawnej, polskiej góralszczyzny. Zajmują się nią artyści (Konarzewski i Wałach) oraz ludoznawcy (ks. Grim) mimoto jednak czeka ona na swego Chałubińskiego-odkrywcy. Znany chlubnie poeta śląski Gustaw Morcinek zajmuje się w dłuższym artykule urodą Beskidów Śląskich; opisuje ziemię, człowieka, stroje, tańce, pieśni, zwyczaje, legendy i „powiarki”, wreszcie sztukę ludową. Jest ona dość uboga, lecz: „...ziemia śląska posiada sama w sobie tyle czaru i urody, tyle nieporównanego wdzięku uśmiechniętej dziewczyny, a człowiek jej znów ma tak piękne serce, że niesposób wymagać, aby to wszystko miał jeszcze upiększać”. Znanca przyrody śląskiej, dr. Kazimierz Simm zaznajamia z nią czytelnika, mówiąc o rasie roślinnej, zwierzętach, zamieszkujących te uroczyste góry. Ostatnim wreszcie artykułem jest „Turystyka w Beskidzie Śląskim”, pióra Jana Galicza, zasłużonego i cenionego działacza na tem polu. Pisze on o ośrodkach turystycznych i schroniskach. Do całości dodano przejrzystą mapkę przeglądowo-orientacyjną. Prawdziwą jednak ozdobą broszurki są liczne reprodukcje fotograficzne z doskonałych zdjęć p. p. Kubisza i Świecha z Cieszyna oraz dwie niecodziennej piękności rotogravjry całostronnicowe tych samych autorów, przedstawiające starego górala istebnańskiego z kobzą i widok z Równicy na Czantorję. Skrętny zbieracz literatury o polskich górach raduje się ciągle, gdyż ustawicznie skarb jego rośnie a zasługa to głównie „starego bacy”, sędziwego lecz ciągle jeszcze krzepkiego „Petete” (Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego. J. M.

Pisma nadesłane

„Polska Gazeta Introligatorska” nr 8. Treść: A. Bilski: „Do czego zmierzamy?” — Esha: „Marmurkowanie papierów” — J. Hewak: „Zdanie o księżce w przyszłości” — „Badanie jakości i przyprawa kleju” — „Fabrykacja tektury” — Zg-ski: „Wybór zawodu” — „Introligatorstwo jako zawód kobiecy” — „Zagadnienie przemysłu kartoniarskiego w Niemczech” — Esha: „Egzaminy czeladnicze w zawodzie introligatorskim” — Z życia organizacji introligatorskich. — Z wydawnictw — Kronika — Rozmaitości — Wesoly kącik — Odpowiedzi redakcji.

Sprawa reformy kalendarza

Stosunek do tych projektów Stolicy Apostolskiej i Kościołów dysydenckich

(KAP). Pisaliśmy już o stanowisku, jakie zajęła Stolica Apostolska wobec projektu Ligi Narodów ustabilizowania daty świąt Wielkanocy. Obecnie chcemy zwrócić uwagę na nową notę w tej sprawie, datowaną w Città del Vaticano, a ogłoszoną przez katolickie dzienniki włoskie. Nota ta stwierdza, że trzeba przede wszystkim rozróżnić dwie rzeczy: unieruchomienie daty Wielkanocy i reformę kalendarza. Co się tyczy pierwszej sprawy, to Stolica Apostolska zawiadomiła komisję doradczą Ligi Narodów za pośrednictwem nuncjusza w Bernie, że nie widzi wprawdzie dostatecznego powodu do modyfikowania stałego zwyczaju Kościoła, zwyczaju, przekazanego przez czcigodną tradycję i potwierdzonego już w najdawniejszych czasach przez sobory, mimo to jednak nie podniesie żadnej trudności przeciwko projektowi ustabilizowania świąt Wielkanocy, o ile to nie pociągnie za sobą zniesienia ustalonych tradycji, których przekreślenie bez ważnych, ogólnie - ludzkich przyczyn nie byłoby ani słuszne ani potrzebne. W konkluzji Stolica Święta oświadcza, że gdyby się okazało, iż dobro po-

wszechne wymaga takiej zmiany tradycji, to nie mogłaby zbadać tej reformy, nie otrzymawszy przedtem przychylnych głosów soboru powszechnego.

Jeżeli chodzi teraz o Kościoły dysydenckie, to ich stanowisko da się ująć w ten sposób: Cerkiew grecka i Kościół anglikański uzależniają swą zgodę od zgody innych społeczności chrześcijańskich, natomiast Rada generalna Kościołów protestanckich w Stanach Zjednoczonych, Komitet Kościołów ewangelickich w Niemczech, Federacja Kościołów protestanckich w Szwajcarii i przedstawiciele 82 innych towarzystw protestanckich zgadzają się bez zastrzeżeń na przyjęcie proponowanej zmiany.

W sprawie reformy kalendarza (13 miesięcy po 28 dni zamiast 12 miesięcy po 30 dni) Stolica Apostolska oświadczyła, iż reforma ta nie ma charakteru ściśle religijnego. Mimo to Watykan uważa, że nie nadszedł jeszcze czas na jej urzeczywistnienie, ponieważ korzyści takiej zmiany byłyby obecnie problematyczne a niedogodności wielkie.

Krajowe winogrona

Wśród owoców spożywczych w stanie świeżym, winogrona cieszą się największym popytem. W Polsce wszakże ich cena jest wobec cel ochronnych tak wysoka, że pozwolić sobie na nie mogą tylko ludzie naprawdę bogaci. To też niewątpliwie wielkie zainteresowanie wzbudzi wiadomość, że wyniki hodowli cieplarnianej zaprowadzonej przez prezesa poznańskich ogrodników p. Necla w Poznaniu na Szeklagu, wydały bardzo dodatnie rezultaty. W trzech cieplarniach udało się p. Neclowi w jesiennych sadzonek winogron wyhodować ponad 15 centnarów winogron tak pod względem budowy gron jak i koloru i smaku wprost doskonałych. Hodowla winogron jadalnych wymaga naprawdę troskliwej opieki, wielkiego zapału i za-

miłowania, może się jednak stać bardzo donośną gałęzią produkcji ogrodowej jeśli zważymy, że rok rocznie miliony idą na import owoców. Na rycinie naszej widać winogrona z jednego prętu zasadzonego w jesieni ub. roku. Pręt ten nie ma powyżej 1 metra długości. Nowy wiosenny pręt wypuścił na 3 metry, można więc liczyć co najmniej na podwójny zbiór w roku przyszłym. Pielęgnowanie kilkudziesięciu prętów winogron jest możliwe w każdym ogrodnictwie. Wyobraźmy sobie, że każdy ogrodnik postawi choć jedną cieplarnię dla winogron — a od importu napewno się niezależymy. Przedewszystkiem jednak pewnie należałoby rozpocząć od przeprowadzenia kursu instruktorskiego hodowli winogron. A. W.

Psi figiel

Jak zdobyć rozgłos? — Pomysł humorysty — Biedna pani Betty.

Dobry humorysta jest osobistością bardzo popularną, lubianą i oklaskiwaną, zarówno na scenie teatralnej, jak na estradzie kabaretowej i nikt nie ma nic przeciw temu, żeby artysta taki zabawiał się urządzaniem różnych „kawałów” nawet w życiu prywatnym... Nie godzi się jednak przekraczać dozwolonej miary, a to właśnie uczynił Mr. Theodore Hook, wobec czego oczekuje go niemili „występ” przed sędzią pokoju.

Ktoregoś dnia artysta kabaretowy Mr. Hook, zajął przechadzkę w towarzystwie kolegi. Rozmawiali o tem i o owem, a w pewnej chwili poczęli rozprawiać na temat o sławie i rozgłosie.

— Wiesz jaka jest różnica pomiędzy sławą a rozgłosem? — zapytał humorysta towarzysza.

— Wiem! — odparł tamten — A może ci się tylko zdaje, że wiesz? Więc słuchaj, różnica jest taka: sława to jest rzecz zmożliwa i uczciwie zdobyta; zaś rozgłos...

— Rozgłos — przerwał kolega — to jest taka rzecz, o którą początkujący artysta sceniczny powinien się przedewszystkiem postarać ale to znów nie jest takie łatwe!...

— Niełatwe?! — zawołał Hook.

Przechodzili właśnie którąś z bocznych uliczek. Hook zatrzymał się przed niedużym domkiem i przeczytałszy tabliczkę z nazwiskiem właścicielki nieruchomości, zwrócił się do kolegi:

— Zalóżę się z tobą, że za dwa dni cały Londyn mówić będzie o tej oto tutaj pani Betty Turnbull... —

W jaki sposób Mr. Hook wygrał zakład? Oto rozesał paręset listów do różnych miejscowych dostawców, polecając im wszystkim, w tym samym dniu, o tej samej godzinie, zwieźć najrozmaitsze towary pod adresem pani Betty Turnbull. Równocześnie wysłał setki zaproszeń do adwokatów, lekarzy, architektów, inżynierów, pastarów i t. p., wzywając ich w „ważnej i niecierpiącej zwłoki” sprawie do pani Betty — o tej samej porze.

W oznaczonym dniu, cała uliczka zapchana była wozami, platformami, i furgonami, wiozącymi: makę, mięso, owoce i jarzyny, worki cukru, torty, ciasta, meble, fortepiany i gramofony... Zjawił się nawet przedsiębiorca pogrzebowy z karawanem i trumną. A wśród tej lawiny różnorodnych przedmiotów domowego użytku i artykułów spożywczych uwijali się, żywo rozmawiając i gestykulując, liczni przedstawiciele palestry, medycyny, i wielu innych zawodów...

Po wyjaśnieniu sytuacji poczęto się rozchodzić i rozjeżdżać... Na placu pozostało tylko kilku lekarzy, którzy musieli się zająć panią Betty Turnbull, albowiem starowina rozchorowała się poważnie.

„Kawalarz” Mr. Hook, jest teraz nieco zaniepokojony, bo sędziowie angielscy stanowczo nie uznają takiego sposobu robienia „rozgłosu”.

Słowik i... bitwa

Przebywając wiosną tego roku w Szkocji — opowiada pewien przyrodnik angielski — byłem mile zdziwiony, usłyszawszy nagle trele słowika, bowiem ptak ten, o ile mi wiadomo, omijał dotąd posępny kraj Stuartów i Waltera Scotta. Nie długo wszakże trwało, a zorientowałem się, że ów śpiew słowicy był tylko doskonałą transmisją radiową trelów tego ptaszka, oddalonego o setki mil i ukrytego być może gdzieś w gąszczach parku Windsorskiego. I kiedy ucho moje z zachwytem łowiło, to spadające srebrną kaskadą, to znów triumfalnie wzbijające się, dźwięczne tony szaropiętego śpiewaka, stanął mi w pamięci inny słowik, mianowicie „słowik z 1916 ro-

ku”, z okresu wojny, kiedy świat drżał w posadach od ogłuszającego huku tysięcy armat...

Jest rzeczą znamienne, że słowik śpiewa najpiękniej wówczas, kiedy dokoła rozlega się głośniejszy łoskot, i wrzawa. To też nocną porą, podczas szalejącej burzy, śpiew jego jest szczególnie donośny, idąc poniekąd w zawody z hukiem grzmotów i wyciem huraganu. Tem się też zapewne tłumaczy, że we Francji, w czasie najstraszliwszych bitew — śpiewały słowiki!

W pamięci mojej odżyły wspomnienia chwili chwały i grozy: wojska na naszym odcinku miały trzy godziny czasu przed sobą, do chwili rozpoczęcia się ataku i tylko ci, którzy zaznali „rozkoszy” wojny okopowej, mają pojęcie o tem, jak okropnie długo ciągną się te godziny wyczekiwania... W dali, od wschodu, grzmiały bezzastannie setki dział, gdy w pobliżu nas rozlegały się wybuchy bomb i szrapneli. Ten huragan, wzniesiony ręką ludzką, potęgował się z minuty na minutę... Tymczasem słowik, siedzący na gałązce stojącej opodal grupy drzew, nie orientując się widocznie co do natury szalejącej burzy, rozpoczął swój cudny śpiew... Początkowo nuta jego brzmiała nieśmiało, lecz wnet niby wielki artysta, zatracając poczucie realnych warunków, śpiewał coraz głośniej i z coraz większym przejęciem, czując licznym słuchaczów. Były momenty, że w głosie jego drgał jakoby akcent współczucia, z tragiczną dołą ludzi, ukrytych tam w rowach i mających za chwilę pójść na zatracenie... Pociski nadlatywały coraz gęściej, pękając z hukiem i rozrywając ziemię — a ptaszek wciąż jeszcze śpiewał.

Słodkie te dźwięki niejednemu przywiodły na pamięć kraj daleki, i niejedno oko zaszło łzawą powłoką. Pomiedzy rzęszą ogorzałych wojaków, a małym skrzydlatym artystą, nawiązała się szybko nić szczerzej sympatii. Jakieś błogie ukojenie ogarnęło serca przysłuchującej się zbrojnej drużyny.

Wtem... rozległ się świst przeraźliwy, zadygotała ziemia i groźny pióropusz ognia, dymu i ziemi wzbil się wysoko w powietrze. Zamilkł śpiew słowicy, a gdy dymy opadły, nie było już owej grupy drzew i miłego ptaszka, był jeno ponury lej ziemny, parujący zlekka, jak krater wulkanu po wybuchu.

W chwilę potem, wojska nasze ruszyły do ataku. Poszli nasi żołnierze pomścić śmierć swego ulubieńca...

W dniu tym, oddziały naszego odcinka odniosły znaczny sukces. Tak śpiewał wojskowy raport dzienny. Atoli niewielu z tych, którzy raport ten czytali wiedziało, że bitwę tę wygraliśmy przede wszystkim — dzięki małej ptaszynie! Kr.

Eliksir „wiecznej młodości”

Na posiedzeniu odbytem w Paryżu, w czasie międzynarodowego zjazdu radiologów, czeski uczonej prof. Stoklas z Pragi, przedstawił zebranym możliwość zachowania wiecznej młodości. Uczony stwierdził, że promienie „alfa, beta i gamma” z radjum, odpowiednio zużyte, wytwarzają środek, mogący uwolnić ludzkość od starości. Na podstawie swej teorii, starość — twierdzi uczonej czeski — nadchodzi wskutek ustawiania w ciele ludzkim procesu oksydowania. Zanik zupełny oksydowania powoduje śmierć.

Zdaniem prof. Stoklasa — promienie „alfa” mogą wstrzymać ten upadek, podczas gdy promienie „beta i gamma” — przez ponowne oksydowanie tkanin komórkowych, wniosą do ciała ludzkiego nowe życie. Uczony oświadczył poza tem, że przeprowadzał już doświadczenia na zwierzęcych roślinach. Istnieje zatem teoretyczna możliwość ciągłego odnawiania zastarzających tkanin, przez co życie ludzkie dałoby się przedłużyć. A. Z.

Okulary uszne

Od dawna już fizycy zajmowali się problemem przekształcania fal świetlnych w fale dźwiękowe. W dziedzinie tej osiągnął wybitne wyniki uczonej francuski Fournier, któremu ostatnio udało się skonstruować aparat, za pomocą którego niewidomi są w możności rozróżniać barwy — drogą narządów słuchowych.

Odnosne doświadczenia, dokonywane w obecności członków instytucji naukowych, ujawniły fakt, że niewidomy, stojący w pośrodku pokoju, był stanie „słyszeć” z której strony padło światło, t. j. po której stronie znajdowały się okna. Prócz tego, mógł on dostrzec pościemnienia słońca, odzwierciedlające się na podłodze pokoju i był także w możności znaleźć zamknięte drzwi, przez to, że drogą akustyczną zauważył ich ciemne obramowanie, uwidatniające się na jasnym tle ścian. Na koniec wprowadzono do pokoju trzech mężczyzn, z których każdy był ubrany w odzież innego koloru: białą, szarą i czarną. I w tym wypadku aparat profesora Fourniera okazał się na wysokości zadania, gdyż niewidomy potrafił kolory prawidłowo odróżnić, i to nawet wówczas, kiedy dane osoby znajdowały się w najciemniejszym kącie izby.

Jak z powyższego wynika, przyrząd uczonemu francuskiemu, umożliwił człowiekowi pozbawionemu wzroku, odróżnianie jedynie pewnych stopni jasności światła, czyli odcieni barw pomiędzy kolorem białym i czarnym. Nie ulega jednak wątpliwości, że z czasem, opierając się na przesłankach wskazanych przez prof. Fourniera, uda się nauce stworzyć przyrząd „okularów usznych”, dających możność niewidomym słyszeć to wszystko, co człowiek normalny — widzi. Kr.

Akcja bezbożników na Wileńszczyźnie.

(KAP) Jak donoszą z Wilna, w szeregu miejscowościach na Wileńszczyźnie w ostatnich czasach zdarzyły się wypadki profanacji przedmiotów kultu religijnego, jak krzyżów, figur świętych. Są to niewątpliwie próby wystąpień antyreligijnych ze strony związków bezbożników, zakładanych obecnie we wszystkich krajach przyjaźniach komunistycznych i działających pod dyktando Moskwy. Możliwość zbrodniczych wystąpień bezbożników na Wileńszczyźnie ułatwia bliskość granicy bolszewickiej. Obowiązkiem jednak jest zarówno społeczeństwa katolickiego, jak i władz bezpieczeństwa przeciwdziałać energicznie występnej akcji bezbożniczej.

Rosyjski komisarz spraw zagranicznych Litwinow w przejeździe do Genewy w tych dniach był pilnie interviewowany przez prasę niemiecką w Berlinie, zaniepokojoną wiadomościami o polsko - rosyjskim pakcie nieagresji. — Na zdjęciu widzimy dyplomatę sowieckiego, siedzącego na kanapie.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Koniec sezonu turystycznego

Kończą się piękne czasy wakacyjne! Pustoszą uzdrowiska a zapełniają się pociągi powrotne. Kuracjusze wracają do zajęć codziennych, do kłopotów i trosk, unosząc ze sobą miłe wspomnienia o życiu swobodnym, beztrudnym, wesołym...

Kończy się sezon. Doskonala to okazja do pewnych refleksyj, nastęrczających się publicznie gospodarczemu na temat turystyki krajowej. Temat to ważny, jeśli się weźmie pod uwagę, że zjawiskiem turystycznej „wędrowki ludów” objętych jest w Polsce około 450 000 osób (według obliczenia urzędowego za r. 1930), że przybliżony dochód wszystkich polskich przedsiębiorstw uzdrowiskowych wynosi rocznie około 300 milionów złotych i że specjalna ustawa wyróżnia niemniej, jak 457 miejscowości, uznanych za uzdrowiska, t. j. za żyjące głównie z dochodów osiągniętych z turystyki.

Tegoroczny sezon był niewątpliwie gorszy od zeszłorocznego, aczkolwiek nie należy przesadzać w ocenie pesymistycznej i właśnie z racji powszechnego kryzysu moc ludzi odczuła i zaspokoila potrzebę dania nerwom odpoczynku i skierowania myśli na inne tory choćby kosztem resztek gotowizny. Zresztą prawie powszechna niżka cen umożliwiła niejednemu opędzenie wydatków związanych z wyjazdem wakacyjnym, budżetem skromniejszym, niż w latach poprzednich.

Przywykło się w Polsce do narzekania na uzdrowiska krajowe. Tak liczne w Polsce plemię snobów kręci nosem wspominając nasze miejscowości turystyczne, wspominając z zachwytem zagraniczne „bady” i „kurorty”. Prawda, że, za małymi wyjątkami, urządzenia turystyczne w Polsce znajdują się na prymitywnym poziomie; za to jednak nigdzie zagranicą niema tej swobody, której zaznać można u nas, w kraju; a przecież za tą właśnie swobodą, za nieskrępowaniem, prymitywnym życiem tęskni każdy mieszczuch, marzący o letnich wywczasach. Jest sobie taka ciekawa statystyka, ogłoszona przez ministerstwo przemysłu i handlu, z której wynika, że mamy ogółem w Polsce 1 080 hoteli, pensjonatów i zajazdów. Otóż jeśli chodzi o wyposażenie jakościowe tych zakładów, to — istotnie — przedstawia się ono dość prymitywnie, bo:

Zaledwie 186 zakładów ma urządzenia do centralnego ogrzewania; kąpielowe urządzenia istnieją tylko w 457, a światło elektryczne w 886 zakładach; 258 zakładów ma urządzenia radjowe, a 578 — telefon; katastrofalnie wygląda ilość instalacji dla ciepłej i zimnej wody w zakładach, gdyż jest ich tylko 76, a jeszcze mniej jest garaży, gdyż tylko 66.

Oczywiście uboższy stan naszych urządzeń turystycznych uniemożliwia nam przystąpienie do akcji werbowania turystów zagranicznych na większą skalę; ale jeśli chodzi o turystów krajowych, to istniejące urządzenia ilościowo najzupełniej odpowiadają potrzebom, zaś jakościowo odpowiadają zasadzie: według stawu grobla! Daje się zauważyć, nadmierny nawet, pęd do budowania nowych zakładów w uzdrowiskach krajowych. Świadczy on że w miarę palepszenia się stosunków gospodarczych, również i turystyka krajowa uszlachetni się i ulepszy, drogą zdrowej konkurencji w łonie przemysłu hotelarskiego.

Zresztą zaś latem wszystkie niedomagania nie zarysowują się tak wyraźnie, jak w innych porach roku. Lato ciepłe, pogodne, wesołe jest samo w sobie najcenniejszą atrakcją turystyczną, za którą gęsknimy przez rok cały!

Krótkie informacje gospodarcze

— Otwarto w Białej Podlaskiej wystawę prób i wzorów przemysłu krajowego. Wystawa obejmuje dział rolniczy i samorządowy.

— W dn. 30 ub. m. odbyło się otwarcie Targów Rówieńskich. Komunikują z Dyrekcji Targów, że wszyscy estoiska w pawilonach są zajęte. Przeważa ilość zgłoszeń pochodzących od firm zachodnio-polskich.

— Fabryka mebli giętych „Wojciechów” ma być uruchomiona w najbliższym czasie. Na początku znajdzie zatrudnienie około 350 robotników.

— Jak donoszą z Darmsztadtu, tamtejszy Darmstädter Volksbank, sp. z o. o. zamknął z dniem 25 b. m. swoje kasę.

Konjunktury

Pieniądz i papiery wartościowe

Na światowych giełdach akcyjnych panowała w tygodniu ubiegłym tendencja niejednolita. Rynek nowojorski, po chwilowym osłabieniu, wykazał zwykłe kursów od 1 do 2 dol., głównie w działach akcji przemysłu metalowego. Natomiast akcje towarzystw kolejowych i rafinerji między uległy dość dużej niżce. Wiadomości o ukonstytuowaniu się nowego rządu, do którego weszło szeregi wybitnych osobistości, a następnie o uzyskaniu nowego kredytu zagranicznego, wywołały na giełdzie londyńskiej ogólne wzmocnienie się tendencji. O poważniejszej wyżce nie może być jednak na razie mowy, ponieważ sytuacja finansowa i gospodarcza Anglii jest niewyjaśniona. Płynność na londyńskim rynku pieniężnym była nieco lepsza. Za pieniądz dzienny płacono 4 do 3½ proc., tygodniowy 3½ proc., a dyskonto trzymiesięcznych weksli towarowych z żyrem banku 43/32 proc., do 45/16 proc. Giełda paryska miała uosobienie mocniejsze. Wpłynęły na to wiadomości o zmianie gabinetu angielskiego, zwykła funta, a wreszcie poważna zwykła cyny, w związku z powstaniem poolu cynowego. W Amsterdamie obroty giełdowe były bardzo małe, przy kursach utrzymanych. Za pieniądz dzienny płacono ½ proc. za dyskonto prywatne płacono ¾ proc., w stosunku rocznym. Na rynku wiedeńskim nastąpiło silne osłabienie, spowodowane niepomysłnym sprawozdaniem Instytutu Badania Konjunktur o sytuacji gospodarczej Austrii, wzrostem deficytu skarbowego oraz wiadomościami, że operacje na giełdzie berlińskiej, która podejmuje swoje czynności 3 września, będą bardzo ograniczone, a o terminie otwarcia giełdy w Budapeszcie brak wszelkich informacji.

Na warszawskiej giełdzie akcyjnej obroty były w dalszym ciągu minimalne. Na poszczególnych zebrań notowano 2 lub 3 gatunki papierów. Kursy popularniejszych akcji uległy ponownej niżce. Również w dziale papierów procentowych ruch był słabszy, przy małych wahanach kursowych.

Na rynku dolarowym zapotrzebowanie było już zupełnie normalne. Podaż znacznie się zwiększyła, wskutek czego kurs dolarów gotówkowych uległ dalszej niżce, spadając na rynku prywatnym do poziomu 892¼—892. W związku z tem Bank Polski obniżył notowania z 8,95 początkowo do 8,94½, potem zaś na 8,93½ i 8,92½; Dewizy New York utrzymały się na niezmiennym poziomie. Z dewiz europejskich obniżył się lekko Wiedeń, inne bez zmiany. Obroty na giełdzie dewiz były umiarkowane. Całe zapotrzebowanie pokrywał prawie wyłącznie Bank Polski.

Ziemiopłody

Ceny naszych głównych zbóż kształtowały się w ub. tygodniu następująco:

	24. 8.	25. 8.	26. 8.	27. 8.	28. 8.	29. 8.
Pszonica						
Warszawa	23.50	24.00	—	24.00	24.50	—
Poznań	21.00	21.50	21.50	21.75	22.00	22.00
Lwów	23.25	—	—	23.75	—	—
Lublin	22.00	—	23.00	23.00	23.00	—
Żyto						
Warszawa	22.50	22.50	—	23.00	23.00	—
Poznań	20.75	21.25	21.25	21.25	21.50	22.00
Lwów	22.00	—	—	22.50	—	—
Lublin	20.50	—	21.50	22.00	22.00	—
Jęczmień						
Warszawa	20.00	20.00	—	20.50	20.50	—
Poznań	19.25	19.25	19.25	19.25	19.25	19.25
Lwów	—	—	—	17.00	—	—
Lublin	17.00	—	17.00	17.00	17.00	—
Owies						
Warszawa	21.00	21.00	—	22.00	22.00	—
Poznań	16.50	17.00	17.00	17.00	17.25	17.25
Lwów	—	—	—	—	—	—
Lublin	21.00	—	22.00	22.00	22.00	—

Nad międzynarodowymi rynkami zbożowymi ciąży złowrogi widmo przeszłości. Nadprodukcja z poprzednich kampanij zapełniła olbrzymie magazyny amerykańskie i dopóki nagromadzone zapasy nie zmniejszą się, wszelkie zabiegi w kierunku efektywnego ograniczenia podaży a tem samem i podniesienia cen skazane są na niepowodzenie.

Fatalna, dżdżysta pogoda, panująca od kilku tygodni, w całej niemal Europie, dalej posucha w Kanadzie, która zniszczyła znaczną część sprzętów, wreszcie ograniczenie przestrzeni uprawnej w Argentynie i Australji oraz w szeregu innych państw, spowodowały, iż zbiory tegoroczne będą prawdopodobnie niższe, niż w ub. roku. Dobrze zwykle poinformowana „Frankfurter Ztg.” wyraża nawet przypuszczenie, iż Europa jako całość wykaże bardzo poważny niedobór w produkcji zboża chlebowego. Mimo to, wskutek wielkich zapasów zboża amerykańskiego notowania wykazywały raczej tendencję niżkową. Wpływały na to również wielkie wysyłki zboża rosyjskiego (po 100 do 120 tys. t. tygodniowo), niespotykane dotąd w tak wczesnej porze.

Na rynkach polskich obserwujemy nieznaczny wzrost cen. Dwie najbardziej miarodajne giełdy — warszawska i poznańska notują w ub. tygodniu dla pszenicy wzrost o 1 zł., dla żyta zaś o 0.50 zł., wzgl. 1.25. Również jęczmień i owies wykazały drobną poprawę cen. Jest ona wynikiem z jednej strony niepomyślnej pogody, z drugiej zaś działania kredytów rejestrowych, przyczem zanotować należy podaż przez nas wczoraj wiadomość o dalszym rozszerzeniu pomocy, udzielanej w tej formie rolnictwu.

Nabiał

Sytuacja w handlu masłem uległa pod koniec ub. tygodnia dalszemu pogorszeniu, czemu dało wyraz obniżenie notowań giełdy berlińskiej z dnia 29 ub. m. o dalsze cztery marki niem. na 126, 116 i 102 Rm. za I, II i III gat. Na rynku londyńskim tendencja jest nadal niżkowa. Eksporterzy liczą się z dalszym spadkiem notowań.

W przystosowaniu się do sytuacji w handlu eksportowym wykazują ceny krajowe również tendencję niżkową, zwłaszcza, że ukończenie zniw i zmniejszona konsumpcja mleka powodują wzrost podaży masła. W Warszawie spadły ceny o 10—40 gr na 1 kg.

W handlu serem daje się zauważyć większe ożywienie w obrotach, jednak przy tendencji naogół utrzymanej. Przyczyną lepszego popytu stało się ochłodzenie się temperatury, pociągające za sobą wzrost konsumpcji. Równocześnie etrzeba tutaj nadmienić, że występujące już trzeci rok w okresie lata wary serów wyrabianych w krajowych serowniach wpływają hamująco na rozszerzenie się spożycia tego środka spożywczego. W tygodniu sprawozdawczym płacono przeciętnie za 1 kg. w obrotach hurtowych: ser tyłczycki 2.60 zł., trapiśtów 2.50—2.60 zł., edamski 3.30—3.50 zł., ementalski 5—5.50 zł., groyer 3—4 zł., oryg. szwajcarski 8 zł.

Jaja

Powolne zmniejszanie się produkcji daje się na rynku coraz silniej odczuwać, pociągając za sobą wzrost cen. Pominawszy drobne wahania, zrozumiałe przy obecnej nerwowości i wrażliwości rynków odbiorczych, można się liczyć z dalszym stopniowym wzrostem cen. Tendencja zwykła objęła wszystkie rynki. Na giełdzie berlińskiej zaczęło w ub. tygodniu notować jaja poznańskie po 9—9½ fen. za duże i 7 fen. za normalne

Ceny krajowe podskoczyły w tygodniu sprawozdawczym wskutek dużego zapotrzebowania naszego towaru zagranicą przy szczupłych dowozach. W Warszawie notowano towar grubszy 155—160 zł. za 1 skrzynię. Za towar eksportowy franco granica płacono 17—18.50 dol.

Bydło i mięso

Tendencja rynkowa dla żywca kształtowała się w tygodniu sprawozdawczym niejednolicie, przeważała jednak tendencja zwykła. W Warszawie bydło (żywiec i mięso) notowano mocniej o 5—10 gr., trzodę chlewną o 5 gr. na 1 kg. W Krakowie i Lwowie notowania lekko zwykłały, w Mysłowicach tendencja dla bydła była niżkowa, dla nierogacizny stała. Na targowicy poznańskiej notowania bydła rogatego, utrzymywane, cielęta niżkowały o 10—14 zł., owce o 2—4 zł., świnię zaś o 8—12 zł. na 100 kg.

Tendencja dla smalcu krajowego lekko zwykła, z powodu braku tłustych świń, jednak w najbliższych tygodniach przewiduje się niżkę.

Na londyńskim rynku ubekonów notowania obniżyły się o 2—3 sh. za 1 cwt. Dowozy są w dalszym ciągu duże, lecz równocześnie popyt jest dobry.

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(p) **W jakim kierunku pójdzie reforma podatku dochodowego?** Prowadzone pod kierownictwem wicemin. skarbu, prof. Zawadzkiego prace nad podniesieniem wpływów podatkowych zmierzają między innymi do podwyższenia skali podatku dochodowego od uposażeń przekraczających 1 500 zł. miesięcznie. Zakończenia tych prac należy spodziewać się z końcem września.

Z KRAJU

(k) **Dalsze upraszczanie działalności władz skarbowych.** W związku z rozporządzeniem p. ministra skarbu z dnia 13 bm. o nowej organizacji izb i urzędów skarbowych, opracowywane są w ministerjum skarbu dalsze rozporządzenia, zmierzające do uproszczenia urzędowania władz skarbowych. Obejmą one, jak się dowiadujemy, w pierwszym rzędzie przepisy rachunkowo-kasowe. Dotychczasowe bowiem przepisy w tym zakresie są bardzo zawile i skomplikowane. W najbliższej przyszłości ma nastąpić dokonywanie wypłat należności państwowych na podstawie czeków na okaziciela, zamiast dotychczasowych asygnacyj imiennych, nie opartych na obowiązującym prawie czekowym. Przewidywane jest zatem prowadzenie jednotarowej rachunkowości państwowej wyłącznie przez władze skarbowe, podczas gdy dotychczasowa rachunkowość państwowa była prowadzona systemem dwutorowym, t. j. przez władze skarbowe i niezależnie od tego przez wszystkie władze innych resortów. Wzajemne uzgadnianie rachunkowości skarbowej z rachunkowością władz innych resortów pochłaniało bardzo dużo czasu wielu urzędników. Wszystkie powyższe projekty oparte są na tezach, zaleconych przez komisję do usprawnienia administracji publicznej przy prezesie rady ministrów.

(k) **Nowy oddział P. K. O. we Lwowie.** Zabiegi sfer gospodarczych we Lwowie w sprawie otwarcia w tem miesiącu oddziału P. K. O. zostały uwieńczone pomyslnym rezultatem, ponieważ w dniu 1 października rb., zostanie otwarty oddział tej instytucji.

(k) **Wpływ kryzysu angielskiego na przemysł białostocki.** Donoszą z Białegostoku, że przemysłowcy tamtejsi otrzymali z Anglii alarmujące telegramy, żądające przyspieszenia wysyłki transportów gotowych ubrań, zamówionych przez importerów angielskich, wobec możliwości wprowadzenia przez Anglię cel importowych na wyroby włókiennicze w wysokości 10 proc. ad valorem. Na skutek tych depeesz, przemysł białostocki przyspieszył wykonywanie i ekspedycję otrzymanych zamówień.

(k) **Możliwości eksportowe do Ameryki z okazji Targów Wschodnich.** Jedną z największych amerykańskich firm handlowych, posiadającą swe filje w Niemczech, która ostatnio otworzyła w Lipsku duży dom towarowy, zgłosiła za pośrednictwem tamtejszego konsulatu polskiego zainteresowanie swe dla szeregu polskich artykułów eksportowych, wystawionych na Targach Wschodnich we Lwowie, ze specjalnym uzględnieniem zabawek i wyrobów z drzewa i wysłała celem zorientowania się w możliwościach eksportu i ewentualnego poczynienia zakupów, delegata swego do Lwowa na XI Targi Wschodnie.

Z ZAGRANICZY

(z) **Brema przeciwko importowi bawełny** przez Gdynię. Wzrastający systematycznie import bawełny amerykańskiej i egipskiej przez porty polskie dla przemysłu włókienniczego zaniepokoił poważnie importerów bremeńskich oraz tamtejsze sfery gospodarcze. Poczynania, mające na celu zorganizowanie samodzielnego polskiego handlu bawełną wywołały na terenie Bremy poważną przeciwalkę, zmierzającą do przeciągnięcia klienteli polskiej przez obniżenie wszelkiego rodzaju opłat i taryf. W szeregu memorjałów, przedłożonych czynnikom rządowym, sfery gospodarcze Bremy zwracają uwagę na niebezpieczne konsekwencje, jakie powstać mogą dla tego portu z chwilą, gdy Gdynia stanie się polskim portem bawełnianym. Celem sparaliżowania tych poczynień, sfery gospodarcze Bremy domagają się wprowadzenia zarządzeń, któreby wydatnie podwyższyły konkurencyjność Bremy w stosunku do Gdyni.

(z) **Kapitały w Niemczech.** Od czasu stabilizacji waluty zgromadziły niemieckie banki około 22 miliard. Rm. wkładów krajowych i zagranicznych, zaś kasy oszczędności około Rm. 14 miliard. W czasie od maja 1928 r. do maja 1929 r. przyrosło 10.3 milj. w 1929/30 r. — 6.9 milj., w ostatnim zaś roku 1930/31 tylko 3.8 milj. Do tego przyczyniła się zarówno depresja gospodarcza, jak i słabość zagranicznych rynków pieniężnych i ucieczka kapitałów własnych od maja do połowy lipca rb. wyniosły około 4½ milj. Ponadto wycofano w gotówce około ¼ miljarda. Na zaspokojenie wszystkich potrzeb pieniężnych posiadają Niemcy 5—6 milj. gotówki w banknotach i bilonie oraz około 12 milj. na kontach czekowych.

(z) **Bezrobocie w Stanach Zjednoczonych.** Prezes amerykańskiej Federacji Pracy Green oblicza ilość bezrobotnych w Stanach Zjedn. na początku sierpnia na przeszło 5 milionów osób. Green przypuszcza iż w styczniu liczba bezrobotnych dosięgnie 7 milionów. W związku z tą klęską społeczną, Green proponuje skrócenie ilości godzin pracy w przemyśle, aby tym sposobem, choć przy zmniejszonych zarobkach zatrudnić jednak maksimum robotników. Poza tem Green proponuje zmniejszenie ilości urzędników zatrudnionych w przemyśle.

(z) **Międzynarodowy Pool cynowy.** Jak donosi Międzynarodowy Komitet Cynowy, powstał z ważnością od dnia 12 sierpnia rb. międzynarodowy pool cynowy, którego komitet kontrolny ma pozostawać w stałym kontakcie z międzynarodowym komitetem cynowym. Kontyngent, który ma być wniesiony do kartelu, zostanie wówczas dopiero określony, gdy cena cyny osiągnie wysokość, ustaloną przez cztery w restrykcyjny cyny zainteresowane kraje. Jeśliby kartel nie był jeszcze do czasu upływu będącej w mocy umowy restrykcyjnej, t. j. do dnia 28 lutego, 1933 r. zlikwidowany, zostanie umowa restrykcyjna przedłużona do dnia 12 sierpnia 1934 r. Natychmiast po nadejściu wiadomości o zawarciu się kartelu, podniosła się cena cyny na giełdzie londyńskiej za towar z natychmiastową dostawą o 2 funty do wysokości 116½ funta, za towar terminowy zaś o 2½ funta.

Instytut spraw społecznych

Instytut spraw społecznych, którego zebrań konstytucyjnie odbyło się w tych dniach, rozpoczyna już swą działalność. Jako założyciele tej instytucji figurują: Związek zakładów ubezpieczenia, umysł. w Warszawie, Ogólnopolski Związek Kas Chorych w Polsce, Zakład ubezpieczenia od wypadków we Lwowie, Zakład ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa w Królewskiej Hucie, Zakład ubezpieczenia od wypadków w Królewskiej Hucie, Zakład ubezpieczenia od wypadków w rolnictwie w Poznaniu, Ubezpieczalnia Krajowa w Poznaniu i Ubezpieczalnia Krajowa — wydział ubezpieczeń od wypadków w Poznaniu.

W myśl treści par. 2 statutu, Instytut prowadzi badania naukowe, prace propagandowe i pedagogiczne w zakresie ochrony pracy, ubezpieczeń społecznych, rynku pracy, bezrobocia i t. d., a przede wszystkim do zadań jego należy: badanie naukowe zagadnień bezpieczeństwa i higieny pracy, propaganda w dziedzinie zapobiegania nieszczęśliwym wypadkom przy pracy, i chorobom zawodowym, badanie zagadnień w dziedzinie ubezpieczeń społecznych prowadzenie działu muzealno-pokazowego, organizowanie kursów dla pracowników instytucji społecznych, prowadzenie działalności wydawniczej itd.

Organami Instytutu są: rada zarządzająca, dyrektor, rada naukowa i komisja rewizyjna. Rada zarządzająca przyjęła doraźną, zaproponowaną przez komitet wystawowy działu ministerstwa pracy i opie-

ki społecznej, w postaci majątku pozostałego z Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu.

Badanie fundamentów Bazyliki wileńskiej

(KAP) W związku z ostatnią powodzią specjalna komisja techniczna rozpoczęła już badania fundamentów Bazyliki wileńskiej. Badanie to ma na celu stwierdzić, czy mogą pozostać nadal fundamenta dotychczasowe na palach, czy też trzeba będzie złożyć nowe żelazo-betonowe.

RADJO

Programy radiofoniczne:

Środa, dnia 2 września 1931 r.

Poznań (335 m) godz. 7.15 gazeta poranna; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godzina 14.00 komunikaty; godz. 18.00 koncert z Warszawy; godz. 19.00 „Najazd niemiecki na Pomorze”; godz. 19.15 radiogawęda żołnierska; godz. 20.00 „Silva rerum”; godz. 20.30 arje, pieśni i duety; wykonawcy: Marija Bojar - Przemieniecka (sopran), Kazimierz Czekotowski (baryton), przy fortepianie prof. Fr. Łukasiewicz; godz. 21.15 kwadrans recytacji p. Jana Bayera; godz. 21.30 recital skrzypcowy w wyk. p. Klary Kaulfusówny; godz. 22.00 sygnał czasu, komunikaty; godz. 22.15 muzyka taneczna z Warszawy.

Warszawa (1412 m) godz. 12.10 muzyka gramofonowa; godz. 15.25 „Wśród książek”; godz. 16.00 „Zagadki i szarady”; godzina 16.15 „Polowanie na krokodyla i żyrafy”; godz. 16.30 muzyka gramofonowa; godz. 16.50 „Radjokronika”; godz. 17.35 odczyt; godz. 18.00 koncert orkiestry P. R.; godz. 19.20 muzyka gramofonowa; godz. 19.40 skrzynka pocztowa rolnicza; godz. 20.00 Prasowy Dziennik Radiowy; godz. 20.15 koncert — muzyka lekka w wykonaniu zespołu Rewelersów polskich; godz. 21.00 kwadrans literacki — „Zapis” — humoraska Macieja Wierzbńskiego; godz. 21.20 dalszy ciąg koncertu; godz. 22.00 feljton p. t. „U progu moich wspomnień”; godzina 22.15 dodatek do Prasowego Dziennika Radiowego; godz. 22.30 muzyka lekka i taneczna.

Programy zagraniczne. Koenigswusterhausen (1635 m) 12.00, 14.00 i 15.00 gramofon, 16.30 koncert popołudniowy, 20.00 koncert wieczorny; **Budapeszt** (550 m) 21.30 koncert ork. cygańskiej; **Wiedeń** (516 m) 20.30 słuchowisko, 21.40 wieczór aryj, 22.15 koncert; **Mediolan** (501 m) 20.45 „I Dalmibanchi” opt. L. Gannego; **Rzym** (441 m) 21.00 wyjątki z oper włoskich.

KRONIKA SZKOLNA

Żeńskie Kursy Techniczne w Poznaniu. Przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego nie od rzeczy będzie wskazać na pożyteczną placówkę kształcenia zawodowego żeńskiego — na **Żeńskie Kursy Tech-**

niczne, prowadzone z ramienia Towarzystwa Przyjaciół Szkół Zawodowych Żeńskich w Poznaniu.

Celem Kursów jest danie słuchaczkom wiadomości potrzebnych do pełnienia czynności pomocniczych techników w biurach architektonicznych, budowlanych i robót drogowych: prywatnych, samorządowych i państwowych.

Kursy są dwuletnie. Wymagane przygotowanie: 6 klas szkoły średniej ogólnokształcącej ewentl. równoznacznej lub wyższej. W wypadkach zasługujących na uwzględnienie wyjątki są możliwe.

Córkom urzędników Państwowych przysługują ulgi w opłatach. Zamiejscowe słuchaczki korzystają ze zniżek kolejowych. Absolwentkom kursów otwiera się nowe pole pracy, obejmujące wszelkie zadania techniczne, kreślarskie lub inżynierskie.

Początek kursów 15 września.

Wpisy przyjmuje Zarząd Kursów, Poznań, Kraszewskiego 17, m. 15. Informacji i prospekty przesyła się po nadesłaniu 25 gr na odpowiedź i 20 gr na prośbę. zw 10 762/3

Egzaminy wstępne w Państwowej Szkole Sztuk Zdobniczych i Przerzysłu Artystycznego w Poznaniu odbędą się w dniach 9 do 11 września r. b., przyczem Dyrekcja donosi, że rozporządzeniem Ministerstwa W. R. i O. P. wszystkie opłaty szkolne zostały znacznie podwyższone. zw 10 764/5

Dnia 29 b. m., o godzinie 9 rano, zmarł bardzo smutnie, nasz najukochańszy i najlepszy syn, brat, wuj i kuzyn, ś. p.

Jan Niewiada

przeżywszy lat 25. Pogrzeb odbędzie się w środę, o godzinie 6 po poł. z kostnicy cmentarnej OO. Zmartwychwstańców w Dębcu, o czym donosi

w ciężkim smutku pogrążona rodzina.

zw 10 756

BANK LUDOWY W SWARZĘDZU

Spółdzielnia kredytowa z nieograniczoną odpowiedzialnością
poszukuje od 15 września r. b., na stanowisko

członka zarządu-kierownika

wykwalifikowanej siły fachowej. Kandydaci mogący wykazać się wszechstronną praktyką bankową w szczególności praktyką w spółdzielniach kredytowych, zechcą przesłać swe zgłoszenia wraz z życiorysem, odpisem świadectw i podaniem warunków do **Białecki Józef, Prezes Rady Nadzorczej Banku Ludowego w Swarzędzu**, do dnia 10 września r. b. Zgłoszenia bez odpowiedzi są nieuwzględnione. nw 5495

POLSKO-BRYTYJSKIE TOWARZYSTWO OKRĘTOWE S. A. POLISH BRITISH STEAMSHIP COMPANY LTD.

Gdańsk Gdynia — Hull
Hull — Gdańsk Gdynia

Gdańsk Gdynia — London
London — Gdańsk Gdynia

Odjazd z Gdyni do Londynu i Hull w czwartek wieczór.
Odjazd z Londynu i Hull co czwartek.

Regularna komunikacja tygodniowa okrętami pasażersko-towarowymi, zaopatrzonemi we wszelkie wygody dla ruchu pasażerskiego i w ładownie-chłodnie dla przewozu artykułów spożywczych. nw 4030

Informacyj udziela:

W GDYNI: Polsko-Brytyjskie T-wo Okrętowe S. A., ulica Portowa, Teleg.: Polbrit, Telefon 1530.

W GDAŃSKU: Polska Agencja Morska S. z o. o. Tel. 24305, 24941 i 24942. Teleg. „Pam“.

W WARSZAWIE: Polsko-Brytyjskie T-wo Okrętowe S. A., ul. Marszałkowska 116, Teleg.: Polbrit. Telef. 605-93.

W sobotę, dnia 29 sierpnia 1931 r., zmarł po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, najukochańszy ojciec, syn, brat, zięć i szwagier, ś. p.

Stanisław Dukowski

mistrz rzeźnicki

przeżywszy lat 36. Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 2. 9., o godz. 5 po południu z Zakładu św. Józefa na cmentarz farny przy ul. Bukowskiej.

W głębokim smutku pogrążeni
żona z dziećmi i rodziną.

dw 959

Zakład Pogrzebowy Bol. Jaśkiewicz. Poznań. Klasztorna 9. tel. 2539.

Dnia 29 b. m., zmarł nieszczęśliwie, nasz nigdy niezapomniany pracodawca i współpracownik, ś. p.

Jan Niewiada

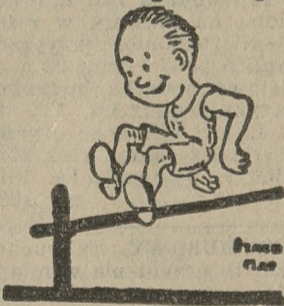
przeżywszy 25 lat. Pogrzeb odbędzie się w środę, o godz. 6 po poł. z kostnicy OO. Zmartwychwstańców w Dębcu.

Zmarły odznaczał się wielkim szlachetnym sercem, to też pamięć o Nim nigdy nie zagaśnie. Panie miej litość nad Jego duszą!

Pracownicy Mleczarni Wielkopolskiej

zw 10 757

Ubranka do gimnastyki

Koszulki, spodenki, obuwie poleca przepisowe i najtaniej

DOM SPORTOWY

Św. Marcina 14.
Blżej ul. Piekary. Na rakiety tenisowe 10 do 30 % rabatu. zw 10750

Szkło

okienne, ogrodowe, katedralne, surowe, druciane, ornamentowe, kolorowe dżamanty, kit szklarski itp., tustra i szyby wystawowe poleca Polskie Biuro Sprzedaży Szkła Spółka Akcyjna Poznań Małe Garbary 7 a, telefon 28-63.

Poszukuje posady jako

KIEROWNIK

hotelu, restauracji lub kawiarni. Obecnie kierownikiem największego hotelu na wschodzie polacz. z restauracją, salami etc. Wymagania skromne. Zgl. upr. do Kurjera Poznańskiego pod zw 10 754

Wróciłem

Dr. med. Heider

lekarz specjalista
chorób skóry i dróg moczowych
Poznań — Wielka 7.

godziny przyjęć 9 — 12 oraz 3 — 6
Telefon 18-80 zw 10 747

Korzystajcie z naszych

10 TANICH DNI

Ceny zniżone od 10% do 50%

WIZA I MAŁUSZER

ul. Nowa 6 ul. 27 Grudnia 5
Centrala Filja
dw 958

Przepisuje

maszyną, powiela i tłumaczy akuratanie, szybko i tanio

„STENOMA“

Biuro Przepisywań, Powielań i Tłumaczeń.

POZNAŃ, ul. 27 Grudnia 18, III.

(front gmachu Teatru Polskiego). zw 10 758

Mereżka

metr. 20 gr., okretka 15 gr., dekatoryzowanie 30 gr., dziurki 3 gr., plisowanie spódn. 2 zł., hafty tania wykonują terminowo „HAFTOPLIS“ St. Rynek 10 (wejście Kurzanoga obok F-my Czepczyński i Krak.) Pw 7011/12-35, 34/35

Łóżka żelazne

Materace wyścielane

Umywalki

Garnitury umywalkowe

Szkło Pw 6 970-34.135

Porcelana

Sztucce

Szcotki

Drewniane wyroby

Emalja Aluminjum

W. Janaszek

Poznań, Jezuitska 1.

Na raty

miesięcznie

EXPRESS 20 zł

Kromczyński, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 5. Agenci potrzebni.

Gospodarstwo

70 mórg dobrej ziemi, 7 mórg łąki, żywy i martwy inwentarz całe lub częściowo zaraz sprzedam Ratajczak, Trzek, poczta Paczkowo, powiat Środa. rw 2555

Dr. med. Chmielewski powrócił.

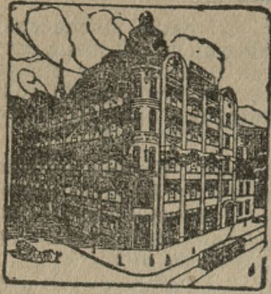
Stary Rynek 45.

Pw 7 057-56, 868

Powróciłem

Dr. K. Nowakowski

Chirurg naczelny szpitala miejskiego
Docent Uniw. Pozn. dw 325

Nadeszły wielkie transporty!

Po przeniesieniu mego składu dywanów z ulicy 27 Grudnia do olbrzymich lokali w własnym domu przy ulicy

Woźnej 12

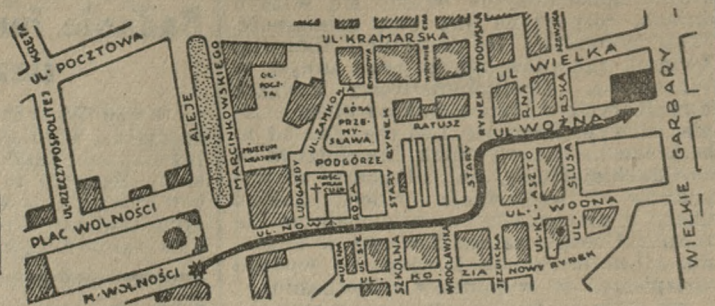
powiększyłem znacznie zapasy.

Wybór u nas największy, towar znanej dobroci, a cenę zniżyliśmy, uwzględniając obecny kryzys, — do ostateczności. —

Kazimierz KUŻAJ — Centrala-Dywanów

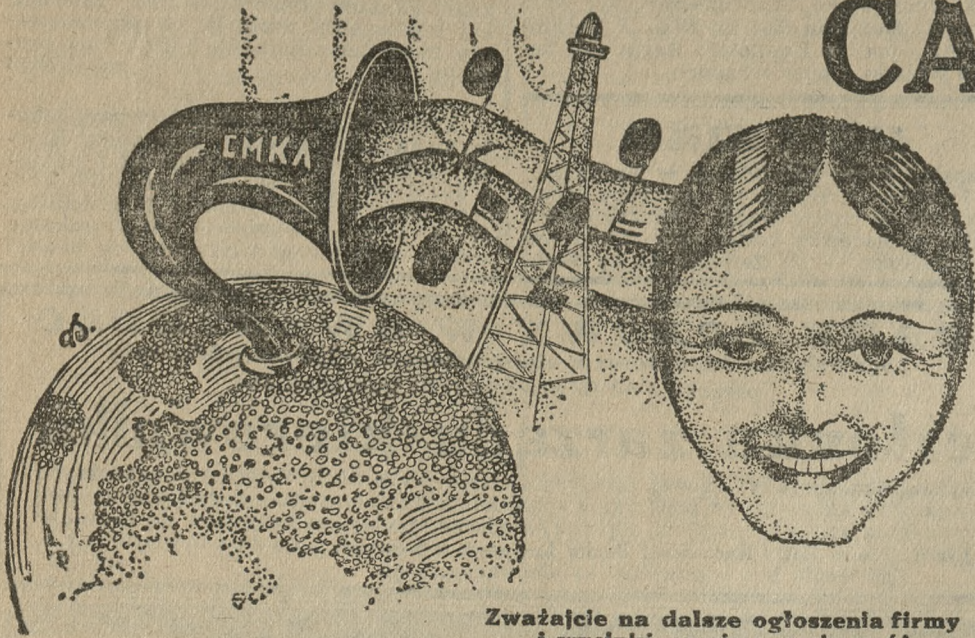
Dywany — Kilimy — Chodniki — Kokosy — Materiały dywanowe — Filce — Maty — Obicia na meble i ściany — Nowości na dekoracje wnętrza — Gobeliny — Narzuty — Kapy — Serwety — Pledy i t. p. Pw 7062/63-35.45/6

Dom handlowy
Poznań, ul. Woźna 12
narożnik Wielk. Garbar
2 minuty od St. Rynku
Własność firmy

Z placu Wolności na ul. Woźną tylko 6 minut idąc ul. Nową i St. Rynkiem.
Przed domem przystanek tramwajowy 1, 2 i 6.

CAŁA EUROPA

Zważajcie na dalsze ogłoszenia firmy i wycinki prosimy zachować!

czeka na Was, aby nakarmić Wasze uszy najlepszymi audycjami radiowymi. — — —
Transmisje oper, wykładów i uroczystości a wreszcie muzyka taneczna zaspokoi Wasze szerokie wymagania artystyczne.

Polecamy radioaparaty na spłaty po 1,— złoty dziennie. Baterje anodowe „EMKA“ niezrównanej jakości 150 wolt 21,— zł, 120 wolt 16,— zł, 100 wolt 13,— zł, 90 wolt 11,50 zł. Baterje wysyłamy do wszystkich części Polski za zaliczeniem 2—3,— zł. Aparaty radiowe Telefunkena 3 lampowe z głośnikiem i wszelkimi przyborami gotowe do odbioru 198,— zł.

Niebywałą okazję stanowi nasz głośnik „EMKA“, który jakością przewyższa zagraniczne w cenie zł 350,— tylko za zł 160,—

Gramofony od 78,— zł, Aparaty fotograficzne od 17,— zł.

Najnowsze modele z obecnej wystawy radiowej w Berlinie u nas już do nabycia. Pw 7072-35,47

„EMKA“, właśc. M. Włodarczak
Poznań, Wrocławska 30
telefon 36-83.

Od dziś

koncert salonowy Profesora Dolinskiego.

Cukiernia Kawiarnia SŁOMIAN
św. Marcin 41, vis à vis Zamku.
zw 10785

HANDLOWIEC

księgowy-bilansista, korespondent polsko-niemiecki, obeznany z wszelkimi pracami biurowymi, branża papierniczo-drukarska, sprawami wydawniczymi, redakcyjnymi, nowoczesną propagandą, rzutki, energiczny i sumienny, kawaler, szuka posady. Łaskawe oferty do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 10 632

Hemoroidy giną!

w 5—6 dniach bez lekarstwa i operacji, 56-letnie doświadczenie. Mam 300 podziękowań. Po otrzymaniu dokładnego opisanie choroby, wysyłam przepis za pobraniem 6,75 zł.

I. Wierzbowski, lekarz szpitalny — Nowe-Pomorze.
dp 934

Znany i lubiany zespół orkiestry
„BOJANOW“

koncertuje codziennie od godz. 5

W Cukierni Nowej

ul. 27 Grudnia 17

doborowe ciastka, wyśmienita kawa — herbata — czekolada.

Ceny znacznie zniżone.

Muzyka — Humor — Śpiew.

Pw 7061-35.26

3. N. 1/31. **UCHWAŁA.** W sprawie postępowania układowego nad majątkiem firmy „Mechaniczna Fabryka Szpilek do włosów“ właściciel Feliks Całka w Lesznie — wyznacza się termin ogólnego zgromadzenia wierzycieli na dzień 21-go września 1931 r., o godz. 10-tej w niżej podpisanym Sądzie, pokój nr. 13-ty. Leszno, dnia 26 sierpnia 1931 r. Sąd Grodzki. nw 5276

POLOWANIA

dobrego leśnego ewentualnie polnego poszukuje Oficerski Klub Łowiecki, jako instytucja racjonalnego myślistwa. Zgłoszenia: Poznań, Mazowiecka 57, pułkownika Szulc. zw 10 751

Liczba czyn.: 2. K. 13/31. **PRZETARG PRZYMUSOWY.** Nieruchomość położona w Orzechowie i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej gminy Orzechowo wieś, powiatu wrzesińskiego, tom 69 A, wykaz L. 76 na imię rolnika Józefa Rachuli z Orzechowa zostanie w drodze egzekucji dnia 19 listopada 1931 r., o godzinie 10 przed południem, wystawiona na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 14. Nieruchomość powyższa składa się z podwórza z budynkami o powierzchni 06 a 37 m², wartość użytkowa jako podstawa podatku budynkowego 24 Mk. wciągnięto do matrykuły pod Art. 133, do księgi podatku budynkowego pod L. 71. Wmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej Orzechowo wieś, tom 69 A, karta 76 dnia 20 czerwca 1931 r. Września, dnia 24 sierpnia 1931 r. Sąd Grodzki. nw 5281

2. K. 16/31. **PRZETARG PRZYMUSOWY.** Nieruchomość położona w Bierzgliźnie i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej gminy Gutowo Wielkie, powiatu wrzesińskiego, tom 32 karta 13 A, na imię rolnika Erwina Hahnscha z Bierzgliźna i tegoż żony Elizy z Winkelmannów żyjących w wspólności majątkowej, zostanie w drodze egzekucji dnia 26 listopada 1931 r., o godz. 10 przed poł. wystawiona na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 14. Nieruchomość powyższa składa się z gospodarstwa o powierzchni 10 ha 83 a 87 m², czysty dochód jako podstawa podatku gruntowego 53,62 tal., wartość użytkowa jako podstawa podatku budynkowego 129 Mk. wciągnięto do matrykuły pod Art. 19, do księgi podatku budynkowego pod L. 22. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 20 czerwca 1931 r. Września, dnia 24 sierpnia 1931 r. Sąd Grodzki. nw 9279

3. K. 3/31. **PRZETARG PRZYMUSOWY.** Nieruchomość położona w Wszemborzu i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej gminy Wszemborz, powiatu wrzesińskiego, tom 111 B, wykaz L. 101 na imię rolnika Piotra Paprockiego z Wszemborza zostanie w drodze egzekucji dnia 17 grudnia 1931 r., o godzinie 10 przed poł. wystawiona na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 14. Nieruchomość powyższa składa się z zagrody o powierzchni 15 ha 27 a 08 m², czysty dochód jako podstawa podatku gruntowego 50,11 tal., wartość użytkowa jako podstawa podatku budynkowego 90 Mk. wciągnięto do księgi lanowej obręb Wszemborz do mapy L. 5,6 do parceli L. 7, 8, 9, 18, 25 wciągnięto do matrykuły pod Art. 39 do księgi podatku budynkowego pod L. 12 i 45. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 20 maja 1931 r. Września, dnia 24 sierpnia 1931 r. Sąd Grodzki. nw 5278

Postępowanie upadłościowe nad majątkiem Jana Szczecha w Poznaniu, Patrona Jackowskiego 17, uchylono na skutek prawomocnej uchwały, zatwierdzającej przyjętą na terminie ugodowym w dniu 6 sierpnia 1931 przymusową ugodę. Poznań, dnia 25 sierpnia 1931 r. Sekretarjat II a Sądu Grodzkiego. nw 5277

5. Nn. 1/31. W sprawie odroczenia wypłat udzielonego firmie Bracia Soborscy dawniej S. Goldschmidt w Kościanie (właściciele Leon Soborski i Stefan Soborski zarządza się otwarcie postępowania układowego, a to na podstawie art. 30 i 37 rozporz. Prezydenta Rzeczypospolitej, z dnia 6. 3. 1928. (Dz. Ust. nr. 27, poz. 244). Kościan, dnia 18 lipca 1931 r. Sąd Grodzki. nw 5274

5. Nn. 1/31. W sprawie postępowania układowego odnośnie do majątku firmy Bracia Soborscy dawniej S. Goldschmidt w Kościanie (właściciele Leon Soborski i Stefan Soborski) wyznacza się termin do sprawdzenia wierzytelności na dzień 16 września 1931 r., o godz. 10 w Sądzie Grodzkim w Kościanie, pokój nr. 24. Lista wierzycieli wyłożona jest w Sekretarjacie 5 Sądu Grodzkiego w Kościanie. Postanowienie nadzorcy sądowego co do wciągnięcia lub odmowy wciągnięcia wierzytelności na listę zaskarżyć można w terminie siedmiodniowym od daty wyłożenia listy do wyżej wymienionego Sądu (art. 40, 41, 42, 45 rozp. z 6. 3. 1928 r. Dz. Ust. nr. 27, poz. 244). Kościan, dnia 28 sierpnia 1931 r. Nadzorca sądowy. nw 5275

LICYTACJA ZASTAWU

W czwartek, 3 września od godz. 10 począwszy sprzedawac będę w firmie Edm. Jankowski, ul. Zwierzyniecka 29, na odpowiedzialność interesentów najwięcej dającym za gotówkę:

szafę żelazną, zegar stojący, obudowanie, łóżka, szafy, lustra, szafonierki, komode, stoliki, leżanki oraz inne meble i urządzenia domowe.

Obejrzeć można 1/2 godz. przed licytacją. Pw 7065-35,41
Brunon Trzeciak,

zaprzyięzony i ustanowiony rzeczoznawca i aukcjonator na Województwo Poznańskie. Wrocławska 4. Tel. 21-26 i 31-75

PRZETARG PUBLICZNY

W dniu 4 września 1931 r., o godz. 11,30 sprzedam w Splawiu, pow. pozn. za gotówkę najwięcej dającym:

10 móg pszenicy.
Zbiórka pół godz. przed przetargiem w Splawiu przed Urzędem Gminnym. nw 5500

R. Mazurowicz,
urzędnik egzekucyjny Wydziału Powiatowego pow. pozn.

PRZETARG PUBLICZNY

W dniu 4 września 1931 r., o godz. 9 sprzedam w Antoninku, pow. pozn. za gotówkę najwięcej dającym:

stół warszt. 2 1/2 mtr. długi, 2 szrubstaki, półciężarów samochod „Ford“, maszynę do pisania „Underwood“ i motor elektryczny. nw 5499

Zbiórka pół godz. przed przetargiem w Antoninku przy kolonji.

R. Mazurowicz,
urzędnik egzekucyjny Wydziału Powiatowego pow. pozn.

KROJCZEGO

z dobrym krojem do konfekcji męskiej poszukujemy zaraz. Oferty piśmienne z dołączeniem świadectw i podaniem referencji, prosimy skierować do:

BYDGOSKI DOM TOWAROWY
Bydgoszcz, Gdańska 15. zw 10760

Ratunek dla skórno-chorych!

Krem n. skóre „HEILWUNDER“, patent gdański Nr 1919. Niezwykła kosmetyka do pielęgnacji skóry skutkuje z powodu swoich właściwości w rozpaczliwych wypadkach wszystkich liszaj, nawet liszaj ropnych, ranach u nóg, egzemie, pryszczach, wyrzutach wszelkiego rodzaju — zerwności twarzy i nosa, odmrożeniach itd. Przy zamówieniach uprasza się o „eluzycję“: Świeższe oznania. Jeżeli bez skutku, zwróć pieniądze! Cena 8,60 zł. Wysyłka za zaliczką. Przy wysyłce sumy zwróć bez portorjum. nw 4425

Chem. Kosm. Laboratorium „KLOSSIN“ Gdansk 2, Hundegasse 43.

Poszukujemy

kilka wagonów szczapów

osnowych I i II kl. Oferty z ceną loco Poznań do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 10752

2. K. 14/31. PRZETARG PRZYMUSOWY. Nieruchomość położona w Szamczewie i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej gminy Szamczewo, powiatu wrzesińskiego, tom 92 karta 15 na imię małżonków **Michała i Rozalii z Pindraszaków Budaszewskich**, żyjących w wspólności majątkowej zostanie w drodze egzekucji dnia **3 grudnia 1931 r.**, o godzinie 10 przed południem, wystawiona na przetarg w niżej oznaczonym sądzie, pokój nr. 14. Nieruchomość powyższa składa się z gospodarstwa o powierzchni 8 ha, 64 a 40 m², czysty dochód jako podstawa podatku gruntowego 34,10 talarów, wartość użytkowa jako podstawa podatku gruntowego 75 Mk. wciągnięto do matrykuły pod Art. 14 do księgi podatku budynkowego pod L. 33. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej Szamczewo, tom 92 karta 15 dnia 20 czerwca 1931 r. Września, dnia 24 sierpnia 1931 r. Sąd Grodzki, nw 5 280

Wyprowadza się

na Giełdzie handlowej, ul. Stawna 13, przy ul. Wronieckiej z wolnej ręki codziennie od godz. 9-tej rano do 6-tej wieczorem, pozostałości z licytacji jak:
Zegarki złote, srebrne i double, damskie i męskie, zegarek antyczny wysadzany diamentami, sygnety, pierścienie, obrączki, spinki do mankiet, bransolety złota, pierścionek brylantowy, pierścienie srebrne, płaszcz męskie jesienne i zimowe, 2 futra męskie, futro damskie, ubrania smokingowe, 2 płaszcze damskie letnie, kurtka skórzana, radioaparat 5 lampowy z głośnikiem, aparat radiowy 4 lampowy z głośnikiem, głośnik „Philipsa” mały, 4 aparaty fotograficzne, żelazko elektryczne, lornetki, mandolina, 8 par skrzypiec, żardyniera kryształowa, sztuka materiału na ubranie i na suknie, poduszki i makata haftowana maszyną do perforowania czeków, koła na biegunach, budzik, pedzle malarskie, 2 walizki, zegar stojący „Werk Bekera”, jadalnia obrazy, krzesła wiejskie, kanapy, stół z krzesłami, 2 kluby w gobelinie, maszyna drukarska, akumulatory do samochodów 12 volt, fortepian „Sommerfelda”, 2 bufety i wiele innych przedmiotów. Pw 7064-56.362 Giełda Handlowa — Lombard, ul. Stawna 13, Tel. 23-08.

Licytacja zastawu

W czwartek, 3 września od godz. 15 począwszy, sprzedawane będą w lokalu licytacyjnym ul. Wroniecka 4, na odpowiedzialność zainteresowanych najwięcej dającym za gotówkę:

większą partję nowych futer i płaszczy oraz skórki futrzanych a mianowicie: futra damskie, cyłki, koty, fokki i susilki, futra męskie na kotach, baranach, jonnatach (syb. koty), skórki, koty, nutryety, skunksy szare, liberole, opsy etc., 26 palt damskich z futrz. kołnierzem, 17 palt męskich.

Brunon Trzeciak

zaprzyrz. i ustanowiony rzeczoznawca i aukcjonator na Województwo Poznańskie ul. Wroniecka 4, Telefon 21-26 i 31-75. Obejrzeć można w godzinach otwarcia lokalu. Lokal otwarty codziennie od 8 do 18-tej. Pw 7066-35.42

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-lamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811

i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

Napisowe słowo (tusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

1 SPRZEDAŻE

Parcele
narożnikowa pod wille sprzedam. Kazimierz Kuźaj, Cicha 3. Pw 6955-34.133

Gramofony — Płyty
Przybory
sprzedaż po najniższych cenach. Feliks Bałot, Woźna 12. Pw 5 909-33.45

„Centrala mebli“
Swarzędz poleca meble po cenach niskich. Wielki wybór. Pw 5711

Maszyny
do pisania z gwarancją, pierwszorzędne, nowe z 690, a używane z gwarancją i prawem zamiany od 95.—. Skóra i S-ka, Poznań. Aleje Marcinkowskiego 23. Zdw 54.658

Zakład dentystyczny
z powodu wyjazdu zagranicę dobrze prosperujący (dziesięć lat istnienia) rzeczywiście okazynie sprzedam. Zgłoszenia skrzynka pocztowa 54, Zakopane, zdw 55.691

Meble
z powodu wyjazdu korzystnie do sprzedania. Zgłoszenia Działuńskich 10, II. piętro, prawo, od godziny 11—13 i od 16—19. Zdw 54.349

Korzystnie
sprzedam zupełnie nową maszynę do pończoch robienia Rekord 132 igit. St. Pawłowski, Droga Urbanowska 1. Zdw 55.823

Samochód
Overland, nowy, limuzyna, sprzedam okazynie za 7 000 zł. Maliniewicz, Szewska 20. Zdw 55.823

Kurtkę skórzaną
sprzedam Kłowski, Wrocławska 13. Zdw 56.053

Meble
używane oraz inne przedmioty sprzedaje i kupuje Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3, telefon 24-42. Pw 5669

„Centrala mebli“
Swarzędz poleca meble po cenach niskich. Wielki wybór. Pw 5703-30.35

Teiki płócienne z 1,50
Teiki skórzane z 7,50
Torby szkolne z 2,90
Piórnik z 0,85
Wiktor Cyszcz, Poznań, Plac Wolności 5 — Szkolna 11. Pw 5911-33.61

Motocykle
mało używane, gotowe do jazdy, za każdą możliwą cenę. Marjan Maik, Wrocławska 14. Pw 5 917-34.53

Wysprzedaż!
Futra damskie
czarne żrebe, brąz od 450 zł, sełowe 390, bihretowe 390, krety 390, piżmowe jasne, ciemne 650, blamy pod futra męskie, damskie 60 wydry brąz, czarne 200, lisy srebrne 390, inne lisy 60 i kilka tysięcy skór na obsady od 5 zł poleca skład futer Poznań, Aleje Marcinkowskiego 15, Bracia Milscy, nw 5 220

Rabka
Zdrój, Parcele od 3 zł za 1 m² do sprzedania Zgłoszenia „Orbis” Rabka, nw 5132

Meble — kuchenne
po bajejnie taniej cenie sprzedaje Jan Konecki, Piaskowa 3, wytwórnia mebli kuchennych zdw 52.477

Seter
angielski sprzedam. Telefon 26-55 zdw 55.081

Samochód
limuzyna Peugeot mały typ, czteroosobowa pierwszorzędny stanie tanio sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 56.547

Sypialnie
ładne, kompletne, sprzedaje rzeczywicie tania. Stolarnia Kwiatowa 6 zdpw 55.660

Wille
sześciopokojowa ogród, elektryka wolna, Wieleń sprzedam. — Dobrowolski, Lwów, Kurkowa 46 zdp 55.689

Sypialnia
stylowa dąb i mahoń perłowy, solidnie wykonane z pierwszorzędnych materiałów sprzedaje korzystnie stolarnia, Górna Włda 94. Tania bo wprost z stolarni, zdw 56.372

Wózki
dziecięce teraz tania. 27 Grudnia 15, w podwórzu, zdw 56.293

Cebulaki
sprzedajemy każdą ilość. Ceny niskie. Wejman, Kościelna 24, zdw 59.240

Wilka
psa czujnego sprzedam Wejman, Kościelna 24, zdw 56.239

Wewiórki
akwarja na sprzedaż. Fabryczna 2 mieszkanie 14, zdw 50.169

Oddam
trypokojowe mieszkanie z wszelkimi przydatnościami, z meblami, światło elektryczne i lampy do tego Informacyjny udział Mager, Szewarska 25, zdw 50.275

Skład
towarów krótkich z mieszkaniem, towarami lub bez, tania sprzedam. Adres Kurjer Pozn., zdw 56.260

3,90 prima Bemberg
jedwab do prania 1,50; macco 1,45; dziecięce pończoski od 50 groszy. Sweterki od 1,50; Berety od 1,35; Koszule nocne 3,50; dzienne strojne 1,90. Bluska jedwabna 7,80, bezkrętkawki, jedwabne 3,50, golfy od 4,50. Parasole 4,50, modny 2,75, jedwabny 10,50. Torebki skórkowe 3,75; nowość 5,75. Warszwajski Skład Fabryczny, Jadwiga Podbielska, Wielkie Garbary 40, naprzeciw ulicy Wodnej, zdw 56.438

Okazja!
Sprzedam tania fortepian i pianino Förstera, B. Sommerfeld, Bydgoszcz, Gdańska 27, nw 5471

Rabka-
Zdrój Parcele 3 500 m² za 7 000 zł do sprzedania. Zgłoszenia „Orbis”, Rabka, nw 5482

Młyn parowy
z jednorazowym przejściem przy samem mieście, bez konkurencji, na dogodnych warunkach zaraz sprzedam. Fr. Kaźmierczak, Pyzszca, pow. Śrem, nw 5481

Klubowy
garnitur elegancki jak nowy sprzedam 230.— Lewicki, Grobla 4, I, zdw 55.285

Pokój
inteligentnej osobie zaraz. Plac Bernardyński 1 a, III zdw 54.601

3,75 pulower
męski, kałesony ciepłe 1,50. Koszula ciepła 2,75. Koszula smokingowa 5,90. Kolnierzyk sztywny 65 groszy. Skarpety 40 groszy. Niciane 48 groszy. Modr. jedwabne 95 groszy. Parasol 5,75. Czapka 1,75. Szale jedwabne od 90 groszy. Warszwajski Skład Fabryczny — Jadwiga Podbielska — Wielkie Garbary 40, naprzeciw Wodnej, zdw 56.499

Płachty
nieprzemakalne, tkaniny brezentowe, derki na konie dostarcza najtaniej Wejman Syn, Poznań, Kościelna 24, zdw 51054

Dom handlowy
w mieście Wągrowcu w najruchliwszym punkcie na sprzedaż. — Wpłaty potrzeba 30 tys. złotych. Zgłoszenia uprasza Kurlusowa, Wągrowiec, ul. Szeroka 20, zdw 56.708

Radjo
5 lampkowa, głośnik 200 zł. Kraszewskiego 28, mieszkanie 6, jw 1370

Najtaniej słoje do zapraw
gumy — sprężynki — aparaty — szkło krystalowe — fajansy — alpeke — porcelane emielowska — Prezenty — tylko Wroniecka 24 podwórzu, Hurtownia Porcelany (Sprzedaż każdemu), zdw 56.663

Sprzedam
lub wdzierżawie zaraz restaurację z salka 15 móg roli, w ruchliwej, dużej wiosce kościelnej, położona nad jeziorami, szosa, Komunikacja autobusowa, Cena według ugody. M. Michalewicz, Brenno, pow. Leszno Wlkp., zdw 56.703

Rower
nowy, męski i damski, tania sprzedam. Słowackiego 48, II, prawo, zdw 56.677

Skład
kolonialny, dobrze prosperujący, tania sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdw 56.673

Meble
różne, okazynie, bardzo tania do sprzedania. Ul. Długa 14, R. Diessen zdw 56.627

Pałto
fig. 44 dobrze utrzymane sprzedam. Gwarna 10, m. 6, zdw 56.621

Sprzedam
akwarjum. Strzelecka 20, III prawo, zdw 56.612

Gospodarstwo
110 mórg drenowanej ziemi, wieś kościelna, dworzec, szkoła, szosa w miejscu 15 km od Poznania — sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański rw 2554

Maszynę
do pisania sprzedam. Mickiewicza 9, m. 5, zdw 56.685

Dom
wolnym składem, mieszkaniem — sprzedam — cena 35 tysięcy, wpłaty 14 tysięcy wzł. wdzierżawie skład z mieszkaniem, miasto powiatowe. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 56.689

Restauracja
z pełnym wyszynkiem, przyległym obszernym mieszkaniem w centrum miasta Poznania przy Starym Rynku na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer Poznański rw2570

Piekarnia
w Poznaniu, mieszkanie 4 pokoje, na sprzedaż. Adres wskazuje Kurjer Poznański zdw 56.148/9

Regał
stół, biurko składowe w dobrym stanie korzystnie sprzedam. Oferty Orodownik zdw 54.648

Parcele budowlane od 50 groszy m²
w okolicy Poznania sprzedaje Dom. Abdank, Aleje Marcinkowskiego 13 I, pokój 15, Pw 5 914/15-34.25/26

Maszynę
do pisania sprzedam. Mickiewicza 15, m. 1, zdw 56.399

Wózek
dziecięcy sprzedam. Czyż, Szamczewskiego 28, zdw 56.451

Biurka
dębowa tania na sprzedaż. — Stolarnia Woźna 15 a, zdw 56.445

Parcele
wszystkich dzielnicach Poznania najkorzystnie sprzedaje „Biuro Techniczno-Agrarne”, Plac Wolności 9, zdw 56.423

Maszynę
bebenkową sprzedam. Drużbackiej 1, II, lewo, zdw 56.414

Dywan
(Mekka) 2,75x3,75 sprzedam 500, wartości 800. Zgłoszenia Marcina 37, mieszkania 6, zdw 56.321

Łóżka
dwa sprzedam drewniane, żelazne, Niegolewskich 14, mieszkanie 21, podwórzu, zdw 50.373

Maszyna
damska Singer, Szyperska 3, mieszkanie 3, zdw 56.465/6

Maszynę
do krojenia kapusty. Wierzbicice 39 a, m. 2, zdw 56.476

Pianino
zagraniczne zupełnie nowe sprzedam. Niegolewskich 10, II, prawo, zdw 56.490

Urządzenie
do fabrykacji materacy sprężynowych i łóżek metalowych sprzedam za 300 zł, wycze. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 56.493

Jadalnię
dębowa bogato rzeźbiona bardzo tania. Stolarnia Bukowska 9, zdw 56.631

Pokój jadalny
dębowy, nowoczesny dywanami sprzedam korzystnie powodu wyprawdzki. Oferty Kurjer Pozn., zdw 56.546

Fortepian
nowoczesny, krótkie czarne skrzydło marki niemieckiej sprzedam bardzo tania. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 56.550

Wózek
dziecięcy duży, biały, zagraniczny. Długa 5, I, prawo, zdw 56.526

Skład
spożywczy w dobrym położeniu sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 56.520

Starożytnie meble
mahoniowe i brzożowe, świeczniki, zegary, chusty tureckie i stara porcelana na sprzedaż. Skarbowa 4, p. lewo, zdw 56.508

Sypialnie
sprzedaje tania. Stolarnia, Rybaki 15, zdw 56.578/9

Okazja!
sypialne dębowa fornierowana, nowa, tania sprzedam. Grobla 30, II, lewo, zdw 56.619

Dom
nowy, 2 pokoje kuchnia przy Poznaniu 4.200 sprzedaje Jeżycka 56, skład, zdw 56.591

Stołci
marzenie imieninowe to pierścienek, złoty zegarek ręczny. Ceny już od 10 zł. Własna pracownia. Chwiłkowski, św. Marcina 40, zdw 56.534

Dereń
do smażenia, baktazany, słodka papryka, sliwki węgierskie, gruski kajzerki 10 złotych, miód pszczeliny, kuracyjny 18 złotych pieczeniowe opakowanie franco pobranem. S. Horowitz, Zaleszczyki, zdw 56.716

Dogi
2 suczki 4 miesięczne tania na sprzedaż. Oferty „Par”, Marcinkowskiego 11, pod nr. 35.25, Pw 7068-56.368

Każda pani
kupi płaszcz damski najtaniej, bo po cenach fabrycznych — wprost w fabryce konfekcji damskiej, Wielki wybór. — Dział miarowy. W. Kowalski i Ska, Wielkie Garbary 22 — narożnik ul. Wielkiej, Pw 7071-56.364

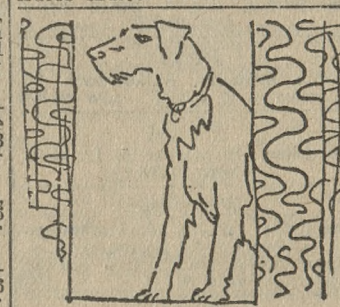
5 KUPNA

Meble
używane i wszelkie inne rzeczy kupuje i przyjmuje w komis. Nowy Dom Komisowy Woźna 16, Pw 6 161/2-56.302/3

Kupię
15—25 mórg pszennej ziemi z kompletnym inwentarzem, placę gotówką St. Jarysz, Poznań, Wybickiego 5, zdw 56.354

Samochód
używany. Tatę 2 cylindrowa, kupię. Oferty z podaniem ceny do Kurjera Poznańskiego zdw 56.337

Plachtę
większą nieprzemakalną kupię. Adres Kurjer Pozn., zdw 56.065

Niema nikogo w domu
— jest pies, który najlepiej pilnuje! Inni chcieliby kupić ładnego psa, inni chcą sprzedać. Więc zawsze jest lepiej do ogłoszenie w Kurjerze Poznańskim.

Kupię
używany aparat projekcyjny. — Oferty Zaborowski, Leszno, Przemysłowa 12, zdw 59.340

Kupię
regal i stół składowy. Oferty Kurjer Poznański zdw 56.296

Dom
lub wille kupię przy Poznaniu, wpłata 10 000 zł. Oferty Kurjer Poznański zdw 56.278

Kupię
używany przenośny piecyk kafiowy. Urbanowski, 3 Maja 6, mieszkanie 7, zdw 56.243

Motory
elektryczne, prad stały, kupię. Wejman, Kościelna 24, zdw 56.238

Kupię
mały regał. Wierzbicice 43, skład, I, zdw 56.268

Powózkę
lekką ładną kupię. Wejman, Kościelna 24, zdw 56.259

Urządzenie
na skład kolonialny dobrze utrzymane kupię. Wiśkowski, Chwałiszewo 63, zdw 56.654

Dubeltówkę
dwunastkę kupię. Oferty Kurjer Poznański zdw 56.432/3

Kupię
magiel za gotówkę. Oferty Kurjer Poznański zdw 56.576

Gospodarstwo
od 100—250 mórg kupię tylko od właścicieli wprost nie dalej jak 25 km od Poznania Oferty Kurjer Poznański zdw 56.542/3

Rower
kupię tania. Oferty Kurjer Pozn., zdw 56.682/3

Kupię
Puszczykowo, Puszczykówek, Mošina parcele, dom ogrodem, gospodarstwo. Zgłoszenia tylko właścicieli. Kurjer Pozn., zdw 56.370

Kupię
plac 1 000 m² na Jeżycach w bliskości ogrodów szkolnych. Oferty z ceną do „Par” Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 35.25, Pw 7066-35.25

Kupię
dobrze zaprowadzony skład towarów krótkich, białawat lub galanterji skórzanej ewentualnie i dom. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 56.715

6 KAMIENICE

Kamienica
śródmieście, komfortowa, 5 składów, wpłaty 150 000 sprzedam. — Oferty Kurjer Pozn., zdw 56.121

Kamienice
narożnikowa w centrum Poznania, bardzo dobrze budowana, czynsz roczny ca 42 tysiące zł, cena 300 tysięcy, wpłaty 150 tys., resztująca kwotę po niskim procencie według ugody. Oferty Kurjer Poznański zdw 56.377

„Polsko - Angielskie“
Tow. „Elastic-Beton” buduje domy na 15-letnie spłaty — Parcele pod Poznaniem od 50 gr. m². Informacje: Aleje Marcinkowskiego 13, pok. 15, telefon 3715 Pw 5919/20-34.83

Kamienice
Poznań do 120 000 kupię, wpłace 50 000. Spieszne zgłoszenia tylko właścicieli Kurjer Poznański zdw 56.409

Kamienice
7 składów, centrum, dochód 27 000 cena 210 000 sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 56.681

Wille
trzymieszkaniowa sprzedam. — Oferty Kurjer Poznański zdw 56.653

Kamienice
z składem rzemieślniczym sprzedam, wpłaty 50 000. Oferty Kurjer Poznański zdw 56.470

7 PIENIĄDZ

Wspólnika
lub współniczkę cichej, czynnej z kapitałem ca. 5 000 zł do dobrego przedsiębiorstwa handlowego. Dobry zysk zapewniony. Z bezdzietną wdówką, panną powyżej 30, ożenek nie wykluczony. Oferty upraszam pod zdw 56.357

Wspólnika
do dobrego artykułu, gotówka 800 zł poszukuje. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 56.420

Poszukuję
pożyczki 5 000 zł, Gwarancja pewna. Oferty Kurjer Poznański zdw 56.383

500 zł
pożyczki procent 100 zł na 5 miesięcy zwrot począwszy od 1. 10. rb. oraz dobry zastaw poszukuje zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 56.659

List
hipoteczny 100 000 sprzedam za 85 000. Cyraniak, Kozia 12, zdw 56.481

8 DO WYNAJĘCIA

Mieszkanie
komfortowe w wili siedem pokoi do wynajęcia. Kazimierz Kuźaj, Cicha 3. Pw 6956-34.132

Apartment
7 pokoi, I. piętro, Słowackiego 39, wynajmie gospodarz. jw 1.362

Do wynajęcia
2 lub 3 pokoje z kuchnią na parterze z ogrodem lub bez w Puszczykowie, willa Danusia nr. 50, zdw 56.463

Komfortowe
mieszkanie 5 pokoi z meblami do oddania za zgodą gospodarza zaraz lub 15. 10. przy ul. Krasifskięgo. Pośrednicy wykluczani. Tylko poważni refleksjanci zechca złożyć zgłoszenia do Kurjera

Mieszkania
za zgodą gospodarza 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 Czarciak, Kozia 12, zdw 56 480

9 SZUKA MIESZK.

Poszukuję
6-7 pokojowego mieszkania, centralne ogrzewanie z komfortem. Placę czynsz rok zgóry, zdw 56 351

Mieszkania
2-5 zaraz od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 384

Mieszkania
3-6 pokojowego możliwie centrum poszukuję. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 456

Mieszkania
nowoczesnego 7 do 8 pokojowego poszukuję się możliwie w centrum Oferty Kurjer Poznański zdw 56 416

Mieszkania
2-4 pokojowego szuka solidne małżeństwo. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 309

Trzypokojowego
kuchni od gospodarza poszukuję zaraz przemysłowiec. Regularny czynsz miesięczny. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 320

Poszukuję
dwu-trzypokojowego mieszkania, pierwsze piętro. Pośrednicy wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 56 380

Dwupokojowego
lub pokoju kuchni poszukuje kolejarz. Posiadam 2 000. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 555

Bankowiec
poszukuje 3-4 pokoi kuchni, dam dwuletni czynsz lub odstępnę. — Oferty Kurjer Pozn. zdw 56 554

1 000
za jednopokojowe, śródmieściu. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 679

Mieszkania
kilkupokojowego w okolicy Wielkiej poszukuję. Oferty Kurjer Poznański rz 2493

4-5
pokojowego za rocznym czynszem poszukuję. Oferty Kurjer Pozn. pod zdw 56 626

Mieszkanie
3 do 4 pokojowe nowoczesne, komfortem najchętniej willi, poszukuje od 1 października. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 56 551

Poszukuję
5 ewentualnie 4 pokojowego mieszkania nie wyżej III piętra w śródmieściu, wprost od gospodarza za ewentualną pożyczką hipoteczną lub czynszem zgóry. — Pośrednicy wykluczeni Oferty Kurjer Poznański rz 2446

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienię
3 pokojowe niedaleko Starego Rynku na 4 pokojowe Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański pod zdw 56 604

11 POKOJE UMEBL.

Śródmieście
komfortowy, niekrepujący pokój frontowy, słoneczny z światłem elektrycznym i z wszelkimi wygodami w eleganckim domu tylko lepszymu panu lub pani Kwiatowa 3, mieszkanie 5, zdw 56 733

2 pokoje
salon, sypialnia, telefon, łazienka do wynajęcia. Zwierzyniecka 1, m. 4, dw 940

Panom
utrzymaniem. — Mickiewicza 11, III, prawo, zdw 54 572

Pokój
dwuosobowy, czysty, słoneczny, elektryczność, wynajmę zaraz. — Wielkie Garbary 36, mieszkanie 22, zdw 54 760

Pokój
dobrze umeblowany wynajmę. — Dąbrowskiego 33, mieszkanie 8, zdw 52 544

Panience
pokój wspólny fortepianem. — Młyńska 3, III, lewo, zdw 55 576

Pokój
wynajmę dwóm kształcącym się paniom z całodziennym utrzymaniem ewentualnie lekcyjne gry fortepianowej i pomoc we francuskim. Wały Zygmunt Augusta 1, m. 8, narożnik Marcina, zdw 55 594

2 osobom
pokój duży, słoneczny i 1 osobie pokój balkonowy wynajmę zaraz. Mickiewicza 7, m. 9, zdw 49 632

Działynskich 8
II, m. 5, centrum, elegancki pokój, inteligent, tanio, zdw 55 762

Osobnem
wejściem ładny pokój 1-2 osób wolny. Poznańska 43, m. 8, zdw 55 715

Frontowy
śniadeckich 9, m. 10, zdw 56 140

Pokój
niekrepujący. Działynskich 6, mieszkanie 2, zdw 55 871

Pokój
frontowy, elektryczność wolny. — Łąkowa 7, I, m. 2, zdw 54 957

Willa
umeblowany inteligentowi. Topkowa 6, I, koniec Ratajczaka, zdw 54 964

Pokój
wynajmie panom. Strzelecka 20, mieszkanie 12, zdw 56 161

Pokój
frontowy dla 2 panów. Strzelecka 20, I, pr., lewo, m. 7, zdw 56 030

Jasna 12, m. 6
pokój umeblowany frontowy, elektryczność tylko solidnemu panu od 1 września, dw 937

4
pokoje ładnie umeblowane i odnowione. Długa 3, m. 10, zdw 55 495

Dla
pana pokój umeblowany, balkonowy do wynajęcia blisko dworca i poczty. Gąsiorowskich 10, II, mieszkanie 8, zdw 53 593

Gimnazjastów (ki)
lub studentki przyjmę na stancję, opieka, dobre utrzymanie, pomoc w naukach. Grunwaldzka 5, II, lewo, zdw 53 798

Gimnazjastów-Gimnazjastki
przyjmę na stancję. Opieka, dobre odżywienie, stała pomoc w naukach. Pianino, Tucholski, ul. Marsz. Focha 82, wysoki parter, zdw 55 729

Pokój
1-2 elektryczność, fortepian. — Krasieńskiego 13, m. 17, zdw 56 358

2
osobowy, elektryczność 60 zł. — Przemysłowa 28a, m. 5, zdw 56 359

Pokój
dom ogrodowy. Różana 21, III, mieszkanie 14, zdw 56 352

Pokój
pokój wynajmę, pościel pożądana. Szwajcarska 27, mieszkanie 1, zdw 56 391

Pokój
z całkowitem utrzymaniem. — Pierwszorzędna kuchnia. Plac Nowomiejski 5, dom ogrodowy, III, wejście, III, prawo, zdw 56 370

Pokój
utrzymaniem kuchni inteligentnemu bezdzietnemu małżeństwu. — Niegolewskich 14, mieszkanie 21, podwórze, zdw 56 374

Dwa
pokoje umeblowane, I, piętro, telefon, elektryczność, wejście klatki schodowej. Marsz. Focha 74, mieszkanie 2, zdw 56 375

Pokój
niekrepujące wejście, utrzymaniem zaraz wynajmę. Waberski, Marsz. Focha 83, skład rzeźniczy, zdw 56 005

Skryta
14, III, lewo, wolny, zdw 56 387

Pokój
umeblowany. Strzelecka 11, mieszkanie 4, zdw 56 026

Pokój
niekrepujący 1-2 osoby. Młyńska 3, mieszkanie 11, zdw 56 035

Pokój
umeblowany lub próżny skromnej panie z utrzymaniem lub bez. Ratajczaka 29, I, m. 6, zdw 56 075

Elegancki
frontowy Dąbrowskiego 24, mieszkanie 5, zdw 56 170

Pokój
ładny frontowy wolny. Seweryna Mielżyńskiego 1, III, Malinowska, zdw 56 349

Pokój
umeblowany bez pościeli wolny. Piekary 25, m. 8, zdw 56 426

Słoneczny
dwuosobowy pokój z wszelkimi wygodami z utrzymaniem do wynajęcia. telefon. Wały Wasów 3 b, II, zdw 56 394

Niekrepujący
korzystnie. Kwiatowa 4, III, lewo, zdw 56 395

Pokoik
śniadeckich 9, mieszkanie 8, zdw 56 400

W śródmieściu
pokój do wynajęcia. Łąkowa 19, mieszkanie 5, zdw 56 399

Ratajczaka
27, III, front, pokoje dobrze umeblowane, zdw 56 407

Solidnym
panom pokój dobrze umeblowany. Szwajcarska 24, I, zdw 56 422

Jedno — dwuosobowy
niekrepujący elektryczność korzystnie. Wierzbicice 10, I, front, zdw 56 405

Pokój
elektryczność. Skryta 9, mieszkanie 3, zdw 56 404

Pokój
2-3 osób zaraz. Aleje Marcinkowskiego 3 a, mieszkanie 7, zdw 56 402

Pokój
Kwiatowa 9, III, zdw 56 401

Jednosobowy
elegancki niekrepujący. Ogrodowa 13, mieszkanie 1, zdw 56 411

Piekary
5, m. 6. Pokój umeblowany, zdw 56 403

Pokój
czysty, elektryczność, tanio wynajmę. Bukowska 41, mieszkanie 4, zdw 54 889

Pokój
elektryczność z utrzymaniem bez Słowackiego 29, wejście z Asnyka II, pr., zdw 56 459

Pokój
Śniadeckich 6 a, m. 11, zdw 56 438

Pokój
czysty. Strzelecka 6, III, lewo, zdw 56 437

Dwuosobowy
elektryczność ogrzewania. Jerzego 5, II, lewo, zdw 56 436

Jedno — dwuosobowy
frontowy. Wielka 18, m. 14, zdw 56 443

Pokój
2 panom. Poplińskich 5, III, prawo, zdw 56 442

Pokój
czysty, słoneczny, z elektrycznością, w nowej willi na Łazarzu zaraz dla pań do wynajęcia. — Zgłoszenia Witkowski, ul. Niegolewskich, wejście z ul. Jarochowskiego, zdw 56 441

Pokój
wynajmę. Św. Marcin 4, III, m. 4, zdw 56 431

Panom
Kwiatowa 6, mieszkanie 7, zdw 56 430

Pokój
zaraz skromny z używaniem kuchni małżeństwu. Łąkowa 8, II, prawo, zdw 56 429

Dwuosobowy
Rynek Łazarski 1, m. 10, zdw 56 428

Dwuosobowy
elektryczność pościel własna. — Strzelecka 18, m. 8, wejście Łąkowej, zdw 56 448

Pokój
umeblowany dwuosobowy zaraz do wynajęcia. Wierzbicice 49, Dutkiewiczowa, zdw 56 447

Dwuosobowy
Wierzbicice 37 a, mieszkanie 4, zdw 56 388

Małżeństwo
bezdzietnemu. Małeckiego 8, I, zdw 56 290

Pokój
zaraz do wynajęcia dla dwóch osób. Zupańskiego 19, mieszkanie 6, zdw 56 289

Pan
utrzymaniem lub obiadem. Ozełstawa 15, II, prawo, zdw 56 288

Studentom
pokój. Wierzbicice 40, 9, zdw 56 280

Pokój
na dwie osoby, od 3 obrębnąć. Wyspiańskiego 18, Blochowa, zdw 56 277

Pokoik
słoneczny, solidnej. Matejki 59, parter prawy, zdw 56 315

Pokój
panom, pościel pożądana. Plac Nowomiejski 10 b, I, piętro, zdw 56 316

Ratajczaka
23, parter, prawo, pokój panu, zdw 56 328

Pokój
dwóm uczniom, śniadeckich 24, mieszkanie 2, zdw 56 329

Pokój
wynajmę. Strzelecka 5, I, lewo, zdw 56 256

Przyjmę
uczennicę szkolną 70 zł miesięcznie. Dobra opieka pomoc do 5 kl. gimn. zapewniona. Adres Kurjer Poznański zdw 56 241

Pokój
telefon. Matejki 46, III, mieszkanie 7, zdw 56 236

Dwuosobowy
dobre utrzymanie. Łąkowa 16, I, prawo, zdw 56 235

Willa
3 pokoje elegancko umeblowane, sypialnia, salon, biblioteka, fortepian, centralne ogrzewanie, elektryczne światło, telefon, łazienka na parterze, wejście niekrepujące 1 lub 2 panom wynajmę. Ul. Focha 19, zdw 56 233

Gimnazjastów
studentów przyjmę, utrzymaniem bez zaraz. Graniczna 15, 10, zdw 56 262

Centrum
pokój czysty, słoneczny, osobne wejście zaraz. Kozia 25, front, mieszkanie 3, zdw 56 226

Pokoik
Grottoera 2, m. 2, zdw 56 225

Składowa
1, mieszkanie 1, solidnemu jednosobowemu, komfort. Telefon 51-10, zdw 55 982

Ładnie
umeblowany pokój frontowy do wynajęcia. Marszałka Focha 47, mieszkanie 3, zdw 56 274

Pokój
meble i duży zaraz. Marszałka Focha 29, I, lewo, przy dworcu, zdw 56 245

Pokój
nie drogi, dobrze umeblowany, słoneczny, elektryczność, z utrzymaniem lub bez. Słowackiego 29, wejście z Asnyka, II, zdw 56 227

Pokoje
z całkowitem utrzymaniem w śródmieściu, blisko uniwersytetu. Informacyj udziela J. Buyno, Hotel Continental, Poznań, zdw 56 254

Panów
na pokój. Ogrodowa 15, podwórze, lewo, I, zdw 56 306

Pokój
z osobnym wejściem, elektryka, 2 panom lub paniom. Małeckiego 23, III, mieszkanie 22, zdw 56 252

Frontowy
pokój. Piekary 4, parter, zdw 56 251

Pokój
duży i pokoik. Matejki 1, I, zdw 56 455

Dwuosobowy
komfortowy, obiady. Matejki 39, mieszkanie 7, zdw 56 454

Pokój
Kopernika 8, I, prawo, zdw 56 453

Elegancki
niekrepujący. Podgórna 13, — Patschowska, zdw 56 452

Pokój
front, niekrepujący z elektr., do wynajęcia przy kaponierze. Zwierzyniecka 3, II, zdw 56 468

Pokój
czysty, elektr. oświetlenie, łazienka, lepszymu panu. Górna Wilda 3, mieszkanie 21, zdw 56 467

Pokój
umeblowany. Św. Marcin 64, Maciejewska, zdw 56 671

Pokój
panienkom lub panu. Działynskich 6, IV, m. 11, zdw 56 363

Pokój
niekrepujący. Wielkie Garbary 40, IV., prawo, zdw 56 450

Pokój
frontowy. Rybaki 9, III., prawo, zdw 56 462

Pokój
dwóm panom. Łąkowa 16, II, lewo, zdw 56 421

Pokój
dla małżeństwa. Wierzbicice 31, m. 10, zdw 56 403

Wspólny
pokój panu. Św. Marcin 64, dom ogrodowy, mieszkanie 34, zdw 56 406

Pokój
umeblowany 2-3 osoby. Jasiński, Wrocławska 30, mieszkanie 21, zdw 56 371

Pokój
umeblowany dla dwóch osób. — Kwiatowa 8, mieszkanie 15, zdw 56 390

Pokój
frontowy. Półwiejska 26 a, 6, zdw 56 364

Kraszewskiego
13, III., prawo, zdw 56 366

Dwie
panienki na wspólny. Żydowska 29, m. 10, 5-7, zdw 56 325

Tani
wspólny pokój z utrzymaniem z rodzicielską opieką dla ucznia (studenta) zaraz do oddania. — Franciszka Langowa, ul. Grobla 6, I, piętro, zdw 56 342

Panienke
na wspólny pokój. Żydowska 30, mieszkanie 10, zdw 56 435

Panienkom
miły, czysty, elektryczność. — Różana 4 a, m. 21, zdw 56 569

Pokój
umeblowany wolny. Staszica 9, m. 4, zdw 56 562

Małżeństwu
wynajmę pokój, wejście z klatki schodowej. Rybaki 7, m. 25, zdw 56 560

Pokój
2 osobowy wynajmę. Mostowa 4, I, lewo, zdw 56 527

Frontowy
Gołębia 4, I, zdw 56 623

Śródmieście
pokoiczek 25 zł. Adres Kurjer Poznański zdw 56 573

Pokój
dwuosobowy utrzymaniem, lub bez. Zielona 7, parter, podwórze, zdw 56 537

Pokój
2-3 utrzymaniem, bez. Rom. Szymańskiego 4, m. 8, zdw 56 574

Pokój
wspólny dla panów 25. — Łazienka 1 a, front, I, prawo, zdw 56 639

Pokoje
wynajmę. Grobla 27 a, m. 3, rw 2567

Pokój
wynajmę. Wielkie Garbary 50. — parter, lewo, rw 2556

Garncarska 4
umeblowany, 2 panienek, m. 12, zdw 56 700

Pokoik
czysty, pianino panience, gimnazjaście wynajmę. Marszałka Focha 47 a, mieszkanie 2, zdw 56 653

Most Teatralny
komfortowy panu. Jasna 12, I, lewo, zdw 56 657

Wejściem
schodów frontowy dwóm, utrzymaniem, Marszałka Focha 47 a, mieszkanie 2, zdw 56 654

Pensjonat
dla uczennic szkół tanio. Neumannowa, Cieszkowskiego 7, zdw 56 633

Niekrepujący
z klatki 2-1 zaraz. Worcławska 13, I, mieszkanie 17, zdw 56 593

Gabinet
elegancki względnie 2 pokoje, telefon, Kreta 7, III, prawo, zdw 56 586

Elegancki
pokój frontowy niekrepujący wynajmę 2 panom. Kwiatowa 3, II, lewo, zdw 56 588

Pokój
Kreta 6, m. 8, bez pościeli, zdw 56 585

Pokój
duży komfortowy, utrzymaniem, telefon. Ratajczaka 29, III, prawo, zdw 56 583

Elegancki
elektryczność, Kwiatowa 6, I, prawo, zdw 56 581

Pokój
2 osoby. Zwierzyniecka 8, m. 6, zdw 56 477

Pokój
dobrze umeblowany, frontowy, elektryka, osobne wejście od 1, 9, lub później do wynajęcia. Ul. Romana Szymańskiego 8, parter, prawo, zdw 55 580

Pokój
umeblowany, centralne ogrzewanie, światło elektryczne. Śniadeckich 32, m. 2, zdw 55 848

Centrum
pokój na 1 lub 2 osoby. Kreta 22, III, lewo, zdw 56 642

Komfortowe
pokoje utrzymaniem lub bez. — Piekary 10, 3, zdw 56 647

Przyjmę
panienki, utrzymaniem. Fabryczna 1, I, prawo, zdw 56 651

Za Groblą
2, I, fortepian, słoneczny, zdw 56 632

Cieszkowskiego 7
III, prawo, dwuosobowy, zdw 56 634

Małżeństwu
przy Parku Wilsona. Kanałowa 6, mieszkanie 16, zdw 56 640

Niekrepujący
osobne wejście, front, Długa 13, m. 9, zdw 56 639

Pokój
czysty, elektryczność, Gwarna 17, mieszkanie 21 (wejście obok śniadalni II, pr.), zdw 56 625

Słoneczny
czysty inteligentnemu. Piekary 10, mieszkanie 11, zdw 56 629

Balkonowy
Grobla 30, II, lewo, narożnik Garbar, zdw 56 620

Drugiego
pana, przechodni. Piekary 4, III

Pokój
umeblowany dla małżeństwa. —
Fabryczna 34, m. 6. zdw 56 538

Dwuosobowy
elektryczność, Mielżyńskiego 5 —
Knaflowska, front. zdw 56 506

Pokój
umeblowany zaraz pani. W. Gar-
bary 46, mieszkanie 7. zdw 56 472

Pokoik
wynajmę. Plac Świątokrzyski
3, m. 11. zdw 56 471

2
łaczne wynajmę Łakowa 9, par-
ter, lewo. zdw 56 469

Śródmieście
pokój, telefon, Skarbowska 7, mie-
szkanie 10. zdw 56 701

Pokój
dla 2 osób centralne ogrzewanie.
Śniadeckich 24, IV, prawo. zdw 56 702

12 SZUKA POKOJU

Poszukuje
jednoosobowego pokoju, centrum,
pianino, łazienka. Oferty Kurjer
Poznański zdw 56 650

2 pokoi
centrum możliwe telefonem nie
wyżej II. piętra poszukuje. Oferty
Kurjer Poznański zdw 56 458

Pokoju
umeblowanego poszukują młodzi
małżeństwo z dzieckiem. Zgłosze-
nia Kurjer Pozn. zdw 56 817

Poszukuje
pokoju (bez łóżka) z urządzeniem
telefonu w centrum miasta, nie
wyżej II. piętra na biuro. Szcze-
gółowe oferty Kurjer Poznański
pod zdw 56 331

W śródmieściu
niekrepujące, frontowego z ca-
łem utrzymaniem bankowic. —
Oferty z ceną Kurjer Poznański
dłw 941

Pokoju
dobrem utrzymaniem u inteligent-
nej rodziny poszukuje pan. Oferty
z ceną do Kurjera Poznańskiego
zdw 56 269

Student
poszukuje pokoju za korepetycje.
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdw 56 323

Urzędniczka
czystego śródmieście. Podać cenę.
Kurjer Poznański zdw 56 307

Szukam
skromnego pokoiku, ewtl. wspóln-
ego, okolicy Jeżyce dla pana. Of-
erty Kurjer Poznański zdw 56 488

Próżnego
lub umeblowanego poszukuje. —
Oferty cena Kurjer Poznański
zdw 56 548

Panienska
poszukuje pokoiku. Oferty Kurjer
Poznański jw 1369

13 LOKALE

Ubikacje
fabryczne do wydzierżawienia na
wszelką branżę. Gospodarz Da-
browskiego 88. zdw 56 173

5 pokoi
na I. piętrze przy Alejach Mar-
cimkowskiego są zaraz do wynaj-
ęcia na cele biurowe względnie
handlowe wprost od gospodarza.
Oferty do Kurjera Poznańskiego
zdw 54 317

Przemysłowych
ubikacji ca. 200 mtr tanich po-
szukuje. Zgłoszenia Kurjer Po-
znański zdw 56 898

Składu
mniejszego ewentualnie mieszka-
niem potrzebuje zaraz. Oferty
Kurjer Poznański zdw 56 459

Składnica
węgiła bez konkurencji na Wil-
dzie, stajnie, szopy, kantor, tele-
fon, obficie, 6 000. Oferty Kur-
jer Poznański zdw 56 473

Lokal fabryczny
150 metrów, możliwe centrum
poszukuje. Telef. 16-41. zdw 56 492

Skład
próżny wydzierżawie zaraz. Of-
erty Kurjer Poznański zdw 56 009

Ubikacji
na sklep warzywa poszukuje. —
Oferty Kurjer Poznański
zdw 56 646

14 DZIERŻAWY

Młyn
motorowy, mięsie wydzierżawi.
Małecki, Rybaki 20, Poznań.
zdw 56 449

Skład
2 pokoje kuchnia, główna ulica
handlowa miasto pow., nadający
się na każdą branżę, prócz ko-
lonjalnej za roczną dzierżawą 900
zł., wydzierżawie. Zgłoszenia Ku-
rjer Poznański zdw 56 636

Sklepy
piwnice 180 metrów lift elektrycz-
ny do wynajęcia. Kazimierz Ku-
żaj, Centrala Dywanów Woźna
12. Pw 6957-34.131

Zabudowanie
fabryczne (obecnie odlewnia żel-
aza) Górczyn, ul. Sielska, wy-
dzierżawie Zgłoszenia ul. Reja
4, mieszkanie 6. zdw 56 272

15 LETNISKA

Z powodu
zmienionych stosunków rodzin-
nych sprzedam lub zamienię na
kamienie wartości około 160 000
złoty pensjonat Zakopanem do-
brym punkcie. Pośrednicy po-
żądani. Adres: Zakopane, Borek,
Szczesny. zdp 53 989

16 OSOBISTE

Panna J. X.
W czwartek, jak w liście.
zdw 56 250

Dzwoni 61-91
Posłańcy Brzeźnica 1 a załatwia-
ją wszelkie zlecenia. zdw 56 564

21 ZGUBY

Kopertę
zawierającą 300 zł zgubiono w
tramwaju linii 2 z Placu Wolno-
ści do Polnej. Znalazca zechce
oddać za wynagrodzeniem Becker,
Szamarzewskiego 56. zdw 56 271

Teke
z aktami, książeczkę wojskowa
książkę rejestracyjną i dyplom
motocyklowy zgubłem i proszę
o zwrot za wynagrodzeniem. —
Bremer, ul. Poznańska 58.
zdw 51 131

22 ROZMAITE

Od 3,90 zł
szkolne fartuszki
czarne poleca Fabryka Bielizny
J. Schubert Poznań ul. Wrocła-
wska 3 Pw 5715-31.45

4,90
fartuch biały z
rekawami koloro-
rowy od 8,90 —
Płaszcz biały od
5,90 kolorowy od
9,90 poleca fabry-
ka Bielizny — J.
Schubert, ulica
Wrocławska 3
Pw 5 903-31.43

Kuśnierka
reparuje modernizuje damskie fu-
tra. Poczta 31 a, mieszkanie 3.
zdw 56 242

Pracownia kapeluszy
poleca i przerabia. Ceny niskie.
Fredry 6, II, dawniej Wały Jana
III 12. Fijałkowska, zdw 56 266

Oddam
5 miesięczne dziecko za własne.
Adres Kurjer Pozn. zdw 56 263

Worki
jutowe, lniane, z metkału i inne,
nowe oraz używane do wszel-
kich celów, oraz szyćce powie-
rzonej worków, płacht itp. wyko-
nuje i dostarcza po cenach
konkurencyjnych: R. Kunert i
Ska. T. z o. p. Poznań, Woźna
12, tel. 20-21, fabryka worków,
płacht i namiotów, hurtownia
filców i brezentu. Pw 6988-55,9

Telefon 15-60
Czyszczenie par-
kietów elektro-
chem. odkurzenie,
przewózki бага-
żów doreczenie li-
stów, paczek załatwiają Posłańcy
Miejscy, biuro ul. Woźna 11.
Pw 5 990-32.23

Podręczniki
szkolne używane zakup, sprzedaż
zamiana. Najkorzystniej Woźna
12, Scisła dezynfekcja, Woźna 12,
Dom firmy Kużaj, zdw 55 102/3

Rysunki
wykonuje. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdw 56 333

Stenotypistka
polsko-niemiecka poszukuje zaje-
cia w godzinach wieczorowych.
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdw 56 336

Obiady
smaczne, obfite, 80 groszy. —
Półwiejska 9 b. I.
zdw 56 532

Oczka
podnoszą potoczosczech. Witkow-
ska, Strzelecka 2. zdw 56 575

Obiady
treściwe na masle wydaje od 80
gr. Nowy Rynek 14-15, m. I.
zdw 56 510

Krawcowa
dobra na płaszcze, kostjomy, suk-
nie poleca się w dom. Zgłosze-
nia Kurjer Poznański zdw 56 503

Płaszcz
kostjomy, suknie wszelkie moder-
nizowanie wykonuje tanio. —
Słowackiego 39, III prawo. zdw 56 628

Krawcowa
wykonuje elegancko szybko, suk-
nie od 10, płaszcze 20. Gwarna 18
III, lewo zdw 56 597

5
września początek kursu samo-
chodowego dla pań i panów ama-
torów, J. Piatkowski, ul. Piotra
Wawrzyniaka 28/30, Tel. 78-80.
zdw 56 674

Firany
kapy do preżenia przyjmuje. —
Małe Garbary 5, Orlowska
rw 2568/9

Salon
Mód wykonuje po znacznie zni-
żonych cenach suknie, płaszcze, ko-
stjomy, Feslerka, Wielkie Gar-
bary 88. zdw 56 257

Krawcowa
poleca się w dom. Oferty Kurjer
Poznański zdw 56 636

Chromantka
przyjezdna, przepowiada przy-
szłość, teraźniejszość, przeszłość
dobrze z rąk kart. Romana Szy-
mańskiego 8, podwórko, parter,
lewo, przy Placu Świątokrzyskim.
zdw 56 622

Salon Mód
pracownia sukien, najnowszych
modeli paryskich, dział angielski
płaszcz, kostjumów praca li naj-
przedniejsza, żalobne zamówienia
wykonuje w 24 godzinach firma
Jankowski, Kręta 23, zdw 56 567

23 OZENKI

Kawaler
lat 37, z gospodarstwa, posiada-
jący 5 000 pragnie poznać Reflek-
tanta, posiadającego gospodarstwo.
nteres lub gotówkę zechca złożyć
oferty do Oredownika zdw 54 234

Ogrodnik
kawaler 27, szuka panny lub wd-
wy z ogrodnictwem. Cel matry-
monjalny Zgłoszenia Kurjer Po-
znański zdw 56 378

Panią
kulturalną, przystojną, samotną,
materiałnie niezależną pragnie
poznać tą drogą pan w średnim
wieku. Cel matrymonjalny. Dys-
krecja zapewniona. Zgłoszenia
z dołączeniem fotografii, która
się zwraca uprasza do Kurjera
Poznańskiego zdw 56 425

Kawaler
lat 28, właściciel składu kolon-
jalnego poszukuje współniczkę
z gotówką 4 000 celem później-
szego ożenku. Oferty Kurjer
Poznański zdw 56 392

Wdówka
lat 32, niebrzydka, niebiedna, nie-
dzisiejszych poglądów pozna rol-
nika w celu matrymonjalnym, in-
teligentnego, bez nałogów, prac-
owitego z dobrym charakterem i
gotówką celem wspólnego kupna
ziemi, Zgłoszenia Kurjer Poznań-
ski zdw 56 311

Bogate
Pomorzanki, majątne Wielkopo-
lanki, posażne Kujawianki pra-
gną wyjść zamaż za inteligent-
nych panów na stanowiskach.
Informacji udzieli Piotr Mrów-
ka, Ostrów (Włpk.) Kościuski
nr. 2. zdw 56 528

Dwóch
przyjacieli z powodu braku zna-
jomości poszukują pań do lat 30
najchętniej z mieszkaniem. Cel
matrymonjalny. Oferty z fotogra-
fją która się zwraca pod słowem
honoru Kurjer Poznański
zdw 56 644

Kawaler
przystojny, posiadający 100 mórg
pszennej ziemi, 30 lat szuka żony
do lat 35 z odpowiednim mająt-
kiem. Zgłoszenia Kurjer Pozn.
rw 2553

Panna
dobrego serca lat 45, lubiąca ci-
che życie gotówka 9 000 zł, in-
teligentna sympatyczna szuka po-
ważnego towarzysza życia, moral-
nie wartościowego (wojsk. urzęd-
nicy-rolni) Sprawy traktuje po-
ważnie, Oferty proszę do Kurjera
Poznańskiego pod zdw 56 713

24 NAUKA

Kursy
stenoğrafji, pisania na maszynach
księgowości rozpoczynam 3 wrze-
śnia; Tyran-Zaworska, Strzelec-
ka 33. zdw 56 432/3

Kroju
damskiego wieczorem 4 tygodnie
udziela Salon Mód, Szymański,
Wały Jana 9. zdw 56 627

Student
udzieli korepetycji w zakresie
gimnazjum Oferty Kurjer Po-
znański zdw 56 446

Uczennice szkół
kursistki, seminarzystki przyjm-
uje Pensjonat Aleje Marcinkow-
skiego 19, Warunki bardzo przy-
stępne. Suszczyńska zdw 56 494

Angielka
udziela lekcji tanio łatwa, prak-
tyczna metodą, Św. Marcina 18,
mieszkanie 3. zdp 54 872

Kursy
stenoğrafji, pisania na maszy-
nach, Kantaka 1 II, p.
zdpw 53 930

Angielskiego
gruntownie udzielam. Wymowa
londyńska, Adres wskaże Kurjer
Poznański zdw 52 624

Skrzypce
i fortepian (metoda zagraniczna)
udziela Maciejowska, Górna Wil-
da 56. zdw 55 145

Lekcji muzyki
(fortepian) udziela absolwentka
państwowego konserwatorium —
Wawrzyniakówna, Szymańskiego
4. zdw 55 668

Kurs kroju
i szycia rozpoczynam w dniach
najbliższych po niższej cenie.
Zgłoszenia Marij Magdaleny 1
narożnik Raczyskich tramwaj 3
dpw 874

Panienci
na stancje przyjme, opieka i do-
bra pomoc naukowa zapewniona.
Wiadomość Kurjer Poznański
zdw 54 896

Konwersacji
francuskiej u inteligentnego
Francuza lub Francuzki 2-3 ty-
godniowo po cenie umiarkowanej
poszukuje, Zgłoszenia Kurjer Po-
znański zdw 56 391

Laciny
udziela, ręczę szybkie postępy.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 56 333

Starsza
panienka (studentka) znająca nie-
miecki, francuski, laciny, przygo-
towała do gimnazjum. Zna prace
biurową, miejscowość obojętna.
Oferty do Kurjera Poznańskiego
zdw 56 444

Française
donne leçons et conversation pré-
pare ci toutes les classes, Młyń-
ska 2, mieszkanie 7. zdw 50 312

Szkoła Przygotowawcza
przyjmuje uczniów I. i III. kl. od
1-2. Raczyskich 13/14, I.
zdw 56 299

Udzielam
pomocy przy adrabianiu lekcji.
Matejki 39, m. 9. zdw 56 297

Francuski
teoria, praktyka, także matura-
zost. Ratajczaka 29, III, lewo.
zdw 50 291

Lekcji
haftów i wszelkich robót udzie-
lam tanio, Młyńska 13, III, le-
wo. zdw 56 287

2 młodsze gimnazjastki
przyjme do wspólnego pokoju z
utrzymaniem i pomocą w nauce.
Reja 2, III, pietro, mieszkanie 7.
zdw 56 230

Gry
fortepianu udzielam tanio. —
Wiśniewska, Młyńska 4.
zdw 56 488

Lekcji gry na fortepianie
udziela Halina Malinowska, b.
prof Państwowego Konserwato-
rium w Poznaniu i Konserwato-
rium Wrocławskiego Zgłoszenia
ul. Sew. Mielżyńskiego 1, III.
zdw 56 348

Książkowości
stenoğrafji, pisanie na maszynie
wycnamy tanio. Po wyczeniu
starym się o posady. Postęp. —
Plac Białeżyński 2 a. zdw 56 595

Tańce
początkujący kurs rozpoczynam
5 9. Szczurkówna, Zgłoszenia ul.
Rzeczypospolitej 9, I, p.
zdw 56 697

Kurs tańca
rozpoczynam Mikołajczak, ul.
Pocztowa 29. Pw 5918-34.81

25 MUZYKA

Gry
fortepianowej udzielam. Renc-
owa, Dabrowskiego 5 zdw 54 946/7

Udzielam
lekcji gry na fortepianie w pola-
czeniu z wykładami z historii mu-
zyki i popisami uczniów. Podgó-
rna 7, m. 3. zdw 902

Czarliński
nauczyciel muzyki — (fortepian,
skrzypce). Kwiatowa 11, parter.
zdw 55 739

Gry fortepianowej
udziela w domu poza domem ab-
solwentka Konserwatorium Pań-
stwowego. Ratajczaka 32, m. 9.
zdw 56 300

Profesorka
fortepianu, dyplom wirtuozowski,
studia zagraniczne, nowoczesna
metoda. Ratajczaka 29, III, lewo.
zdw 56 292

Dyplomowana
nauczycielka gry fortepianowej
uczy szybko, tanio. Śniadeckich
23, II, prawo. zdw 56 228

26 ROZRYWKA

Kino
„Harfa“, Focha 23 Walka na-
miętności. zdw 56 698

Kino Odeon
od dziś Moralność Pani Dulskiej
w wersji niemieckiej. Ceny miejsc
zniżone dla 2 osób o 30%. zdw 56 518

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszu-
kujących posady w tej rubryce
obliczamy po jednej trzeciej cenie
drobnych.

Panienska
lat 22 szkoła handlowa poszukuje
posady początkującej do składu
prac domowych, znająca szycie.
Miejscowość obojętna. Oferty Ku-
rjer Poznański zdw 56 415

Panna
ukończoną szkoła handlowa po-
szukuje zajęcia. Zgłoszenia Ku-
rjer Poznański zdw 55 628

Maszynistka
rutynowana z praktyką biurową
szuka posady. Oferty do Kurjera
Poznańskiego zdw 54 396

Panna
ukończona 3 klasa gimnazjum po-
szukuje korepetycji. Wyjedzie na
wieś. Zgłoszenia Kurjer Pozn.
zdw 55 629

Inwalida wojenny
z czasów powstania wielkopo-
lskiego uczestnik walk 14 dywizji
na froncie bolszewickim, lat 31,
żonaty, szuka posady jako biura-
lista, ksiązkowy, zawiadowca
składu lub magazynu za umiar-
kowanym wynagrodzeniem. Ła-
skawe zgłoszenia do ekspedycji
Kurjera Poznańskiego pod
zdw 54 763

Posługaczka
szuka posady zaraz. Oferty Ku-
rjer Pozn. zdw 56 632

Absolwentka
Państw. Szkoły Handl. poszukuje
praktyki biurowej za małym wy-
nagrodzeniem. Oferty Kurjer Po-
znański zdw 55 014

Fryzjerka
kurs, trzy lata praktyki przyjmie
posadę, miejscowość obojętna. —
Oferty do Kurjera Poznańskiego
pod zdpw 55 694

Krawcowa
działa szuka pracy po domach.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 54 582

Absolwent
szkoły wydziałowej szuka posady
Łaskawe zgłoszenia Kurjer Pozn.
zdw 55 882

Gospodynini - kucharka
z dobrimi świadectwami poszu-
kuje posady. Oferty Kurjer Po-
znański zdw 55 533

Kucharka
z dobrimi świadectwami poszu-
kuje posady. Oferty Kurjer
zdw 55 592

Magistra farmacji
z 2 letnią praktyką szuka posady
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdw 56 076

Mistrz
piekarski poszukuje stałej posady,
świadectwa dobre. Oferty
Kurjer Poznański zdw 56 051

Poszukuje
stałej posady jakiegokolwiek za-
jęcia, inkasenta, woźnego ewtl.
może kaucek złożyć albo dam
osobie wynagrodzenie. Oferty
Kurjer Poznański zdw 50 043

Pomocnik fryzjerski
zmieni posadę zaraz lub później,
najchętniej w Poznaniu. Oferty
pod „Zdolny“ Kurjer Poznań-
ski, Gdynia. nw 5262

Nauczycielka
piękne świadectwo, doskonała
rutyna, pozwolenie, szuka posady.
Kurjer Poznański pod
zdw 53 468

Studentka
II rok prawa, szuka posady u ad-
wokata od 1, 9, lub 15. Oferty
Kurjer Poznański zdw 54 952

Portjer
garderobiarz z kaucją szuka po-
sady. Oferty Kurjer Poznański
zdpw 55 165

Panienska
szuka posady w składzie piekar-
skim z kaucją. Oferty Kurjer
Poznański zdw 56 332

Biuralista
poszukuje posady. Oferty Kurjer
Poznański zdw 56 355

Gorzelnik
żonaty 5 lat praktyki w najnow-
szych urządzeniach gorzelnicy
światła elektrycznego chlubne
świadectwa, szuka posady Oferty
Kurjer Poznański zdw 50 395

Inteligentna
bona poszukuje posady, pomoc w
nauce, dobre świadectwa, młoda,
Bogucka, Czerny Pomorze,
zdw 56 339

Nauczycielka
poszukuje posady wychowawczy-
ni lub odpowiedniej zajmie się
nauczaniem dzieci (od lat 6-12),
Oferty Kurjer Pozn. zdw 56 341

Kucharka
poszukuje posady zaraz z dobre-
mi długoletnimi świadectwami,
Oferty Kurjer Pozn. zdw 56 237

Kucharka
przychodnia szuka gotowania za-
raz lub 15. Oferty Kurjer Poz-
nański rz 2539

Uczciwa
dziewczyna poszukuje pracy do-
mowej z dobrym gotowaniem, z
długoletnim świadectwem Oferty
Kurjer Poznański zdw 56 599

Młodsza
kucharka do restauracji poszukuje
posady zaraz lub 15 Oferty
Kurjer Poznański zdw 50 596

Wychowawczyni
zręczna poszukuje posady
najchętniej na wieś, Poznań Ma-
tejski 39, mieszkanie 9, zdw 56 296

Dzielne
2 fakturzystki poszukują posady,
Oferty Kurjer Pozn. zdw 50 284

Szofer mechanik
tokarz metalowy, dzielny w swym
zawodzie trzeźwy, sumienny, w
wolnych godzinach chętnie pracuje
w warsztatach, poszukuje
posady zaraz, Łaskawe zgłoszenia
posady proszę do Kurjera Poznań-
skiego zdw 50 233

Dziewczyna
bez gotowania lub z pokojową z
dobrymi świadectwami poszukuje
posady zaraz lub później, Oferty
Kurjer zdw 56 282

Służąca
z dobrymi świadectwami szuka
posady zaraz lub później, Oferty
Kurjer Poznański zdw 56 281

Służąca
poszukuje posady zaraz do wszel-
kich prac domowych Oferty Kur-
jer Poznański zdw 50 279

Książkowa bilansistka
energiczna, sumienna, zajmie się
także zarządem domu, poszukuje
posady od 15. 9. lub 1. 10. 31.
Okolica obojetna, Zgłoszenia Kur-
jer Poznański zdw 56 276

Dziewczyna
uczciwa i sumienna szuka 2 razy
w tygodniu posługi lub prania,
Oferty Kurjer Pozn. zdw 56 318

Dziewczyna
z gotowaniem do wszystkiego za-
raz poszukuje posady Oferty Kur-
jer Poznański zdw 50 522

Gospośia
obeznana z wykwintną kuchnią
warszawską szuka posady do ka-
syna lub pensjonatu, Oferty Kur-
jer Poznański zdw 56 324

Osoba
lat 40, umiejąca dobrze gotować
oraz prasować sztywną bieliznę,
Oferty Kurjer Pozn. zdw 50 326

Bufetowa
lub do garderoby poszukuje zają-
cia panna lat 21 bardzo uczciwa
i pracowita, Zgłoszenia Kurjer
Poznański zdw 50 327

Rolnik - szofer
lat 29, uczciwy, sumienny, kawaler
z dłuższą praktyką poszukuje
posady: miejscowość obojetna,
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdw 56 530

Mereżkuje
plisuje, dekaturuje, haftuje
wszywa okretka terminowo,
tanio, „Haftoplis“, Stary
Rynek 10 (wejście Kurzanoga
obok f-my Czepeżyński i Kruk),
Pw 5 684-23.44

DZISIAJ W KINIE
Apollo: „Złoty Kapitan“.
Aurora: „Douglas Fairbanks
Jego Królewska Mość“.
Colosseum: „Biała Talu“.
Corso: „Najbardziejniejsza pa-
rada i Wędrowny Cyrk“.
Edison: „Zar miłości“.
Harfa: „Walka namiętności“.
Metropolis: „Satan Gry“ oraz
rewia p. t.: „Hallo Ame-
ryka“.
Odeon: „Moralność Pani Dul-
skiej“.
Renaissance: „Bitwa nad
Somma“.
Słońce: „Uwiedziona“.
Tęcza: „Na drodze hańby“.
Wilsona: „Iwonka“

Dziewczyna
do wszystkiego praniem, gotowa-
niem poszukuje posady Oferty
Kurjer Poznański zdw 50 249

Młoda
inteligentna z lepszym domu szu-
ka posady do przyjmowania go-
ści u lekarza dentystry lub zajmie
się szczyrze domem samotnej oso-
by zaraz lub od 15. 9. Oferty Kur-
jer Poznański zdw 56 248

Dziewczyna
do dzieci, lekkich prac domowych
poszukuje posady zaraz, Oferty
Kurjer Poznański zdw 56 247

Kreślarz
poszukuje posady, Oferty Kurjer
Poznański zdw 56 354

Osoba
krytycznym położeniu, uczciwa,
poszukuje posady południowej,
Oferty do Kurjera Poznańskiego
zdw 56 388

Krawcowa
poszukuje jakiegokolwiek posady,
najchętniej do dzieci, Oferty Kur-
jer Poznański zdw 56 362

Córka
wdowy wojennej początkująca
biurowa poszukuje posady, Zgło-
szenia uprasza Towarzystwo Po-
mocy Inwalidom Wojennym, Poz-
nań, Fredry 7, pokój 47, telefon
39-97, zdw 50 343/a

Inwalida
wojenny malarz poszukuje pracy.
Wykonuje samodzielnie wszelkie
prace w zakresie wchodzące Zgło-
szenia uprasza Towarzystwo Po-
mocy Inwalidom Wojennym, Poz-
nań, Fredry 7, pokój 47, telefon
39-97, zdw 50 344/a

Inwalida
wojenny, pomocnik biurowy po-
szukuje posady, Zgłoszenia upra-
sza Towarzystwo Pomocy Inwa-
lidom Wojennym, Poznań, Fre-
dry 7, pokój 47, telefon 39-97,
zdw 50 345/a

Panienska
znająca ondulacje, manicure,
haft poszukuje posady do dzieci
lub wszystkiego, Oferty Kurjer
Poznański zdw 56 558

Trzeźwy
sumienny piekarz cukiernik, pie-
cownicy, sierota, z powodu braku
środków do życia poszukuje u
Wielm. mistrzów piekarskich w
Poznaniu lub okolicy jakiegokol-
wiek pracy, Łaskawe zgłoszenia
Kurjera Poznańskiego
zdw 56 513

Panienska
sierota inteligentna poszukuje ja-
kiegokolwiek posady, Oferty Kur-
jer Poznański zdw 50 319

Samodzielną
służącą z gotowaniem poszukuje
posady zaraz Oferty Kurjer Poz-
nański zdw 50 246

Higienistka
dentystryczne z półtoraroczną
praktyką szuka posady u lekarza
dentystry Oferty Kurjer Pozn.
zdw 56 232

Z powodu redukcji
polecam moją dotychczasową za-
ufaną długoletnią zastępczynię z
dobrymi świadectwami nawskroś
uczciwa i bardzo pracowita, zna
również książkowość i szycie. —
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdw 56 229

Dziewczyna
uczciwa poszukuje posady do
wszelkiej pracy domowej bez go-
towania zaraz lub 15. 9. 31. Oferty
Kurjer Poznański zdw 50 270

Służąca
poszukuje wszelkiej pracy domo-
wej, Oferty Kurjer Poznański
zdw 50 267

Szukam
prania i posługi lub jako pracząca
hotelowa, Oferty Kurjer Poznań-
ski zdw 50 257

Dziewczyna
uczciwa poszukuje posady do
wszystkiego bez spania zaraz. —
Łaskawe oferty Kurjer Poznań-
ski zdw 50 589

Posługaczka
uczciwa poszukuje posługi przed
południem, Oferty Kurjer Poz-
nański zdw 56 584

Uczciwa
dziewczyna umiejąca szyc goto-
wać poszukuje posady, Oferty
Kurjer Poznański zdw 56 582

Zdrowa
mamka poszukuje posady Oferty
Kurjer Poznański zdw 56 590

Książkowa
7 lat praktyki, dzielna szuka po-
sady, Oferty Kurjer Poznański
zdw 56 649

Inteligentna
dziewczyna szuka posady służącej
bez gotowania z praniem, prasowa-
niem, pomocą w składzie. —
Oferty Kurjer Poznański
zdw 56 627

Dziewczyna
młodsza, uczciwa, z własną po-
siedzią, zna gotowanie, haftowanie,
cośkolwiek szycie, szuka posady,
Oferty Kurjer Poznański
zdw 56 552

Poszukuje
posługi przed południem, Oferty
Kurjer Poznański zdw 50 630

Aptekarska
siła pomocnicza 6 letnia prakty-
ka poszukuje posady, apteki lub
drogerji od 1. 10. Zgłoszenia Kur-
jer Poznański zdw 56 544

Posługaczka
poszukuje posługi od godz. 10-tej.
Oferty Kurjer Poznański
zdw 56 516

Inteligentna
panna poszukuje posady do dzie-
ci, zna szycie i haft, Miejscowość
obojetna, Oferty Kurjer Poznań-
ski zdw 56 519

Gospośia
uczciwa szuka posady u samotnej
osoby, Oferty Kurjer Poznański
zdw 56 678

Dziewczyna
poszukuje posady do wszystkiego
z gotowaniem lub całodzienniej
posługi zaraz Oferty Kurjer Poz-
nański zdw 56 603

Służąca
do wszelkiej pracy domowej z do-
brą obywatelską kuchnią, w do-
brym domu za mniejszym wyną-
grodzeniem szuka posady zaraz
lub 15. 9. Adres Poznań, Łakowa
7, wchód 3, Borowiak,
zdw 56 607

Służąca
do wszystkiego z dobrem samo-
dzielnie gotowaniem zaraz oraz
pana do 2 dzieci z dłuższą do-
brą praktyką potrzebna od 15
Stazica 5. II., mieszkanie 9 (Je-
zyce), zdw 56 460

Służąca
potrzebna, Półwiejska 19, parter,
lewo, zdw 56 413

Freblanka
lub inteligentna panienska do
dwójga dzieci 4 i 7 lat samodziel-
nego wychowania i przygotowa-
nia do szkoły Oferty fotografia,
świadectwa i pensje „Blawat“,
Polski“ Inowrocław zdw 50 379

Pomocnik
krawiecki na dobrą konfekcję po-
trzebny, Niegolewskich 6. II.,
prawo, zdw 56 881

Marszantka
z długoletnią praktyką potrzeb-
na, Wroniecka 6, skład kapeluszy
zdw 56 355

Służący
kawaler, znajomości centralnego
ogrzewania, potrzebny 15 wrze-
śnia, Spieszne zgłoszenia Kurjer
Poznański zdw 50 298

Dziewczyna
inteligentna potrzebna, Restaura-
cja, Dąbrowskiego 79, zdw 56 310

**Na sezon
jesiennie-zimowy**
polecam:
Zurnale na suknie, kostjmy i piaszcze 1,-
Kroje do zurnala „Suzanne“ stale na skla- 0,80
dzie 0,-
Podręczniki do wszystkich robót ręcz- 0,50
nych 0,-
Manekiny męskie i damskie do krawiec- 25,-
czyzny 0,- za sztuke.

S. Kałamański
Poznań Toruń
Uprzejmie zwracam uwagę na wystawę w oknie!
Pw 7052-3-35.23.4

Poszukuje
posługi, Oferty Kurjer Poznański
zdw 50 617

Młodszy
książkowy bilansista - kupiec zbo-
żowy z 3 letnią praktyką w Rol-
niku biegle piszący na maszynie
Remington przyjmie zaraz posa-
dę za minimalnym wynagrodze-
niem, miejscowość obojetna. —
Oferty Kurjer Poznański
zdw 56 665

Bona
freblanka język niemiecki dobre-
mi referencjami wolna, Oferty
Kurjer Poznański zdw 56 641

Posługaczka
poszukuje całodzienniej posługi,
Oferty Kurjer Poznański
zdw 56 643

Inteligentna
skromna, znająca, język polski,
francuski, niemiecki zajmie się
chętnie dziećmi i lekką pracą do-
mową, Miejscowość obojetna. —
Oferty Kurjer Pozn. zdw 56 661

Kuchmistrz
dobra siła przyjmie zaraz posade.
Oferty Kurjer Poznański
zdw 56 669

Bufetowiec
(kucharz) z obsługa gości przy-
jmie zaraz posade w śniadani,
probierni, Oferty Kurjer Pozn.
zdw 56 668

Ogrodnik - handlowiec
kawaler, lat 26, 10-letnią prakty-
ką, uczciwy, pracowity z dobre-
mi świadectwami i poleceniami
poszukuje stałej posady od 1 paź-
dziernika lub 1. 11. 31 r. Łaskawe
oferty do Kurjera Poznańskiego
zdw 56 670

Młynarz
z kilkoletnią praktyką poszukuje
stałej posady, obeznany również z
obsługą motoru ssącego i Diesla,
Łaskawe zgłoszenia proszę skiero-
wać do Kurjera Pozn.
zdw 56 707

Posługaczka
poszukuje posługi zaraz Oferty
Kurjer Poznański zdw 56 577

28 WOLNE MIEJSCA
Fryzjer
damski może się zgłosić zaraz.
Zgłoszenia po godzinie 7 wiecz-
orem „Renaissance“, Al. Marcini-
kowskiego 24, zdw 56 440

Biuralistkę
z znajomości stenografii i pisa-
nia na maszynie przyjme, Oferty
z odpisami świadectw i poda-
niem warunków do Kurjera Poz-
nańskiego zdw 56 347

Wieczorny kurs półroczny
księgowości podwójnych rachun-
ków i prac kantorowych przy Li-
ceum handlowem Izby przemysło-
wo-handlowej w Poznaniu, Infor-
macje i zapisy w kancelarii Wro-
cławska 17, codziennie 19—20,
zdw 50 314

Rodzina
policyjna, koło Poznań, poszukuje
zdolnej i samodzielnej pracow-
niczki do robót trykotarskich,
Zgłoszenia Kręta 7, m. 11, od
9—10, zdw 56 313

Uczennica
potrzebna, Fryzjer, Szewska 19,
zdw 56 997

Ochroniarka
przychodnia dwuletniej dzie-
wczynki, Słowackiego 12, parter,
wieczorem, zdw 56 098

Biurowa
pisząca na maszynie Adler po-
trzebna zaraz, Petz, Grobla 22,
zdw 56 497

Poważne
przedsiębiorstwo handlowe, które
reorganizuje swój dział propa-
gandowy poszukuje kilka inte-
ligentnych, dobrze reprezentu-
jących pań (także meżatki), Pa-
chowość nie wymagana, wysoko-
lenie na miejscu, Uzdolnienie o-
trzymają pobory stale i moż-
ność awansowania, Zgłoszenia z
dokumentami tylko w środe i
czwartek od godz. 10—12 i 3—5,
Waly Jana III, 12, parter, lewo,
zdw 56 514

Dziewczyna
zaraz, Kopydłowska, Kwiatowa
14, zdw 56 524

Służąca
młodsza potrzebna Graniczna 6,
skład, zdw 56 565

Młoda
posługaczka z Jezyc potrzebna,
Matejski 5 I. p., zdw 56 570

Dziewczyna
do wszystkiego potrzebna, Troja-
nowska, Strzelecka 3 b., I. ptr.,
zdw 56 559

Dziewczyna
porządna z praniem, gotowaniem
potrzebna Zacisze 2, parter, na-
rożnik Jasnej, zdw 56 557

Marszantka
samodzielną potrzebna, „Halina“,
Wrocławska 40, zdw 56 525

Agenci wszelkich branż oraz domokrażni
poważnie zarabia przy biżuterji
galanteryjnej Poznań, Aleje Mar-
cinkowskiego 2 „Emzet“, 56 491

Zdolna
młoda marszantka potrzebna. —
Oferty Kurjer Pozn. zdw 56 308

Alwina Badurska, Piekary 8, I.
dypl. naucz. muzyki (gra fortepianowa i teorja)
Metodyka obecnej doby
Honorarjum przystępne. Dla niezamożnych ulgi.
Zgłoszenia pomiędzy 12—2 i 6—7.
z w 10 683

Poszukuje
się podróżującego do sprzedawa-
nia za gotówkę garniturów hafto-
wanych, posiedzieli z 15% prowizji,
A. Kanner, Oświęcim, ul. Jagiel-
lońska, zdw 55 559

Fakturzystka
potrzebna zaraz, Zgłoszenia „Ty-
tohurst“ ul. Wielka 23,
zdw 56 645

Poszukuje
początkującej maszynistki, która
chce nabyć praktyki, Oferty Kur-
jer Pozn. zdw 56 545

Dziewcze
do posługi potrzebne, Dudziako-
wa, Pocztowa 27, zdw 56 638

Poważne
przedsiębiorstwo poszukuje kilka
pań w średnim wieku do pracy
zewnętrznej, Pierwszeństwo ma-
ją pielegniarki, Zarobek 300—500
zł miesięcznie, Zgłoszenia z dok-
umentami w środe 2, 9, od 10—12
i od 4—5, Młyńska 9, parter, lewo
zdw 56 688

Redaktorki
(może być początkująca, lub kan-
dydatka do tego zawodu) poszu-
kuje wytworne wydawnictwo, z
zakresu mody kobiecej, Wyczer-
pujące oferty do „Fas“, Aleje
Marcinkowskiego 11 pod nr. 35,2
Pw 7055-35,2

**Nauczycielka-
wychowawczyni**
z dłuższą praktyką, władająca
płynnym językiem francuskim oraz
z dobrą muzyką fortepianu po-
trzebna zaraz Zgłoszenia z poda-
niem wieku, wysokości pensji, wa-
runków i z załączeniem odpisów
świadectw do Kurjera Pozn.
zdw 56 485

Ogrodnika
żonatego spec na warzywa z re-
ferencjami poszukuje się na ma-
jatek blisko Gdyni i Gdańska,
Ogrodnictwo odda się samodziel-
nie na procenty lub dzierżawę,
Mieszkanie z elektr. światłem
wolne Zgłoszenia Kurjer Poznań-
ski zdw 56 714

Zaufany
meżczyzna na stanowisku posła-
ca miejskiego poszukiwany, Oso-
biste zgłoszenia Biuro Posłańców
Miejskich, Woźna 11, tel. 15-60,
Pw 7069-35 39

Nauczycielka
lub nauczyciel domowy z pozwo-
leniem nauczania potrzebna zaraz
do dwójga dzieci III kl. Niemie-
cki język oraz muzyka wymagana
Zgłoszenia z podaniem pensji
przy wolnym utrzymaniu, dołą-
czeniem fotografii i odpisu świa-
dectw, Br. Krakowska, Łasin
(Pomorze), dw 357

Ucznia
przyjme Ratajczak mistrz szew-
ski Poznań, Śródka 3 rw 2571/2

Książkowa
do zupełnie samodzielnego pro-
wadzenia księgowości i bilanso-
wania potrzebna od zaraz, Oferty
z podaniem warunków pod
zdw 56 621 Kurjer Pozn.

Dziewczyna
z dobrem gotowaniem może się
zgłosić, „Botania“, Dąbrowskie-
go 105, zdw 56 285

Dziewczyna
uczciwa i czysta potrzebna do
wszelkiej pracy domowej z goto-
waniem i praniem, Oferty z od-
pisem świadectw i podaniem pre-
tensji skierować do Apteki w
Pniewach zdw 50 251

Dziewcze
młodsze potrzebne do prac domo-
wych zaraz, Adres Kurjer Poz-
nański zdw 56 273

Agenci
domokrażni mogą się zgłosić,
Grobla 13, miesz 10, zdw 56 304

Służąca
pracowita, skromna, Adres Kur-
jer Poznański zdw 56 253

Służąca
czysta, uczciwa do wszelkich prac
domowych z nieco szyciem naj-
chętniej z Poznańskiego potrze-
bna zaraz, Fr. Zymelka Mysłowi-
ce G. Śl. Rynek 9, zdw 56 667

ZŁOTE
zegarki
łańcuszki
papierośnice
bransolety
spinki do mankiet
poleca
W. Szulc,
pl. Wolności 5
Istnieje od r. 1873.
Pw 7056-35,3

Humor zagraniczny

— Powinieneś podczas urlopu używać trochę więcej
ruchu, Emilu. Spać możesz również w biurze.
(Uhn)

Przedpłata na wrzesień 1931, za oba wydania razem włącznie tygodniowego do-
datku ilustr. „Ilustracja Poznańska“ i „Nowiny Sportowe“ w Po-
znaniu w eksped. zł 4.00, w agencjach w mieście zł 4.50, z odnośnieniem
do domu w Poznaniu zł 4.70, z odnośnieniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 5.01
kwartalnie zł 15.03, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 9.00, w innych krajach zł 11.00.
W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w
wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci
nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.
W wydaniach wielkością większych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materiał poświęcony danej uroczystości.
Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedzielę, święta i nocą tylko 1476 i 3524, filja Stary Rynek 2305. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.

Ogłoszenia na stronie 6-lamowej 25 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu
redakcyjnego 60 gr. na stronie czwartej 100 gr. na stronie drugiej
120 gr. przed wiadomościami potoczniemi 200 gr. od 1-lamowego milim.
Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wy-
dania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża; do
wydania wieczornego „drobne“ do godz. 11, większe według możliwości. Drobnie ogłosze-
nia: słowo napisowe (tłuste) 25 gr. każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem
a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.